

מחוברים

העלון השבועי מבית עוז והדר - אור לישרים

גליון קע"ה | פרשת צו-פרה | תשפ"ד

ירושלים			בני ברק			ניו יורק			לונדון		
בג"מ	אי"ת	כ"ס	בג"מ	אי"ת	כ"ס	בג"מ	אי"ת	כ"ס	בג"מ	אי"ת	כ"ס
18:21	19:34	20:15	18:36	19:37	20:12	19:00	20:09	20:31	19:45	19:22	18:14

זמני כניסת ויציאת שבת קודש:

חשיפה: ע"י איזה ספר נתקרב הגה"ק בעל הערוגת הבושם מחוסט לדרך

החסידות | עמ' כ'

סגולה: סגולה נפלאה להינצל מכל צרה וצוקה | עמ' ב'

אקטואליה: העושים את ארון הספרים לחג הפסח - האם חייב לבדוק היטב כל

ספר מחשש פירוורי חמץ? | עמ' י"ב

השבוע בגליון:

נס רפואי נדיר!

10 דקות אור החיים הק' - הצילו תימקת שנולדה ממות לחיים עמוד י"ז

פנינים ואמרות נפלאות על פרשת השבוע

פנינים ואמרות

צדיקי הדור מניחים תפילין בהתחדשות כבחור בר מצוה

זה קרבן אהרן ויבניו (ו, יג). וברש"י אף בהדיוטות מקריבין עשירית האיפה ביום שהן מתחנכין לעבודה, אבל כהן גדול בכל יום.

מספר הרה"ק ה'מנחת אלעזר' ממונקאטש זי"ע: כשנעשה אמו"ר בעל דרכי תשובה זי"ע - בר מצוה, עשו סעודה בעבורו בקהילת סטריזוב, מקום ששימש אז כאב"ד אביו בעל שם שלמה זי"ע.

על הסעודה בא זקיני רבינו בעל יודעי בינה זי"ע, והגיד בעת הסעודה: אנו רואין בחוש את ההתעוררות ורגש הנפש שיש לבחור בר מצוה בעת הנחת תפילין בפעם הראשונה, ומילתא מסתברא הוא - כי הוא דבר חדש אצלו. אמנם האמת הוא, שגם אנחנו, הגדולים, נעשים בכל יום ויום בר מצוה, כמו שאמרו חז"ל (פסקא זוטא ואתחנן ז, ו) בכל יום ויום יהיו בעיניך כחדשים, וצריכין להרגיש ההתפעלות הזאת ורגש כזה בכל יום בעת התפילין והמצוות.

ועל זה מסיים ה'מנחת אלעזר' זי"ע: אמנם באמת לאו כל אדם זוכה לזה, אלא מיחידי סגולה גדולי וקדושי הדור, ובעונותינו הרבים אנו רואין ברובו ככולו שבמשך הזמן נעשה אצלם הנחת תפילין כדבר המורגל בלי שום הרגש והתעוררות, ועושים אותם כמצות אנשים מלומדה. ולכן יפה וטוב המנהג שלא להקדים הנחת תפילין עוד קודם שנעשים בר מצוה (עיין רמ"א א"ח סי' לו סעיף ג, ובמגן אברהם שם סקי"). כי אם יניחו - הרי בבוא יום הבר מצוה

להקריב רק בעת התחנכו לעבודה.

חיים ושלום - בפרשתנו; אות חיים ושלום (סי' לו סק"ה)

כבר מוטבע ונתיישן אצלו, ושוב אינו מרגיש ביום גדול הלזה שום הרגש דקדושה מיוחדת.

ובזה יש לבאר הכתוב הכתוב "זה קרבן אהרן ובניו", וברש"י שאף ההדיוטות מקריבין עשירית האיפה ביום שמחנכין לעבודה, אבל כהן גדול בכל יום.

שהכהן גדול מקריב עשירית האיפה של חינוך בכל יום, כי ברוב מחו וקדושתו ומדרגתו דבר חדש הוא אצלו בכל יום ויום. מה שאין כן כהן הדיוט מרגיש רק בעת התחנכו, על כן צריך

הנזהר בכל האפשר מחמץ

הקב"ה שולח מלאכים שישמרו אותו

לא תאפה חמץ חלקם נתתי אתה מאשי קדש

מסר חסידי לפרשת השבוע עמ' כ"ב

פניני אביר יעקב עמ' ו'

בפשוט, להיות בקי בפירושו של הפשט.
ויקהל משה - בפרשתנו

תשובתו השנונה של ר' אייזל חריף - לרופא

אם על תּוֹדָה יִקְרִיבוּ וגו' (ז, יב). וברש"י אם
על דבר הודאה על נס שנעשה לו כגון... חולה
שנתרפא, שהם צריכין להודות.

מסופר, רבי אייזל חריף חלה, והביאו אליו
רופא מפורסם מווילנה. בדקו הרופא ואמר: 'אין
עצה לנגד חרבו השלופה של מלאך-המוות'. לא
היו ימים מועטים ואותו רופא מפורסם פגש את
רבי אייזל מתהלך ברחובותיה של וילנה. תחילה
תהה, ואחר-כך ניגש לרבי אייזל ואמר לו: 'רבי,
ברוך המקום, שעשה לך נס והבראת'.

החזיר לו רבי אייזל: 'בשתיים טעית: לא
הבראתי, אלא נפטרתי מן העולם, ולא לי נעשה
נס, אלא לך נעשה נס. ומעשה שהיה כך היה.
כשעליתי לשמים שמעתי גזרים שם גזירה: 'כל
הרופאים לגיהנום', ואף אתה היית בכלל. נכמרו
רחמי עליך והעידותי לפני פמליה של מעלה,
שאתה אינך רופא כלל, ומיד הוציאו אותך מן
הגזירה.

אמרות חכמה

שית היה מפליא את מלמדיו בבקיאותו הגדולה
בתנ"ך. פעם אחת כד הוי טליא, היה הוא וחביריו
בני גילו, יושבים לפני המלמד שלהם וחוזרים
על פרשת השבוע, פרשת צו, עם פירוש רש"י,
וכשהגיעו לפסוק (ז, ב) "במקום אשר ישחטו את
העולה", קראו התינוקות לפני רבם את דברי רש"י
שם: "ריבה לנו שחיתות הרבה לפי שמצינו אשם
בציבור נאמר ישחטו רבים" והעיר להם המלמד,
כי דברי רש"י אלו קשה מאוד, שהלא קרבן אשם
מביא רק יחיד, ואין מוצאים שציבור יביא קורבן
אשם.

קפץ אליהו הקטן ממקומו וקרא:

- הלא מפורש כתוב בספר עזרא (י, יט)
"ויתנו ידם להוציא נשיהם, ואשמים איל צאן על
אשמתם", הרי שלפעמים הביא הציבור כולו קרבן
אשם...

מתוך התפעלות שמע המלמד את הערתו של
ילד פעוט זה, ולמרות רצון אבי הילד, הפיץ את
הדבר ברבים, וכך החל להתפרסם כילד עילוי,
שעתיד להיות גדול בישראל.

ואמנם, מדרך זו שהתחנך בימי פעוטותו, לא סר
גם בימי זיקנותו, ובאחד ממכתביו לחתנו רבי דוב
בער הלוי לוויטין מפרופוסיק כתב לו:

תחני-כבני מאוד אבקש שתלמוד בכל יום ויום
שיעור קבוע בחומש עם רש"י פשוט דוקא, בלי
שום מפרשי רש"י כלל, כי עיקר הלימוד של רש"י

קְדָשִׁים הוא פְּחָטָא וְכָאֶשֶׁם (ו, י).
"ל דאיתא בכתבי האר"י זלה"ה הנוזה ממשהו
חמוץ מובטח לו שלא יחטא כל השנה, ע"כ צריך
האדם לשמור עצמו בכל מה דאפשר, ולכן נקרה
מצה שמירה, וזה אי אפשר לאדם שיזהר ממנו כי
אם הקב"ה ישלח מלאכים ממונים על השמירה
וישמרו אותו.

וזהו הפירוש לא תִּאֲפָה חֲמִץ חֲלָקִים - לשון חֲלָקִים,
בלי שום נידוד חמוץ, נְתַתִּי אֹתָהּ מְאֹשִׁי - דהיינו
שאשלח לך מלאכים שישמרו אותך, שמלאכים
נק' אישי (זח"ב מג., ע' אוצר הכבוד ר"ה כד).

[וראה אמרי פנחס - לפסח ד"ה האריך, דהרה"ק
רבי פנחס מקאריץ ז"ע הקפיד על הבאר היטב
שהביא (ריש סי' תמ"ז) בשם האר"י "מובטח" לו
שלא יחטא, ובכתבי האר"י איתא "יועיל" לו שלא
יחטא עיי"ש].

אור לשמים - בפרשתנו

פסוק מפורש בעזרא...

בְּמִקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת הָעֹלָה וגו' (ז, ב). וברש"י
ריבה לנו שחיתות הרבה לפי שמצינו אשם בציבור
נאמר ישחטו רבים.

מסופר על הגאון רבי אליהו מרוגלא רבה
של קאליש [נפ' י"ט חשוון תר"י; ומתלמידיו
המובהקים של הגר"ח מוולוז'ין], שכשהיה כבר

סגולת השבוע

סגולה נפלאה להינצל מכל צרה וצוקה

אם על תּוֹדָה יִקְרִיבוּ וגו' (ז, יב). וברש"י אם על דבר הודאה על נס שנעשה לו, כגון יורדי הים, והולכי מדברות, וחבושי בית האסורים, וחולה שנתרפא, שהם צריכין להודות, שכתוב בהן יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם (תהלים קז, כא). וכו'.

סגולה נפלאה - להינצל מכל צרה וצוקה - אמר הרה"ק האהבת ישראל מויז'ניץ זצ"ל על הפסוק בתהלים (קז, מג) "מי חכם וישמר אלה ויתבוננו חסדי ה'" על פי דברי חז"ל (ברכות נ"ד:): ארבעה צריכין להודות: יורדי הים, הולכי מדברות, מי שהיה חבוש בבית האסורים ויצא. הנה אדם חולה, לאחר שקם מערש דווי עושה סעודת הודיה, ברצותו להודות להשי"ת על שריפאהו ממחלתו, וכן כל אדם שניצל מאסון. על אחת כמה וכמה צריך להודות להקב"ה אדם בריא, שלא חלה, ואיש שלא בא לידי אסון וצער.

ומפרש ה'אהבת ישראל' (הובא בקדוש ישראל ח"א עמ' קלד): "מי חכם" - אדם פקח מודה לה', "וישמר אלה" - כשנשמר עדין מאסונות האלה, בטרם תבוא עליו הצרה, כי "ויתבוננו חסדי ה'" - כי מתבונן בחסדי השי"ת, שעושה עמו בכל יום ובכל עת ובכל שעה, וממילא בזכות זאת ניצל מהצרות.

קו 'מחברים'

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8

מצות תאכל:

קרב משפחתו של הרב מקוממיות בא לראות את אפיית המצות, אך לא הכניסו רק נתן לו אשנב להתבונן בו, הסכיתו ושמעו:

מנדלזון זצ"ל במה הוא יכול לסייע לו. "כסא או שרפרף אני מחפש", השיב הרב. "כסא? שרפרף?"

מעשה מעניין התרחש עם רבה של קוממיות, הגאון רבי בנימין מנדלזון זצ"ל. לאחר השואה האיומה, שרדו לו להרב מנדלזון זצ"ל, קרובים ספורים

שאל הצעיר, "לשם מה?" הרב כבר אחז בידו שרפרף עץ ישן ורעוע, כאשר הניח יד רכה על כתפו של קרובו הצעיר ולימדו לקח מופלא בהלכות דרך ארץ: "הבט חביבי. כדי להמנע במאפייטנו מחשש חמץ, חס וחלילה, הנהגנו חוק ולא יעבור, שלאיש אין זכות כניסה לתוך המאפיה לבד מאשר לעובדיה".

הבחור כבר עמד להצביע על עצמו, כאומר: "אבל דוד, הן קרובים אנו, כלום אינך יכול לעשות דבר-מה עבורי?" אך הרב מנדלזון זצ"ל המשיך בדבריו, תוך שהוא מתבונן בו בעיניו הפיקחיות: "אלא מה אתה רוצה לומר, שמשום שאתה קרובי היקר אעשה עמך 'פרוטקציה', אה? ובכן יקירי, 'פרוטקציה' איז חוסר ישר! - פרוטקציה הינה חוסר ישר - לצערי הרב איני יכול להיענות לבקשתך להכנס אל המאפיה".

הרב מנדלזון זצ"ל סיים את דבריו, והעמיד את השרפרף ליד קיר המאפיה כשהוא מסמן לקרובו: "עלה על השרפרף. שם, למעלה, ישנו אשנב צר דרכו תוכל להביט על מלאכת האפיה..."

"כל חיי", סיפר אותו בחור, "לא אשכח את הלקח שלמדתי מקרובי הגאון רבי בנימין מנדלזון זצ"ל, שהאמת היתה נר לרגליו, ובכל מצב ואופן הוא לא סר ממנה ימין ושמאל".

(גליון מאורות דף היומי)

הבחור שח בפני קרובו הגאון, כי טרח ובא אליו כדי לראות את אפיית המצות שבמאפיה הנמצאת תחת פיקוחו של הרב. "וודאי, וודאי" נענה הרב, ונטל את הצעיר בזרועו להוליכו לעבר המאפיה. כאשר נגלה לעיניו המבנה בו שכנה המאפיה, החל הבחור לנקות את בגדיו במרץ, ופשפש בכיסיו שוב ושוב כדי לבדוק שאין בהם פירור חמץ חלילה והמשיך לצעוד בחדווה עם הרב לעבר פתח המאפיה.

בלבד שעלו לארץ ישראל, שאחד מהם זכה להקים משפחה שהרב מנדלזון זצ"ל היה לה כאב אוהב, דואג ומכוון בכל ענייניה.

פעם אחת, היה זה מספר ימים לפני פרוס חג הפסח, חשק בחור צעיר בן לאותה משפחה, לראות במו עיניו את אפיית המצות במאפיית קוממיות שבהשגחת קרובו הדגול.

השמש להטה באותו יום, והבחור עשה את דרכו באוטובוס מיושן בואכה המושב קוממיות.

כדרכו, קיבלו הרב בביתו במאור פנים, וכפי שנוהג היה תמיד, ציפרו אליו ללימודו תוך שהוא מקלף עבורו פרי ומגישו לו למען יתרענן מן הדרך הארוכה והמייגעת. כעבור זמן מה סיימו השניים את לימודם, והבחור שח בפני קרובו הגאון, כי טרח ובא אליו כדי לראות את אפיית המצות שבמאפיה הנמצאת תחת פיקוחו של הרב. "וודאי, וודאי" נענה הרב, ונטל את הצעיר בזרועו להוליכו לעבר המאפיה.

כאשר נגלה לעיניו המבנה בו שכנה המאפיה, החל הבחור לנקות את בגדיו במרץ, ופשפש בכיסיו שוב ושוב כדי לבדוק שאין בהם פירור חמץ חלילה והמשיך לצעוד בחדווה עם הרב לעבר פתח המאפיה.

משהגיעו השניים אל המבנה, החל הרב לסובב את בניין המאפיה אנה ואנה, כשהוא תר בעיניו אחר דבר-מה. הבחור ביקש לעזור, ושאל את הרב

לילות שישי ושבת זה אור החיים המבואר

אור החיים המשולב

תמצית עשירה ממדורי הביאור 'מאורי אור' וילקוט מאורי החיים
ביאור משולב שזור באומנות בית המילים
'אור תורה' | 'תורת חיים'
הערות, ציונים ומקורות
עימוד מרהיב עין

אור החיים המבואר

10 כרכים של מתיקת נאחית:
הביאור המקיף על כל ספר האור החיים הק
'מאורי אור' - מאיר עיני הלומך
'מאורי חיים' - מקורות מחולל
ביאור רש"י
עימוד מרהיב עין

חיים של תורה

במקום שיש חסרון כיס:

האברך שהביא פדיון כסף להרה"ק מהר"מ מזוועהיל וזכה להינצל ממחלה קשה לבריאות, שלושים שנה לאחר מכן כשהמחלה תקפה שוב, יעץ לו הרבי מזוועהיל למצוא עני ת"ח לתת לו הכסף ושיתפלל עליו:

הוא התייצב בתור, וכשהגיעה עתו - פסע פנימה בדריכות. הוא הזכיר בקצרה את הקורות אותו לפני שלושים שנה, כיצד חלה במחלה הנוראה ופדה את נפשו בסכום כסף שהעביר לרבי לצדקה, ובקול בוכים סיפר כי המחלה שבה ותקפה. 'הבאתי בכיסי מעטפה עבה פי כמה וכמה' - אמר האיש, 'אתן אותה לרבי, והרבי כבר יפעל לי את ישועתי כמיטב המסורת...'

אלא שהפעם, למרבה ההפתעה, הרבי דחה את המעטפה בעדינות וסירב. 'לצערי, אינני יכול לעזור לך!' - קבע, כשהוא מביע השתתפות כנה בצערו של היהודי שלפניו, אך מסביר שלא יוכל לסייע...

האיש הופתע, ולאחר רגע, כשהבין את המשמעות, נחרד וזעק בבעתה: 'רבי, האם הדבר אומר שאפסה תקוותי? האם אין לי סיכוי? הלא הרבי הוא שפעל את ישועתי אז - לפני שלושים שנה, ואילו עכשיו הרבי אומר שאינו יכול?'

'אין זה אומר כלום!' - הרגיע הרבי, 'אז באמת יכולתי, היום איני יכול. אין לכך קשר אליך, אלא אליי. אני כבר איני יכול!'

האיש נשא עיניים משתוממות שדאגה, חרדה, עצב וצער מעורבים בכל מבט שנשקף מהן. למה מתכוון הרבי? מדוע אז יכול היה לפעול ישועה והיום כבר אינו יכול? ומדוע הוא מדגיש כי הוא אינו יכול, אבל אולי אחרים כן? ומי הם?!

הרבי הבחין במבטי התמיהה, ונענה מיד: 'ראה נא, באותם ימים הייתי אברך צעיר, מטופל במשפחה חסרת כל, עני מרוד. נתת לי מעטפה, צדקה טהורה ונשגבה. בכח הצדקה יכולתי להתפלל עליך, ותפילת העני שזכה בצדקה מידיך - פתחה לך את השערים והביאה שמש צדקה ומרפא בכנפיה.

לא כן היום. היום אני רבי, מחזיקים אותי וכבר אינני נזקק לצדקה, ולפיכך אינני יכול לפעול ישועות גדולות כל כך, שאפשר לפעול רק בכח הצדקה. עצתי לך שתצא לרחובה של עיר, תבקש עני שמצוקתו גדולה, תן לו את המעטפה, תבקש ממנו להתפלל עליך, ואז כח הצדקה ישוב ויפעל את ישועתך. תפעיל את אותה השיטה בכתובת אחרת, ורפואתך קרובה לבוא!' - בירך הרבי בחום...

נפעם ונרגש יצא היהודי מאת הרבי, ובכיסו המעטפה התפוחה. הוא בירר על עני דחוק מאוד במחירתו, העביר לו את המעטפה, ואף רשם את שמו על פתקה כדי שהעני יתפלל עליו בכל עת. ואכן, לא עברו ימים מרובים ושוב נכנס אותו יהודי אל הרבי, הפעם כדי לבשרו כי העצה עבדה יפה יפה, והוא נושע ונרפא בכח הצדקה...

הבה נתבונן בעומק המסר שמעניק לנו סיפור מופלא זה שסיפר הרה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א. ברור כי האדם הזקוק לרפואה - טוב יעשה אם ינהג כעצת חז"ל וילך אצל חכם שיבקש עליו רחמים, אך הרבי ביקש להביע בפניו את עוצמתה של ברכת הצדקה, ולהוכיח לו כי הכח החזק מכל הוא כח הנתינה. כשאדם נותן צדקה - הוא מעורר על עצמו רחמי שמים, הוא פותח לעצמו שערי חיים!

(פניני פרשת השבוע)

הבשורה הקשה הכתה את האברך ובני משפחתו כרעם ביום בהיר. הרפואה עוד לא היתה מתקדמת כמו היום, אך כבר אז ידעו להבחין בהימצאותה של הנוראה שבמחלות, ולאבחן מיד עד כמה קלושים הסיכויים לרפואה. כשבשורת האיוב נפלה על האברך הצעיר, היה זה יום הלם במשפחתו. הכל היו אובדי עצות...

רק לפני כמה שנים נישא, כמה ילדים קטנים בביתו, ועתה - הרופאים תמימי דעים כי מועד עזיבתו את העולם קרב ובא, לא עלינו. המחלה הנוראה מחוללת הרס בגופו.

חודשי חייו ספורים. מה עושים עכשיו? להיכן ממשיכים מכאן? בירושלים של אותם ימים, לפני כשבעים שנה, התפרסם שמו של הרה"ק רבי מרדכי מזוועהיל זי"ע. הוא עוד לא מונה אז לאדמו"ר, אך כבר אז נודע כצדיק נשגב, היושב בפנית בית הכנסת 'חיי עולם' ועוסק בתורה ובעבודת ה' מתוך הדחק. האברך גמר אומר להגיע לבית הכנסת 'חיי עולם' ולבקשו כי יפעל ישועה למענו.

בברכיים כושלות ובעיניים דומעות התייצב לצד הסטנדר של רבי מרדכי ותינה את צרתו, את העובדה שהוא איש צעיר כל כך, בתחילת חייו ובשיא פריחתו, ואינו מסוגל לחשוב על כך שיתיר אחריו אלמנה ואם לכמה ילדים קטנים ללא אב וגב. הוא העניק לרבי מרדכי סכום כסף גדול כפדיון נפש, הותיר על הסטנדר את שמו ושם אמו למען יתפלל עליו בכל עת, ונפרד ממנו כשרבי מרדכי מברכו שיזכה ברפואה ובישועה בקרוב.

השבועות חלפו, הרופאים החלו לטפל בו באמצעים שהיו בידיהם, והנה - הפלא ופלא, האיש הלך ונרפא. המחלה התחילה לסגת. ניצוצות של תקווה ניכרו בדברי הרופאים. במועד שהרופאים צפו כי יעזוב את בית החולים ויעלה לעולם שכולו טוב - עזב האיש את בית החולים בריא ומחויך, מהלך על שתי רגליו, אב בריא ומאושר!

שלושים שנה חלפו בטוב ובנעימים. האברך הצעיר של אז כבר הפך ליהודי מבוגר למדי, כבן שישים, ושוב נגזרה עליו הגזירה. כמו בסרט אימה, שוב הוא ישב על הכיסא מול הרופא ושמע בשורת איוב, לפיה המחלה הנוראה שבה והתפרצה בגופו, הורסת כל חלקה טובה... הוא יצא מהרופא שבור לב, ושוב חזרו אליו התחושות של אז - הדאגה, האימה, הפחד והחרדה. אמנם הוא מבוגר הרבה יותר, שלושים שנה עברו מאז, אבל גם גיל שישים הוא גיל צעיר מדי מכדי להסתלק מהעולם אחרי מחלה קשה. הפעם, הרופאים היו חמורי סבר עוד יותר, שכן בהתפרצות חוזרת של המחלה, הסיכויים שהגוף יוכל לנצח - קלושים עד אפסיים... אך האיש לא נתן לדאגה להשתלט עליו. היטב זכר מה עשה בפעם הקודמת, והחליט לשוב ולעשות את אותה פעולה. הוא משך תכנית חיסכון שבה סכום עתק, צרר את הסכום במעטפה, ושם את פעמיו לביתו של הרה"ק רבי מרדכי מזוועהיל זי"ע - שכבר כיהן אז כאדמו"ר. הפעם הרבי לא ישב בקצה בית הכנסת, אלא בחדר של קבלת הקהל...

לאות על ידך:

היהודי שזרועו השמאלית נגזרה בעצת הרופאים לכריתה רח"ל, הוא התעקש להשאירה בשביל הנחת תפילין והנס המפתיע בסופו:

על-כורחו נשאב הפרופסור לדו-שיח שהתארך מעבר למתוכנן. "אחיך היהודים רחמנים וגומלי חסדים. אין לי ספק שיתמכו בך".

הפצוע שתק, הרופא המתין שיעכל את הדברים, ושאל אם הוא מאשר את ביצוע הניתוח. "בשום אופן איני מסכים!", הדהים החולה בסרבנותו.

הפרופסור פנה אל תלמידיו ואמר: "רבותי, במטופל כזה לא נתקלתי מעודי". הוא פנה אל היהודי ושאל בחוסר סבלנות: "מדוע אינך מסכים?"

"זו יד התפילין שלי!", התפרצה התשובה ממעמקי ליבו של הפצוע.

"מה?!", תמה הפרופסור.

מתמחה יהודי ביקש להתערב, והסביר לפרופסור כי יהודים מניחים תפילין על ידם השמאלית. למשמע ההסבר פרצו פרחי הרפואה בצחוק לעגני. הבעת כעס עלתה על פניו של הפרופסור. "מי יכול להתלוצץ על אמונתו של חולה?! יש בו אצילות נפש גדולה משל הלועגים לו!", קרא בזעם. הצחוק נדם. עיני הפרופסור נדדו מהפצוע אל תלמידיו, והוא אמר: "איננו רשאים לנתח אדם המסרב לניתוח. בעבורכם זה יהיה שיעור על הצפוי לאדם הממאן לקבל טיפול רפואי הכרחי. בתוך ימים אחדים ימות".

ואז, כמי שזוכר בדבר מה, פנה אל המתמחה היהודי ואמר: "מן הסתם יסרב החולה לאכול את מאכלינו. גש לקהילה היהודית בעיר והשג בעבורו מזון כשר".

הזרוע נחבשה מחדש, החולה אושפז, וכצפוי, מצבו הידרדר והלך. המתמחה היהודי ביקר אותו מדי יום ביומו, וליבו נשבר. בתוך כך נקרא לנסוע לעיר אחרת. מה עלה בגורלו של הפצוע - לא ידע. אדר-ב-תר"ג הרופא היהודי נקרא לביקור אצל מטופל בפשט. ברחוב וייטצנר ראה עגלת איכרים שהביאה מצרכי מזון לשוק. לידה עמוד אדם שפניו היו מוכרות לו. הוא ניגש אליו ושאל אם הוא מכיר אותו. "כן, אדוני הרופא", השיב האיש, "ביקרת אותי הרבה בהיותי במרפאה".

באותו רגע הבזיק הזיכרון במוחו. זה היהודי שזרועו התרסקה. הרופא הביט אל זרועו השמאלית. "זו הזרוע שלך?", שאל בתדהמה.

"כן, זו יד התפילין שלי", השיב האיש בחיוך.

עוד באותו בוקר הלך הרופא אל עמית ששהה באותם ימים במרפאה, וביקש לשמוע את סיפורו של היהודי. "הוא יצא מכאן בריא ושלם!", סיפר הלה בהשתאות. "תחילה קדח מחום, ובכל רגע היינו משוכנעים שקיצו מגיע, אלא שאז החל להתאושש. הפרופסור ניתח את היד ואיחה את השברים. בסוף השנה החלים לגמרי ושולח לביתו!".

עוד סיפר כי לקראת שחרורו של החולה נשא הפרופסור נאום נרגש. הוא הבהיר כי אבחנתו הייתה נכונה לחלוטין, אלא שאמונתו של היהודי באלוקיו הצילה את חייו והעניקה לו כוח חיים מחדש.

(גל' שיחת השבוע)

הרופא המתמחה נכנס בסערה לאולם שבו מסר הפרופסור סטאלי שיעור בכירורגיה. "הובא לכאן מהכפר אדם במצב קשה מאוד", קרא בהתרגשות. "אם אדוני מרשה, אכניס אותו מייד, בלי תור".

"הכניסהו עכשיו", השיב הפרופסור סטאלי, בנימת חמלה.

זה היה בתחילת אדר תקצ"ח במרפאתו של הפרופסור סטאלי, בעיר פשט שבהונגריה (כיום בודפשט). אל אולם הלימודים הוכנסו שלושה בני-אדם. באמצע צעד בקושי יהודי כבן שלושים, צנום, פניו חיוורות כסיד ומעוותות בכאב. מציודו השמאלי עמדה אשתו, שרזונה ובגדיה העלובים העידו על עונייה. לימינו איכר, שהביא בעגלתו את הפצוע במשך כל הלילה החורפי.

האיש עבד בטחנת קמח, ולפני שלושה ימים נתפס מרפקו השמאלי בגלגל הטחנה והתרסק. רופא מקומי טיפל בו, אך מצבו הידרדר.

הרופאים הסירו את התחבושת מן הזרוע ונחרדו. הפרופסור סטאלי אמר לתלמידיו: "לפניכם מקרה מובהק שבו יש לקטוע את הזרוע בטרם יתפשט בה נמק שיגרום למות החולה".

הוא גחן לעבר החולה והסביר במילים קצרות את ההכרח בקטיעת הזרוע. "אדוני הנכבד", מלמל החולה בקול חלוש אך תקיף, "אינני מרשה לקטוע את זרועי".

הבעת השתתפות בצער עלתה על פני הפרופסור. "אל דאגה", ביקש להרגיעו, "אתה תבריא ותשתקם, ותלמד לתפקד עם יד אחת".

"אדוני הנכבד", התחזק קולו של הפצוע, "אני מאמין שחיי תלויים ברצון הבורא בלבד. אינני מתיר לקטוע את ידי".

הפרופסור כבר פגש מטופלים שמיאנו לקבל את הגזירה ולהשלים עם העתיד הצפוי להם כקטועי איברים. הוא ידע לפייס אותם. "ודאי אתה ירא מהניתוח", אמר לאיש. "למעשה זו פעולה קצרה ומהירה, והכאב ישכך, ובוודאי יכאב לך פחות מסבלך הגדול כעת", אמר.

האיש הניף את כף ידו הבריאה בביטול. "מהמוות איני מפחד", הפטיר, "האם אירא מהכאבים? בכל אופן, אני מתנגד לכריתת הזרוע".

הפרופסור נדהם. במטופל עיקש שכזה טרם נתקל. "אמור לי", ניסה טקטיקה אחרת, "יש לך אישה?"

החולה הנהן, והחווה לעבר האישה הדאגה שעמדה לצידו.

"וילדים?"

"שלושה".

"ובכן, למען רעייתך ושלושת ילדיך אתה מוכרח להתעשת!", דחק בו הפרופסור. "עליך לפרנס אותם".

החולה צחקק במרידות. "בשתי ידיים לא הצלחתי לפרנס אותם, ובאחת אצליח?".

פנינים על הפרשה:

חושב שהוא לפניו יתברך, דָּהוּ עקר היראה הפנימית, דכשחושב שהוא לפניו יתברך בודאי שיבוש ויכלם מלחטא לפניו. ולהכי אמר 'כי מימיני בל אמוט', כלומר, כיון ד'שויתי ה' לנגדי תמיד', פשוט הוא 'כי מימיני בל אמוט':

במעלה זו השתבחו עמודי העולם:

ובזה נשתבחו עמודי העולם. בתנך נאמר (בראשית ה' כד) 'ויתהלך תנוף את האלהים, להורות דכל ימיו היה דעתו ולבו שהוא הולך לפני ה' דוקא ולא היה חושב חכרת בני אדם או אהבתם לכולם, שחושב בדעתו שאין שום אדם בעולם רק הוא לכדו עבד משמש לקונו, ואין לו שום אדם או שום דבר שמטריד אותו מלשמש לפני קונו. להכי קרי עליו 'ויתהלך תנוף את האלהים', דתמיד לא היה חושב כי אם לפני האלהים הוא הולך ומשרת. וכן נמי פתיב בנח (שם ו ט) 'את האלהים התהלך נח'. וכן נמי הקדוש ברוך הוא אמר לאברהם אבינו עליו השלום (שם יז א) 'התהלך לפני והיה תמים'. וכן נמי אמר אברהם אבינו עליו השלום (שם כד מ) 'ה' אשר התהלכתי לפניו'. וכן נמי יעקב אבינו עליו השלום (שם מח טו) 'האלהים אשר התהלכתי אבתי לפניו'. והיינו דאמר אלישע עליו השלום (מלכים ב' ה טז) 'חי ה' אשר עמדת לפניו, דהינו, תמיד אני עושה עצמי עומד לפניו לשרתי ולברך בשמו, ועל זה נמי אמר דוד המלך עליו השלום (תהלים קיט א) 'אשרי תמימי דרך ההלכים בתורת ה'', וקאמר נמי (שם קכח א) 'אשרי כל ירא ה' ההלך בדרךיו', דהכונה היא דקאמר תדע למי אני קורא 'אשרי כל ירא ה'', למי ש'הלך בדרךיו', שעושה עצמו תמיד שהוא הולך לפני ה', על פיו יצא ועל פיו יבוא ואין לו שום דבר שיצעה חוץ מרשותו, לזה אני קורא 'אשרי כל ירא ה':

ההולך לפני ה' לא יבוא לידי חטא

וזהו נמי שאמרה תורתנו הקדושה (דברים יג ה) 'אחרי ה' אלהיכם תלכו ואתו תיראו ובו תדבקו', באה התורה להזהירנו שעקר היראה הוא שעושה האדם עצמו שהוא עומד לפני ה' ממש, וכך הוא האמת, רק שיצר הרע מטמטם לבות בני אדם ומחשיך עיניהם מלהסתכל במשפלות. וכמאמר הנביא עליו השלום (ישעיה נט ב) 'כי אם עונתיכם היו מבדלים בינכם לבין אלהיכם', כלומר, האמת הוא שתמיד אתם יושבים לפני אלהיכם, רק מחמת עונתיכם טח מלהשפיל לבכם ואתם אומרים שאין אתם יושבים לפניו, שאם אתם יודעים באמונה שאתם יושבים לפניו, לא שיה שתהיו מקיעים לפניו בחטאים. וזהו שאמר 'אחרי ה' אלהיכם', דהינו, אם תאמינו ותעשו עצמכם שאחרי ה' אלהיכם אתם הולכים ואין לכם שום פרישות ממנו, אז פשוט הדבר שאתו תיראו ותעבדו ובו

תענית שאדם מתענה חשובה כ'קרבו'

דבר אל בני ישראל לאמר המקריב את זבח שלמיו לה', יביא את קרבנו לה' מזבח שלמיו. ודיו תביאנה את אשי ה' וגו' (ויקרא ז כט-ל). אפשר לרמוז, דהתענית שאדם מתענה היא במקום קרבן, דכמו שבקרבן אדם מקריב חלב ודם, גם בתענית מתמעט חלבו ודמו של אדם ונחשב לו במקום קרבן (ברכות יז). והנה, ביום התענית צריך לתן הצדקה (ברכות ו: בסנהדרין לה). כדי שיהיה קרבנו שלם, דומיא דהתורה שהיה נוטל הכהן, לפי שהחלב והדם בקרבן היה לגבה והחזה לכהן, אם כן גם בתענית שהוא דומיא דקרבן צריך שיהיה כך, חלבו ודמו של אדם המתמעט ביום התענית הוא במקום חלב ודם, והצדקה שיתן היא במקום החזה שהיה נוטל הכהן:

וזהו פונת הפסוק: המקריב את זבח שלמיו לה', את ראשי תבות אף תענית, ורוצה לומר דתענית דומיא דקרבן, דכמו שהקרבן מכפר כך התענית מכפרת, והכי קאמר, אף תענית יחשב לו כאילו יביא את קרבנו לה'. באמת שני דברים צריך כמו הקרבן, דכמו שבקרבן מקריב חלב ודם לגבה והחזה לכהן, כך גבי התענית חלבו ודמו שנתמעט הוא כנגד החלב והדם, וכנגד החזה שנתן לכהן צריך לתן צדקה, וזאת הצדקה היא המעוררת עליו זכות למעלה (מדרש תהלים ה ז). וזהו שנאמר ודיו תביאנה את אשי ה', דהינו צריך לעשות דגמת שני קרבנות החלב והחזה, גם כן צריך כאן התענית והצדקה, וזהו את החלב על החזה, דהינו חלבו שנתמעט ביום התענית צריך לתן עמו הצדקה, והחזה הוא רומז לצדקה, וזהו צדקה שנתמעט וזהו רומז לזוהם שנותן לצדקה, ונתע עמה הצדקה זו היא המעוררת עליו זכות למעלה, וזהו שנאמר את החזה שהם הזוהם שנותן לצדקה, וזהו שגורם להניף ולעורר זכותו תנופה לפני ה', ונרצה לו לכפר עליו: (פיתוחי חותם פרשת צו)

דבקות תמידית בלי שום הפסק

פנה אלי וחניני, כי יחיד ועני אני (תהלים כה טז). בא כאן להזכיר המדות המעלות שבהם ראוי שלא ישוב ריקם. ואחת מהם, שהאיש הירא את ה' יראת הרוממות ישים בין עיניו תמיד יתן תקועה בל תמוט שהוא עומד לפני ה' תמיד, אין לו בשום רגע הפרדה ממנו. וכמאמר דוד המלך עליו השלום (תהלים טז ח) 'שויתי ה' לנגדי תמיד כי מימיני בל אמוט'. דקדק לומר 'תמיד', לומר ששום רגע לא יש לו שום הפסקה מלחשב שהוא לפניו יתברך, רק תמיד (ש) הוא

עצות וסגולות:

מלחמת היצר (א')

היצר מפתה להתבטל מתורה, לצורך פרנסה

עכשו בא לומר על ענין יצר הרע וגונדא דילה, שמרבים עצות מרחוק על האדם שהוא אינו רוצה להתבטל מדברי תורה, והם מראים לו פנים של התר, ואומרים לו, אם באת שלא להתבטל מדברי תורה, במה אתה מפרנס עצמך ובניך ובנותיך, וכי אין אתה יודע שכל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה וגוררת עון (אבות פ"ב מ"ב). באמת, התורה עשה לה קבע כל יום דבר מועט, כדי שלא תצטרך לבריות.

(אלף בינה, אות ח"ת ה)

אם ישמע לו, בסוף לא יעסוק בתורה כלל

והנה, אם בא אדם לשמע לדברי היצר הרע, סופו שלא לעסוק בדברי תורה כלל. דאמרו בגמרא (ברכות לה:), הראשונים שעשו תורתן קבע ומלאכתן עראי, זה וזה נתקיימה בידם, והאחרונים שעשו תורתן עראי ומלאכתן קבע, זה וזה לא נתקיימה בידם. וכך דרכו של יצר הרע, מדיח את האדם מדחי אל דחי, עד שלא ישאר בידו מאומה. (אלף בינה שם)

אם לא מצליח בדבר גדול - בא בדבר קטן

בא לומר, דיצר הרע וגונדא דילה מלאים נכלים וערמומיות, ובכל מיני ערמות באים על האדם, אם מצאו יד לפתותו בדבר גדול רודפים אחריו להפילו ברושם, ואם לא מצאו יד בדבר גדול רודפים אחריו בדבר קטן. ובכל דבר של קדושה שרוצה אדם לעשות, שם נדבקים בו הסטרא אחרא ושם מריקים כחם, כדי לבטלו מדבר קדושה שהוא, או לפחות שלא לעשותה כהגון. והירא את ה' וחרד מדבריו, יודע כל ערמומיות יצר הרע וגונדא דילה, ומתחכם יותר ויותר כדי לבטל תחבולותיהם, ולא תעשינה ידיהם תושיה. ובכח היראה והקדושה שמרבה האדם ואזור חיל ומתנבר כארי, בזה מבהיל יצר הרע וגונדא דילה, ומטמטם דעתם ומטרפם, ולא נשאר בהם כח לרדף אחריו. (אלף בינה, אות ט"ת ו)

היצר אינו מרחם על האדם

דפתוי דיצר הרע וגונדא דילה אין לו שיעור, דבכל דבר שיש יכלת בידם להפיל את האדם ברושם הם עושים אותו, ואין להם שום חמלה על האדם לומר אם החטיאו אותו בשלישה דברים או בארבעה, אלא הם מלאכים אכזרים גונדא דחמה, אם מצאו אחיזה באדם אפלו לכפר בעקר, רודפים אחריו עד שיכפר בעקר חס ושלום, ואם לא מצאו אחיזה באדם לכפר בעקר ומצאו בו אחיזה לכפר בתורה ובמצות, רודפים אחריו עד שיכפר בתורה ובמצות חס ושלום, ואם לא מצאו בו אחיזה לכפר בתורה ובמצות ומצאו בו לכפר בתורה שבבעל פה, רודפים אחריו עד שיכפר בתורה שבבעל פה חס ושלום, ואם לא מצאו בו אחיזה לכפר בתורה שבבעל פה ומצאו בו אחיזה לכפר בסודות התורה, רודפים אחריו עד שיכפר בסודות התורה חס ושלום, וכן על זה הדרך.

(אלף בינה, אות כ"ף ה)

שיף שינצל האדם מדין גיהנם ויזכה לגן עדן, זולת בהתדבקותו בה' יתברך תמיד, ולא יפנה מחשבתו ממנו בכל עת, וכמו שאמר דוד המלך עליו השלום (תהלים טז ח) 'שויתי ה' לנגדי תמיד כי מימיני בל אמוט'. כי אם לא יעשה כן האדם, בהכרח שיפנה ויחטא, וכשיעשה כן ולא יפריד מחשבתו מהבורא יתברך שמו כלל, אפלו הכי לא יתלה הגדלה בעצמו ויאמר כמה גבור וחסיד אני, רק יתלה הכל בחסדו יתברך שמו שעזרו עליו, כמו שכתוב (שם לו ג) 'ה' לא יעזבנו בידו' (סוכה נב). וזה שאמר אך אלקים יפדה נפשי מיד שאול, ותני והדר מפרש, תדע כמה יפדנו משאול, כשיעשה לו זאת, והוא כי יקחני סלה, דהיינו יקחני לחלקו, ולא תהיה מחשבתו ועסקו כי אם עמו, על דרך 'שויתי ה' לנגדי תמיד'. ואף על גב דהדבר הזה דהתדבקות תלוי בידי אדם, מאחר דהעזר תלוי בידו יתברך, תלה הדבר בו ואמר כי יקחני סלה:

(דורש טוב, דרוש ו' לנפטרים)

דביקות בה' - מידה כנגד מידה

דבקתי בעדותיך ה' אל תבישני (תהלים קיט לא). זה מדבר על המעלה שזוכה בדביקות בו יתברך, ואומר לפניו יתברך עשה לי מדה כנגד מדה, כשם שאני דבקתי בעדותיך ואיני מתפרש מהם, גם אתה עשה לי התדבקות בך, וזהו ה' אל תבישני, דהיינו מלתדבק בך, וזו היא מעלה שביעית: (מחשוף הלבן פרשת צו)

שעדין לא השלים חקו ועדין לא תקן מה שפגם, כי זה בודאי בכל יום מוסיף יראה על היום שעבר ויעשה תקון פראוי. אבל 'ומקשה לבו' (שם), דהיינו, כשעושה תשובה כל דהו ואומר די בזה ואינו מוסיף לסגל מעשים טובים, זה 'פול ברעה' (שם), דהעקר הוא שיחשב אדם עצמו שעדין לא השלים חקו:

יבקש שיחון אותו כיון שאינו עומד אלא לפני הקדוש ברוך הוא

וזהו שאמר פנה אלי ותני, דהיינו, מהראוי שתפן אלי ותחן עלי מטעם כי יחיד ועני אני, שגלוי לפניך שאין אני חושש לשום דבר זולתך, לא אדם ולא חפץ, רק הנני עומד לפניך לשרתך, וזהו כי יחיד, דהיינו, אני יחיד ומפרש מבני אדם ומחברתם ומהכלי עולם ואיני נותן לבי כי אם לשרתך, וגם כן עני אני חושב עצמי מן המצות ומעשים טובים, שאמר שמה עדין לא מלאתי מה שפגמתי, לכן ראוי שתפן אלי ברחמים ותחנני:

(אלף בינה, מזמור כה בתהלים)

להיות דבוק תמיד בכל עת בהשי"ת

אך אלקים יפדה נפשי מיד שאול כי יקחני סלה (תהלים מט טז). בא דוד המלך עליו השלום לבקש על עצמו ולהורות גם לבני אדם הדרך שבה נצולים משאול, והיא כמו שכתב במקום אחר ושנה, כי לא

תדבקון'. ואם לאו, אין היראה יראה ולא העבודה עבודה. וכן נמי כתוב (דברים ו ו-ז) 'והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום וכו', ודברתם בהם בשבתך בביתך ובילכתך בדרך ובשכבך ובקומך'. כל זה כדי שיתקע בלבו השגחתו יתברך שבאמת תמיד האדם עומד כי אם לפניו יתברך, והמהלך בדרך זו אין חטא בא על ידו:

ביראה פנימית מוסיף חיזוק תמידית בתומ"צ

ועוד, כל שילמד אדם ויתפלל ויקים המצות, לא יחזיק טובה לעצמו. כמו שאמר ר' יוחנן בן זכאי עליו השלום (אבות ב ח): אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך, כי לך נוצרת. ועוד, אם חטא האדם, מאן מודע לה דנתכפר עונו והמעשים טובים נשאר רוח בידו, כי שמה כל מה שעשה במצות אולי יספיקו למלאות חסרונו שפגם בחטאו ויצא שכרו בהפסדו, או שמה עדין לא השלים חסרונו שפגם. לכן כל ירא ה' יפחד תמיד ויאמר כי שמה עדין לא תקן מה שפגם, ובכל יום טהור ידים יוסיף אמץ על אתמול שעבר, ויאמר שמה כל מה שטרחתו מקדם אינו מרצה, ויוסיף להתחזק חזק אחר חזק, ופחד ורעה ילבש שמה לא תקן, וככה יעשה כל הימים, אולי תהיה לו תרופה ושב ורפא לו:

יוסיף יראה תמיד שמה לא תיקן כראוי

ועל זה אמר שלמה המלך עליו השלום (משלי כח יד) 'אשרי אדם מפחד תמיד', דהיינו, שאומר תמיד

ישועות יעקב

דקה מתורתו של האביר יעקב'

לשמיעת השיעורים 02-803-9999

קו 'מחברים'

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8

אוצרות הפרשה

הגאון רבי שלום מאיר וולך שליט"א: אדם היודע לשמוח במה שיש לו - הינו אדם מאושר. כתוב: "השמחה - מאין תמצא?" - בסימן שאלה, אך ניתן לקרוא זאת גם בסימן קריאה: "השמחה - מאין תמצא!" - אדם הרוצה למצוא את השמחה באמת, יכול לשמוח מכלום, מאין! וזאת אם רק ישכיל למצוא את נקודות האור והיופי שבחיינו.

למחרת שוב פגש בו ושאלו: "מה שלומך היום, ר' חייקל?", "הו, ב"ה!" חייך ר' חייקל, "למרות שאינני צעיר אני עדיין מצליח לשאת את האסל והדליים הכבדים, ומטפס עד לקומות גבוהות. אומנם אינני מרויח מעבר לכמה פרוטות אך בכל זאת אני מתפרנס בכוחות עצמי ואיני נופל לטורח על זולתי, כמה שפר חלקי..."

כששמע זאת הבעש"ט אמר: "עתה התישבה לי הסתירה בין מה שאמרו חז"ל "מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה עד ראש השנה", ומצד שני אמרו "אדם נידון בכל יום" - הכיצד? אומנם מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה לכל השנה, אך בכל יום אדם קובע מחדש כיצד להתייחס אל הדברים, בקושי או בקלות.

מספרים שפעם שאל ר' שמעלקא מניקלשבורג את רבו: איך אפשר לקיים את דברי חז"ל: "חייב אדם לברך על הרעה, כשם שהוא מברך על הטובה, בשמחה?" וכי אפשר לאדם לשמוח בדברים הרעים שקורים לו, באותה מידה שהוא שמח בדברים הטובים? השיב לו הרב, תלך לבית המדרש, ותמצא שם את תלמידי רבי זושא מאניפולי, והוא יסביר לך את דברי חז"ל, שכן רבי זושא הוא עני מרוד, ומצבו ככי רע ודחוק מאוד. אותו מתאים לשאול שאלה זו. הלך ר' שמעלקא אל רבי זושא ושטח לפניו את שאלתו. תמה רבי זושא ואמר: אינני מבין מדוע שלח אותך רבנו אלי?! שאלה כזו מתאים היה לשאול אדם שעבר צרות ורעות בחיים שלו, אבל אני - יש לי ברוך ה' כל טוב מיום היוולדי ועד עתה, ומנין אוכל לדעת כיצד מברכים על הרעה?! הרי לא עבר עלי שום דבר רע?!

שמע ר' שמעלקא את התשובה, והבין כי לא לחינם שלח אותו רבו לרבי זושא. יהודי צריך להיות תמיד בשמחה כזו, שאף אם הוא מגיע למצב רע, הוא לא מרגיש כלל שזה רע, אלא מביט תמיד אך ורק על הטובות הרבות עד אינסוף שעוטף בהן אותו ה' יתברך.

(ה"ג"ר שלום מאיר וולך שליט"א - וקראת לשבת עונג)

סיים ה'חידושי הרי"ם', שזהו הענין במה שאמרו חז"ל 'חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי', כי יום הפורים גבוה ונעלה עד מאוד, וכל הפושט יד נותנים לו, כידוע מצדיקים שקאי גם על מלכותא דרקינא, שכל אשר יבקש האדם ביום זה יקבל, וחששו שינצלו ישראל את ההזדמנות, וישאלו ככל אשר תאוו נפשם ויוכרחו לקיים בקשתם, על כן ציוו חכמים שישתכר האדם ביום זה, ולא יהיה בדעתו, ועד שיתפקח מיינו יפנה היום ויעבור הזמן המסוגל

השמח בחלקו!

אנו כעת לאחר ימי הפורים, שמחנו ורקדנו, אכלנו שתינו, חלק מאיתנו השתכרו, אבל באמת כדאי לעסוק מעט בענין מעלת השמחה, ומהי בכלל? אדם היודע לשמוח במה שיש לו - הינו אדם מאושר.

כתוב: "השמחה - מאין תמצא?" - בסימן שאלה, אך ניתן לקרוא זאת גם בסימן קריאה: "השמחה - מאין תמצא!" - אדם הרוצה למצוא את השמחה באמת, יכול לשמוח מכלום, מאין! וזאת אם רק ישכיל למצוא את נקודות האור והיופי שבחיינו.

מסופר על רבי אריה לוי זצ"ל שהיה חי לפני כחמישים שנה, בדירה עלובה ודחוקה רב. כאשר ראינו אותו עיתונאים ושאלו: "רבי אריה, יאמר נא, האם טוב ונח לו כאן? כלום אין התקרה דולפת בחורף? והמיטה אינה קשה? ודלתות הארון גם כן נפתחות בקושי...? הניח רבי אריה את ידו על כתף העיתונאי ואמר: ישמע נא! פעם נדברתי עם רעייתי ע"ה, כי תמיד נחיה ממה שיש לנו! וברוך ה' מה חסר לך? החדר גבוה ממני ואינני צריך להתכופף כדי להכנס. מים יש לי, וגם חשמל, ובאמת שאני חי היום, איך אומרים? ממש כמו לורד! מה שקובע את מידת האושר והשמחה של האדם, אינו מה שיש לו, אלא צורת ההתייחסות שלו למה שיש לו, כמו שאומר הפתגם: "מיהו האדם שיש לו כל מה שהוא רוצה? מי שרוצה את מה שיש לו!"

מעשה נודע מסופר על הבעל שם טוב הקדוש שפגש את חייקל, שואב המים של העיירה, שהתהלך לו בסמטאות עם האסל והדליים הכבדים על כתפיו, ושאלו: "מה שלומך ר' חייקל?", "אוי!" נאנח ר' חייקל כשהוא מוריד את האסל מעל כתפיו, ומוחה את הזיעה הניגרת על מצחו, "קשה לי מאוד, אני כבר לא צעיר, ונגזר עלי להסחב עם דלי מים כבדים, לטפס עד קומות גבוהות ובשכר זה כמה אני מקבל? בקושי כמה פרוטות עלובות, כמה מר הוא גורלי!"

הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א: יתכן שזו עומק סגולתו של הרה"ק מבעלזא, שכן הגם שאין ביכולתנו לדעת ולהשיג מכבשי דרחמנא ומסודות מעשי הצדיקים, מכל מקום עניין הסגולה שנתן הרה"ק מבעלזא לאותו פונדקאי להחיות את הגוי מצוי דוקא בכך שסוד נפילת אפיים הוא שהאדם מוסר את עצמו למיתה ובזה מעלה את ניצוצות הקדושה, ולכן כמידה נגד מידה הוא זכה שהגוי יקום לשעה קלה ממותו ועל ידי זה ינצל מסכנת המוות שארבה לו ולכל בני העיירה.

נפילת אפיים

קול נפץ עז הרעיד את הפונדק הקטן שבעיירה. היהודי שעמד על משמרתו ומכר את בקבוקי היין שרף לאיכרים הצמאים עזב במהירות את החבית הגדולה ממנה היה עסוק לדלות ולמוזג את המשקה החריף אל תוך הבקבוקים, ורץ כל עוד נפשו בו אל מקור הרעש. למרבה התדהמה והפחד הוא רואה את אחד הגויים, שתיין מופלג, מהלקוחות הקבועים של הפונדק, שוכב על הקרקע, מפרפר עם ידיו ורגליו ומחרחר נוראות. לצדו של הגוי מונח הבקבוק הריק כשהוא מנופץ, על השולחן צלחת עם מיני מלוחים בהם תיבל את שתייתו, ובהם כפי הנראה נחנק ואיבד את נשימתו עד שנפל וקיבל מכה הגונה בראשו.

הפונדקאי מסתכל על המחזה בהלם רב, אך אינו מאבד את עשתונותיו. הוא ניגש לגוי ומנסה לנער אותו, לדפוק על גבו ולשחרר לו את דרכי הנשימה. אך היה זה כבר לאחר מעשה. ככל הנראה התוצאה של השילוב בין החנק למכה הקשה שקיבל בראשו הייתה קטלנית: הגוי פשט את ידיו ואת רגליו ושכב מת.

למזלו של הפונדקאי לא היו באותה שעה עוד איכרים בפונדק. היה זה בשעת לילה מאוחרת, סמוך לסגירת שערי הפונדק, ורוב ככל האיכרים כבר עזבו את הפונדק, מתנוודים ושיכורים, אל עבר ביתם. רק אותו גוי התעכב מעט, כמעט וסיים אף הוא, עד שהמשקאות החריפים סובבו את ראשו ומבלי משים הוא הקדים קנה לוושט ונחנק למוות.

התעשת הפונדקאי במהירות, רץ אל הדלת וסגרה היטב, הגיף את החלונות, וכיבה את מרבית האורות. כך לא יבואו עתה אורחים לא רצויים שישאלו שאלות מיותרות, כיצד מת לו האיש. אך הפונדקאי ידע היטב שאין זה אלא פתרון לטווח קצר מאוד. אמנם גוי זה היה רגיל לשתות ולהשתכר, מאחר היה בנשף ושב לביתו רק לאחר שעות ארוכות של העדרות, אולם לאחר שיעברו שעות הלילה והוא לא יחזור לביתו, ימהרו לחפשו, והמקום הראשון יהיה כאן בפונדק, המקום אליו רגליו של אותו הגוי מוליכות אותו מדי לילה בלילה.

היהודי לא היה מסוגל אפילו לחשוב את אשר עתיד לקרות. הרי ברור שאם ימצאו את הגוי מונח על רצפת הפונדק מיד יחשדו אותו בהריגתו. אף אחד מהשוטרים, שונאי ישראל המובהקים, לא יסכים להאמין לכך שידו לא הייתה במעל הזה, וכי הגוי שתה לשכרה וכפי הנראה נחנק מבלי משים. בוודאי יחשבו כי קטטה פרצה בין היהודי לבין הגוי, אם בשל דיני ממונות ואם בשל סיבה אחרת, והיהודי הוא זה שהכה את הגוי עד מותו. עודו מביט בפגר המת השוכב על הרצפה

ובקילוח הדם הדק הנוול מהמכה שקיבל בראשו, והנה מראה הדם מזכיר לו כי הימים סמוכים לחג הפסח, המאפיות עובדות במלוא המרץ בהכנת המצות לחג הפסח, והלא עלילות הדם הם מהחביבות על שונאי ישראל. עתה יבואו ויטענו שהיהודי הרג את הגוי כיון שהוא נזקק לדמו האדום עבור המצות.

מלבד עצם הסכנה המרחפת על ראשו, ידע הפונדקאי היטב כי יש כאן סכנה לכל יהודי העיירה. אם השמועה תצא שאחד היהודים הרג את הגוי, הרי שהגויים המקומיים שרק מחפשים אמתלה להתנכל ליהודים יקפצו על המציאה המפוקפקת ויערכו פוגרום קשה שתוצאותיו הוות אסון לכלל יהודי המקום.

הפחד איים לשתק את מוחו של הפונדקאי האומלל שלא ידע מהיכן נפלה עליו צרה גדולה שכזאת. ככל שניסה היהודי לכלכל את צעדיו ולחשוב מה עליו לעשות לא עלה ברעיונו כל עצה אחרת מלבד לעזוב את הזירה ולנסוע בדחיפות אל הרבי הקדוש רבי יהושע מבעלזא זיע"א שהתגורר בסמוך ולבקש את ברכתו. ידע הפונדקאי היטב כי רק הרבי יוכל לתת לו עצה טוב כיצד לצאת מהתסבוכת הנוראה ולהציל את עצמו ואת כל יהודי העיירה.

למרות שעת הלילה המאוחרת, רתם הפונדקאי

את סוסו לעגלה ויצא לדרך במהירות. משהגיע לבעלזא, שח בפני המשמש בקודש כי עניין של פקוח נפש יש לו להשיח בפני הרבי. אין זה סכנה רק עבורו, אלא סכנה עבור כל בני עיירתו, ולפיכך הוא מבקש להכניסו אל הקודש פנימה בדחיפות. המשמש שהבין כי היהודי אכן זקוק לישועה דחופה הובילו אל חדרו של הרבי שישב ועסק בתורה. הפונדקאי נקש קלות על הדלת, ונכנס אל החדר כשהוא פורץ בבכי עז: רבי, הושיעני, כי בצרה גדולה אנחנו! הפונדקאי סיפר באזני הרבי את הצרה הנוראה שהתרגשה ובאה עליו, כיצד הגוי ששתה לשכרה נחנק ונפל על הרצפה, ובטרם היה סיפק בידו להזעיק עזרה, מת על קרקע הפונדק. עתה, לא יאמינו לו כי הגוי נחנק ונפל אלא יחשדו בו שהוא הרגו, ואולי אף יעלילו כי הרג אותו עבור דם למצות, וסכנה גדולה צפויה לו ולכל בני העיירה.

הרבי האזין בקשב רב לדברי הפונדקאי ועם סיום דבריו נענה ואמר לו: שוב מהרה לביתך, ואת תפילת שחרית אשר עוד מעט מגיע זמן תפילתה, תתפלל בתוך הפונדק בכוונה גדולה. אחר תפילת שמונה עשרה, כשתגיע לסדר נפילת אפיים, תגש אל הגוי המת ואמור את התפילה הנוראה הזו על ידו, ותראה תיכף כי נתקבלה בקשתך וישועתך קרובה לבוא.

הפונדקאי לא הרבה אחר דברי הרבי מבעלזא, אלא שביקש להבין האמנם הוא שומע נכונה את דברי הרבי: האם אכן כוונת הרבי היא לתפילה זו הנאמרת מדי יום ביומו, אשר יש אנשים שמסיבות שונות, צודקות ושאינם צודקות, מחפשים אמתלאות שלא לאמרה? משהנהג לו הרבי בראשו, כי אכן לתפילה זו כוונתו, המשיך הפונדקאי ושאל: האם עלי לעשות דבר מה בתפילה זו, או לאמרה באופן מסוים? האיר הרבי את פניו ואמר לפונדקאי המשתומם: דיך אם תאמר תפילה זו מילה במילה, במתינות וכמונה מעות, בכוונה פשוטה ונכונה, ותיכף ומיד תוושע בדבר ישועה ורחמים.

בהתרגשות רבה הודה הפונדקאי לרבי, עלה תיכף ומיד על העגלה ונסע חזרה לעיירתו. הוא נכנס לפונדק, הכין עצמו כדבעי לתפילה, הפריש כמה מטבעות לצדקה, התעטף בטלית והתעטר בתפילין והחל להתפלל מעומקא דליבא. לאחר תפילת שמונה עשרה, הגיע הרגע המיוחל, הוא ניגש סמוך לגוי ששכב מוטל מת, והחל לומר על ידו את תפילת נפילת אפיים בדחילו ורחימו, קולו עלה והתנשא וחצב להבות אש, עיניו נזלו דמעות כמים, והוא מכוון בכל מילה.

היהודי לא ראה כל שינוי ומאומה לא אירע אצל הגוי, אך הוא התחזק באמונתו וסיים את התפילה. אחרי שהסיר את הטלית וחלץ את התפילין, ניגש היהודי לדלת אחורית, דרכה הוא היה נכנס

שבתפילה זו יכול לעשות בחייו ממש מה שאפשר לעשות רק לאחר מיתו.

ובזה פירש את האמור בפרשת השבוע (ויקרא ז יא): 'וְזֹאת תֹרַת זְבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר יִקְרִיב לָהּ', כי הנה 'זבח השלמים' היינו תפילת נפילת אפיים, בה האדם זוכה וממית את עצמו, אך הוא נותר בשלמותו, כיון שהאדם בעודו בחיים מוסר את עצמו למיתה ונחשב כאילו הוא מת, ומה שהוא עושה במוותו הוא עושה בעודו בחייו בעת ההיא, להעלות את הניצוצות שנפלו אל מעמקי הקליפות ולהחזירם אל מקום הראוי להם, בחלק הקדושה. ועל זה נאמר שאת 'זבח השלמים' האדם מקריב לה, כי באותה שעה שהוא מתפלל את סדר 'נפילת אפיים' הוא מוסר את עצמו למיתה ומקריב את עצמו בכדי שתהיה לו כפרה, בדומה למיתה שאף היא מכפרת על האדם.

ובא הכתוב ללמדנו שראוי לו לאדם לצרף אל סדר תפילת 'נפילת אפיים' שבו הוא מוסר עצמו למיתה ומעלה את הניצוצות גם לימוד תורה ועשיית מצוות ומעשים טובים. וזהו שאמר הכתוב 'וְזֹאת תֹרַת', דהיינו תורה ומעשים טובים, הם צריכים להצטרף אל 'זבח השלמים', שהיא תפילת 'נפילת אפיים', וכך יעלה לרצון לפני אדון כל.

גם בהמשך הפרשה, על דברי הפסוק (שם פסוק טו): 'וְבִשֶׁר זְבַח תֹרַת שְׁלָמֵי יוֹם קָרְבָנוּ יֵאָכַל לֹא יֵצֵחַ מִבְּנֵי עַד בִּקְרָא', מפרש רבינו האביר יעקב, כי הנה ידוע מדברי זוהר הקדוש ורבינו האר"י ז"ל, כי ישנם עוונות קשים וחמורים שאע"פ שהאדם חוזר עליהם בתשובה שלימה אין כפרתו נגמרת לו עד יום מותו. והנה הזוכה לתפילת 'נפילת אפיים' והוא מכון בה כראוי, הרי היא נחשבת לו כאילו הוא מת ממש, וכל אותם עבירות התלויות ועומדות עד יום המיתה, מתכפרים לו באותה שעה, ותשובתו מתקבלת ונרצית לו לכפר עליו, והוא נעשה ככריה חדשה.

וזהו שאמר הכתוב: 'בִּשֶׁר זְבַח תֹרַת שלמי', היינו, התשובה שאדם עושה קודם תפילת נפילת אפיים, כשהוא מוסר את עצמו למיתה ומקריב כביכול את עצמו, תשובה זו שעושה מתקבלת ונרצית לפני אדון כל, 'ביום קרבנו יאכל', דהיינו שהתשובה מתקבלת ואינו צריך להמתין בזה עד מותו ממש, ולא יניח ממנו עד בוקר, שאינו צריך להמתין עד בוקר, שהוא העולם הבא, כדי שחטאיו ימחלו לו, כיון שעל ידי נפילת אפיים הוא זוכה להטהר ולהתקדש ולכפרת עוונות שלמה ומוחלטת.

יתכן שזו עומק סגולתו של הרה"ק מבעלזא, שכן הגם שאין ביכולתנו לדעת ולהשיג מכבשי דרחמנא ומסודות מעשי הצדיקים, מכל מקום עניין הסגולה שנתן הרה"ק מבעלזא לאותו פונדקאי להחיות את הגוי מצוי דוקא בכך שסוד נפילת אפיים הוא שהאדם מוסר את עצמו למיתה ובוה מעלה את ניצוצות הקדושה, ולכן כמידה נגד מידה הוא זכה שהגוי יקום לשעה קלה ממותו ועל ידי זה יציל מסכנת המוות שארבה לו ולכל בני העיריה.

(הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ - ספיר ויהלום)

של עוף, וכך היה משמה את הנאספים בדברי צחות ובדיחותא.

תוך כדי שהרה"ק מלובלין היה מתענג על אמריו המתוקים של הרה"ק מראדושיץ ודיבוריו המשמחים אלקים ואנשים, הבחין הרה"ק מלובלין בדברים אותם תלה הרה"ק מראדושיץ על בגדיו, ויקראנו ושאלו לאמר לו: מה הם הדברים אשר הלבשת עליך? החזיר לו הרה"ק מראדושיץ בשאלה: על איזה צד מבגדיי שואל הרבי לדעת מהו? ענהו הרה"ק מלובלין בשחוק קל: מהו זה הדף הקרוע מהסידור שיש עליך?

ענה הרה"ק מראדושיץ ועשה עצמו כמתאנח מאוד: זה הוא תפילת 'והוא רחום' מתוך סדר התחנון, והנה הוא קרוע מתוך הסידור, לפי שרבים מבקשים טענות ומענות שלא לאמר, ועל זה הוא בא עתה לצעוק מרה על החסידים והלומדים שבזמנינו: מדוע הם קורעים ממנו חתיכות חתיכות, עד מתי תקרעו אותי לגזרים ולמה נגרעתי מכל סדר התפלה שמבקשים

היהודי לא היה מסוגל אפילו לחשוב את אשר עתיד לקרות. הרי ברור שאם ימצאו את הגוי מונח על רצפת הפונדק מיד יחשדו אותו בהריגתו. אף אחד מהשוטרים, שונאי ישראל המובהקים, לא יסכים להאמין לכך שידו לא הייתה במעל הזה, וכי הגוי שתה לשכרה וכפי הנראה נחנק מבלי משים. בוודאי יחשבו כי קטטה פרצה בין היהודי לבין הגוי, אם בשל דיני ממונות ואם בשל סיבה אחרת, והיהודי הוא זה שהכה את הגוי עד מותו

להשמיטינו?! ועתה הוא מתחנן אליהם בבקשה לחדול ממנהגם זה.

וייטבו הדברים מאד בעיני הרבי מלובלין זיע"א, כי בדבריו אלו הייתה תוכחת מוסר גדול ורבים מהשומעים זאת קיבלו על עצמם שלא להקל עוד באמירת סדר תחנון מאותו היום והלאה.

את מעלת תפילת נפילת אפיים מסביר רבינו האביר יעקב זיע"א בספרו 'פתוחי חותם': 'והנה בזהוה הקדוש ובדברי רבינו האר"י ז"ל, נפלאות הגידו על גודל נפילת אפיים - כמה גדול כוחה'. כי הנה כשהאדם מת ומסתלק מהעולם, הוא מעלה את ניצוצות הקדושה מתוך הקליפות הטמאות ומחזיר אותם למקומם הראוי שהוא מקום הקדושה, ועניין זה של העלאת הניצוצות יש בכוח האדם לעשות גם בשעה שהוא אומר את תפילת 'נפילת אפיים', שבו הוא מוסר את עצמו למיתה כאילו הוא מת ועבר מהעולם, ונמצא

יוצא, ופתחה. ברגע זה אירע הבלתי יאומן: הגוי המת התנער, כאילו קם משינה עמוקה, הוא נעמד מלוא קומתו, והחל ללכת אל עבר הדלת. הפונדקאי כמעט והתעלף למראה המחזה הבלתי יאומן: המת קם לתחייה! כאבן שאין לה הופכין היה, והנה המת הולך כאחד האדם.

הפונדקאי עוד הספיק להביט אל עבר פניו של הגוי, והוא ראה כי הם נראות כשל בר מינן. עיניו היו מזוגגות וחסרות חיות, פיו היה מעוות בצורה משונה. הוא הלך בגמלוגניות, כאילו אדי היין עדיין מערפלים את מוחו. הגוי התקדם אל עבר הדלת, והפונדקאי מיהר ופינה לו מקום לעבור. הוא יוצא מהפונדק והפונדקאי רואה כי רגליו של הגוי מוליכות אותו אל עבר ביתו. בזהירות רבה הוא עקב אחריו ממרחק רב, ראה אותו הולך ומגיע עד דלת ביתו, עוד הספיק לשמוע את חריקת דלת הבית כשהיא נפתחת, והוא שומע את הגוי נופל ארצה בתוך ביתו. היהודי מיהר להסתלק מהאזור, וחזר אל הפונדק.

כעבור כמה שעות נפוצה הידיעה בעיירה כי גוי פלוני מת בתוך ביתו והרופא המקומי קבע כי הוא מת כתוצאה ממכה שקיבל כשנפל בתוך ביתו. שיכור היה ולכן מעד ונפל בתוך ביתו.

היהודי הסתיר את שמחתו הגדולה כדי שלא לעורר כל חשד כי הוא קשור לעניין זה, ומיהר לעלות שוב על העגלה בדרכו אל הרה"ק מבעלזא, להודות לו על הישועה השמיימית שפעל עבורו על ידי סגולה זו של אמירת סדר נפילת אפיים בסמוך אל הגוי המת. המשמש בקודש שכבר זיהה את היהודי מביקורו הקודם באישון לילה התפלל על בואו שוב, אולם הפונדקאי הסביר לו כי אכן זכה ונושע למעלה מדרך הטבע ועתה יש ברצונו להכנס אצל הרבי ולספר תהלות ה'.

מרום התרגשות שכח הפונדקאי לספר לרבי את כל התרחשות הסיפור, מעשה שהיה כיצד היה. יתכן שהוא תיאר לעצמו שהרבי שעיניו צופיות מסוף העולם ועד סופו בוודאי ראה את כל השתלשלות העניינים, אך את שאלתו הוא לא יכול היה לכלוא בליבו: ילמדנו רבינו הקדוש, אם סגולות כד גולות וחשובות יש בתפילת נפילת אפיים, עד כדי כך שהיא מסוגלת להחיות מתים, לפעול ישועות ולעשות נפלאות גדולות, כיצד יתכן שיש רבים, מהם חסידים ואנשי מעשה, המחפשים תירוצים בכדי לא לאמרה, נתלים הם באילנות גדולים ועושים כל טצדקי בכדי להפטר מאמירתה!?

חיך הרבי ואמר לו בנעימה ובדרך צחות: וכי יש ברצונך שכל גויי הארצות, הפגרים המתים, יקומו ויעמדו לתחייה?

כשהרה"ק החוזה מלובלין זיע"א ערך שמחת נישואין לאחד מבניו הקדושים, עלה הרה"ק מראדושיץ על השולחן קודם ברכת המזון כדי לומר דברי בדיחות. הוא התחפש באופן שלא יכירו אותו, תחילה השים מסוה על פניו ולאחר מכן לבש בגדים אחרים. וכדי להגדיל את השמחה אף הדביק על בגדיו שני דברים מעניינים: בצד ימין הדביק דף קרוע מתוך הסידור, דף ובו תפילת 'והוא רחום' מתוך סדר תחנון ונפילת אפיים. ובצד שמאל הדביק 'אטמא דבשרא' - שוק

אוצרות הפרשה

הגאון רבי נפתלי גרוס שליט"א: אצל כלל ישראל בכל מקומות מושבותיהם, יום כ"א אדר - הוא יום מיוחד להתעוררות, כל אחד מרגיש בנפשו קשר להרבי ר' אלימלך זי"ע, בפרט במקום מנוחת קדשו לליזענסק שכל הדרכים נתונות לשם.

הרבי ר' אלימלך התענה כ"א שנים, שבע שנים בשבילו, שבע שנים בשביל דורו, ושבע שנים בשביל דורות הבאים.

ומצינו בספה"ק "נתיב מצוותיך", (שביל אמונה השביל הרביעי) שכותב הרה"ק רבי אייזיק'ל מקאמרנא זי"ע בשם חמיו הרה"ק רבי אברהם מרדכי מפינטשוב זי"ע מה ששמע מפ"ק של הרבי ר' אלימלך זי"ע שאמר, שאף אם נגזר גזירות רעות על דורות העתידים, מ"מ המתיק הוא את כל אלו הרעות והגזירות ההם, עיי"ש לשון קדשו.

ואכן מקובל בישראל ענין זה שהרבי ר' אלימלך זי"ע ביטל החבלי משיח'ו, כפי שסיפר הרה"ג ר' יצחק זלוניק זצ"ל שעלה פעם יחד עם הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל לבקר אצל הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע, והתבטא רבי איסר זלמן, שמלחמת העולם (השניה) היה חבלי משיח, נענה הרה"ק מבעלזא ואמר: ח"ו, חבלי משיח האט שוין דער רבי ר' אלימלך מבטל געוועהן, רק זה היה גזירה אחרת.

(הגאון רבי נפתלי גרוס שליט"א - גליון באר הגן, גליון 10)

של ישראל הרבי ר' אלימלך, כי לא רק השפיע מזיו למען דורו ודורות אחריו, אלא דאג ומסר נפשו על כל הדורות הבאים עד ביאת המשיח, וכפי שאמר הרה"ק משינאווא זי"ע, שהרה"ק

לדורי דורות

אצל כלל ישראל בכל מקומות מושבותיהם, יום כ"א אדר - הוא יום מיוחד להתעוררות, כל אחד מרגיש בנפשו קשר להרבי ר' אלימלך זי"ע, בפרט במקום מנוחת קדשו לליזענסק שכל הדרכים נתונות לשם.

ואפשר לומר בסיבת הדבר, כי הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע השפיע מאורו ומסר נפשו למען ישראל מכל הדורות, וכדאיתא בספה"ק "תפארת שלמה" (ח"א, ליקוטים עה"כ בקהלת (ב כו) וְשִׁבַּח אֱנִי וְגו') וזה לשון קדשו: ידוע גודל מעלות הצדיקים הממשיכים עוצם קדושתם לדורי דורות הבאים אחריהם ועליהם תופע נהרה מאור הקדושה אשר הורישו לתלמידיהם ותלמידי תלמידיהם לדורי דורות, כאשר עינינו תחזינה מישרים מגודל מעלות הרב הקדוש מוהר"ר אלימלך זלה"ה אשר זה קרוב שמונים שנה שהלך לעולמו. ועד היום תופע אורו הקדוש לדור דור תלמידי תלמידיו כנהר שאינו פוסק לכל מי שבא לטהר זי"ע. עיי"ש.

וגם בדורנו אנו, מורגש הקשר של כל אחד לרבן

מחוברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

- ווארט יומי • סיפור יומי • הלכה יומית
- אור החיים הק' יומי • פניני אביר יעקב •
- זוהר יומי • פניני הדף היומי • זכרון לצדיק

ישירות למייל האישי

או לחץ
כאן

להצטרפות:

newsletter.mechubarim@gmail.com

**מתחילים
את היום!**

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

השבוע במדור:

בדיקת חמץ - בספרים, האם חייב לבדוק היטב כל ספר | עליית בר מצוה בפרשת פרה | כוס אחת לברכת המזון והבדלה | בדין חלוקת "קמחא דפסחא" שפסקה לחיותו של בעל צרכניה

הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א
ראב"ד העדה החרדית מח"ס תשובות והנהגות

בדיקה, וכן מבואר בביאור הגר"א סי' תמ"ב. וע"ש בחזו"א שהביא ראה לדבריו משוכר בי"ד שחייב לבדוק אם לא בדקו הבית, אף שאין השוכר עובר בכל יראה חיישינן שמא יבוא לאוכלו, הרי דחוינא דחייבו לבדוק חמץ שאינו ידוע אף שאינו עובר עליו בכל יראה, מ"מ יש לחלק דשם עלול למצוא גלוסקא יפה, אבל לבדוק לפירוורים לעשות מחיצה לא שמענו, וכן כמדומני שמאיסי לאינשי לאכול פירוורים שנמצאו בספרים דלא חשיבי ובפרט שמצויין "מילבען" (תולעים) ורגילים תמיד לזורקם.

ורבינו החזו"א זצ"ל נהג לעשות מחיצה בפני כל הספרים שבבית לפסח, אבל ב"מעשה רב" נראה הכרעה להגר"א זצ"ל שספרים שמשמשים בהם בשעת סעודה צריך לבדוק (או למכור לנכרי) ומשמע ששאר ספרים אין חוששין, אבל הוותיקין נוהגים כל השנה לזהר לא לאכול עם סתם ספרים שלא יצטרכו לבדוק לפסח, ובספרים שמשמשים בסעודה כמו סידורים מצניעים ומוכרים לפסח וכהנ"ל.

אינו עובר עליו ומגלן שמחשש שמא נמצא חמץ שיתחייב לבדוק, או כשאינו בודק ומוכר יתחייב לעשות מחיצה, ובפרט בספרים שאין רגילים לאכול מהם - גם בשאר ימות השנה - גם אם מצא שם פירוורים, מגלן שצריך לבדוק או לעשות מחיצה, ובמהר"ם חלאוה בסוגיא שם מבואר שפירוורים דלא חשיבי היינו אף לענין חיוב

בדיקת חמץ - בספרים, האם חייב לבדוק היטב כל ספר

שאלה: המכין ספריו לפסח, האם חייב לבדוק היטב כל ספר שמא יש בו פירוורי חמץ וכדו'.

תשובה: דעת החזו"א זצ"ל (סי' קט"ז סקי"ג וסקי"ח) שחייבין מדינא לבדוק ספרים שמשמשים בהן לפעמים בחמץ משום חשש פירוורים או לעשות בפניהם מחיצה, ואף שאמרו בגמרא (פסחים ז ב) פירוורים לא חשיבי ואינו עובר בכל יראה ע"ש, מ"מ זהו דוקא לענין חיוב ביטול שא"צ, אבל אכתי יש חשש שיבוא לאוכלו וחייב בבדיקה ולכן דינו כמו בחמצו של עכו"ם שאע"פ שאין עובר עליו בכל יראה מ"מ תיקנו שעושה בפניו מחיצה שמא יבוא לאוכלו (סי' קט"ז). והנה מה שהוכיח מחמצו של נכרי צ"ב שבחמצו של עכו"ם החמץ ידוע ולכן חייב במחיצה שלא יבוא לאוכלו, אבל כשהחמץ לא ידוע ואף כשידוע

שאלות ניתן לשלוח למייל: rav@abiryaakov.com

קו 'מחברים'

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

הגאון רבי יצחק בירך דסקל שליט"א
דיין ומורה הוראה, מח"ס בינת המשפט

בדין חלוקת "קמחא דפסחא" שפסקה לחיותו של בעל צרכניה

שאלה: יש לי צרכניה גדולה שממנה פרנסתי. לפני חג הפסח, אחד הארגונים חילק "קמחא דפסחא" לקהל אנ"ש, שהם רובא דרובא של הקונים שלי, ופגעו בפרנסתי ביותר, עד כדי שאין לי כדי מחיה. נפשי בשאלתי, האם מותר לעשות זאת ולפגוע בפרנסתי, עד כדי שאין לי ממש למחיה.

תשובה: אין למנוע מהם לעשות זאת, דאין טענת "פסקת לחיותי" במעשה צדקה, ומעוד טעמים, כמבואר בפנים.

ביאור התשובה:

ביאור צדדי הספק

בתחלה נבאר צדדי הספק, דהרי מבואר בשולחן ערוך בחושן משפט (קנו, ה), שמותר לבני אותו מבי לפתוח חנות ליד חנות חבירו, ואין בזה משום טענת פסקת לחיותי, אבל בסימן ח' הארכנו בביאור שיטת אבי אסף, שמובא בבית יוסף שם, שסובר שאם על ידי פתיחת העסק מפסיד לגמרי את פרנסת חברו, אפילו בן אותו מבי אסור לעשות זאת, ונחלקו הפוסקים אם הלכה כדבריו, ואף על פי שהרבה פוסקים חולקים על דבריו, יש הרבה פוסקים שפסקו כדבריו, ובראשם רבינו החתם סופר, אם כן יש לברר האם לפי זה אסור לעשות קמחא דפסחא, באופן שפוסק חיותו של חבירו לגמרי.

המוכר בסיטונאות

ונראה דיש כמה וכמה טעמים שאין בזה טענת פסקת לחיותי כלל, ונבארם אחת לאחת. א. כתב המחבר בחושן משפט (קנו, ז) וז"ל "הסוחרים שמביאים סחורתם למכור בתוך העיירות, בני העיר מעכבין עליהם מלמכור יד על יד כדרך חנונים" עכ"ל, וכתב בפתחי חושן (חלק ה גביה אוונאה, פרק ט, הערה יג) וז"ל "ומשמע שלמכור בסיטונאות אין מעכבין עליהם" עכ"ל, והטעם בזה, דדוקא כשיורד לאומנותו של חבירו אסרו חז"ל, אבל למכור בסיטונאות הוא אומנות אחרת, ואין צריך לומר כאשר מחלק הרבה מאוד מצרכים בבת אחת, דלא גרע ממוכר בסיטונאות בודאי אין לאסור.

העולה מזה: כשמוכר בסיטונאות, אין טענת פסקת לחיותי, והוא הדין כאשר מחלקים הרבה מצרכים בבת אחת, הרי זה כמוכר לסיטונאות.

טובת הלקוחות

ב. עוד טעם יש להתיר שהוא טובת הלקוחות, דכתב הרמ"א בחושן משפט (קנו, ז) וז"ל "א"א הא דבני העיר יכולין למחות בבני עיר אחרת, היינו דוקא בדליכא פסידא ללקוחות, שמוכרין כשאר בני העיר וגם סחורתם אינה טובה יותר משל בני העיר, אבל אם נותנין יותר בזול, או שהיא יותר

טובה, שאז נהנין הלקוחין מהן, אין מוכרי הסחורות יכולים למחות (הרא"ש וטור בשם הר"י הלוי), ובלבד שיהיו הלקוחים ישראלים, אבל בשביל עובדי כוכבים הנהנים, לא" עכ"ל, מבואר שכאשר הוא לטובת הלקוחות, אין טענת פסקת לחיותי. וכתב בפתחי חושן (שם, הערה יח) וז"ל "והוא דעת הר"י מיגאש, והביאו הרא"ש והנ"י, שאין יכולים לעכב לתועלתם ולהפסיד ללקוחים ישראל, והרמב"ן חולק, דמה שאמרו בפרק הזהב שמותר להזייל השער, היינו דוקא בבני אותה העיר, אבל בבני עיר אחרת לא" עכ"ל, מבואר דלבני אותה העיר מותר גם לפי הרמב"ן אם לטובת הלקוחות.

העולה מזה: כאשר הוא לטובת הלקוחות אין טענת פסקת לחיותי.

בזול גדול גם הרמב"ן מודה

ג. כשמוכרים בזול מאוד, הכל מודים שמותר למכור. דהנה כתב בפתחי חושן (שם, הערה יח) וז"ל "וכתב הנ"י בדעת הר"י מיגאש" (א.ה. הנ"ל) שלטובת הלקוחות מותר להזייל דדוקא בזול גדול, אבל להזייל מעט יותר, יכולים לעכב. (עיין בכסף הקדשים כמה פרטים בהלכה זו במכירה בזול), והב"י כתב שמדברי הרמב"ן לא משמע כן, אלא שלדעת הר"י מיגאש בין בזול גדול ובין בזול מועט אין יכולים לעכב, ולדעת הרמב"ן בשניהם יכולים לעכב, ולענ"ד נראה מדברי הרמב"ן שמודה שבזול גדול אין יכולים לעכב, שהרי כתב שיכולים להתנות על השערים או להושיב מבני עירם שימכרו בשער בינוני, ומשמע דהינו זול מועט" עכ"ל. מבואר שאם מוכר בזול גדול הכל מודים שאין יכול לעכב, אם כן לפי זה בקמחא דפסחא שהוא בזול גדול לכל הדעות מותר.

העולה מזה: אפילו לפוסקים שסוברים שגם לטובת הלקוחות יש טענת פסקת לחיותי, מודים שאם מוכר בזול גדול, אין טענת פסקת לחיותי.

סיוע לחוג מסויים אינו בכלל פסקת לחיותי

ד. עוד כתב פתחי חושן (שם, יח) "ויש לדון בזמננו שיש פותחים צרכניות במחירים מוזלים

מאוד, ואם מיועדים לחוג מסוים בלבד נראה פשוט שאין לעכב עליהם, דהוי לטובת אותו צבור" עכ"ל, הנה מבואר שפשוט לפתחי חושן שכאשר עושים סיוע לחוג מסוים אין זה בכלל טענת פסקת לחיותי, כי עיקר המטרה היא לסייע לחוג מסויים, ואין זה בכלל פתיחת עסק מול חבירו, כמו כן בקמחא דפסחא שנותנים לחוג מסוים, אין בזה טענת פסקת לחיותי.

העולה מזה: כאשר פותחים צרכניה לחוג מסוים בזול, אין טענת פסקת לחיותי, כיון שהמטרה היא לסייע, והוא הדין בקמחא דפסחא.

הנותן צדקה אין טענת פסקת לחיותי

ה. ומלבד כל זה נראה עיקר, שבכלל אין כל טענת פסקת לחיותי שייך כאן, דכל טענת פסקת לחיותי היא כאשר האחד פותח עסק סמוך לחבירו, ומפסיד לחבירו והמטרה של הפותח היא לעשות עסקים, אבל נותן צדקה, ועל ידי זה הוא פוסק חיותו של חבירו, לא שייך כלל וכלל טענת פסקת לחיותי, דאין עושה עסק אלא עושה צדקה בלבד, ובוה לא אמרו כלל טענת פסקת לחיותי. ובחלוקת קמחא דפסחא הרי גובים צדקה מאנשים כדי לספסד אפילו את מחיר הקרן, ואפילו אם נותנים שכר לעוסקים במצוה, כל זה הוא בכלל מחיר הקרן כמבואר בפתחי חושן שם, נמצא שחלוקת קמחא דפסחא הוא צדקה ממש, ולא שייך בצדקה פסקת לחיותי.

העולה מזה: בצדקה לא שייך טענת פסקת לחיותי, וחלוקת קמחא דפסחא היא צדקה, שהרי אנשים תורמים לספסד את מחיר הקרן, לפיכך לא שייך בזה טענת פסקת לחיותי.

מכירה לזמן אינה בכלל פסקת לחיותי

ו. לולי דמיסתפינא אמינא מלתא חדתא, דאין טענת פסקת לחיותי שייך אלא כאשר פותח חנות בקביעות סמוך לחנות חבירו, אבל באופן שאינו קובע חנות סמוך לחבירו אלא לזמן מסוים, אין בזה טענת פסקת לחיותי, דדוקא כאשר קובע חנות לתמיד הוא פתיחת עסק, בזה יש טענת פסקת לחיותי, אבל כאשר מוכר לזמן מועט סחורה בזול, לא שייך טענת פסקת לחיותי, דאינו קובע חנות סמוך לחבירו. וצריך ראייה ליסוד זה, אבל כיון שנתבאר שבלאו הכי אין טענת פסקת לחיותי, אפשר לצרף סברא זו.

העולה מזה: אפשר שאין טענת פסקת לחיותי שייך אלא כאשר פותח חנות בקביעות סמוך לחנות חבירו, אבל באופן שאינו קובע חנות סמוך לחבירו אלא לזמן מסוים, אין בזה טענת פסקת לחיותי.

נידון דידן

לאור המבואר יש טעמים רבים לומר שלא שייך כלל טענת פסקת לחיותי בחלוקת קמחא דפסחא, דאין טענת פסקת לחיותי שייך: א. כשמוכר בסיטונאות. ב. כשהוא לטובת הלקוחות. ג. כשמוכר בזול גדול. ד. כשמוכר לחוג מסוים, לסייע להם. ה. כשנותן צדקה. ו. כשאינו קובע חנות לתמידות, סמוך לחנות חבירו.

מסכת בבא מציעא דף לא-לז

מקורות מראשונים.

עוד כתב, קיבלתי העתק מכתב מהגאון הגדול בעל מחנה חיים שכתב להגאון בעל דברי ירמיהו, שמתחרט על שהבטיח לרבו בעל שערי תורה שיתן לאחד מבניו שם רבו, שיש בו טעמים ונימוקים ויסודות גדולים ליתן השם דוקא אחר המשפחה, וכתב רק עכשיו זכיתי לירד לסוף דעתו של אדמו"ר הח"ס ז"ל שלא נתן לאחד מבניו שמו של רבו המובהק ר' נתן אדלר אע"פ שלא נשארו לו בנים.

הרי מבואר שיש ענין גדול בקריאת השם אחר המשפחה, וכן נהגו ימימים הקדמונים, ובפרט בן אחר אביו שכנראה שהוא גם בכלל כיבוד אב.

מחל לחבירו אם יכול לחזור בו

בגמ': שילם ולא רצה לישבע וכו' (בבא מציעא לז, א).

מעשה באדם שהלווה סכום כסף לחבירו, ולאחר זמן נודע לו שהלווה נהיה בעל חוב גדול ואינו יכול לעמוד בתשלום חובותיו. ולכן גמלה בלבו ההחלטה שלא לגבות כספו מהלווה, ולמחול לו על חובו, אלא שלאחר זמן שב הלווה למעמדו הראשון ושוב נראה שיכול לעמוד בתשלום החוב, יש לדון האם יכול המלווה לגבות את כספו מאחר שמחל בלבו על החוב.

כמו כן יש לדון, בשוכר שלא שילם את דמי השכירות מזה זמן רב עד שהמשכיר מחל לו בלבו על השכירות ובלבד שיעזוב השוכר את דירתו, ויש לדון האם ראשי המשכיר לחזור בו ולתבוע את דמי השכירות מן השוכר.

נידון זה תלוי במחלוקת הפוסקים שהביא הקצות החושן (סי' יב סק"א) דעת המהרש"ל והסמ"ג, שאם אומר המלווה שבליבו היה למחול, ועכשיו רוצה לחזור בו ממחילתו מפני שרוצה להתנקם ממנו מפני איזה סיבה אינו יכול, ואף אם השטר ביד המלווה אינו יכול לתבוע. אך הקצות החושן הקשה ע"ז, וכתב שלא מצינו בשום מקום שמחשבה מועילה, ואפילו בהקדש והפקדו ונדר צריך דיבור ממש.

ולכן הכריע הקצות החושן בעניין זה כמו שכתב המהר"ט (ח"ב סי' מה) שהקשה מכמה סוגיות ששמעו שמועיל דברים שבלב, ויש מקומות ששמעו שאינם דברים, ולכן כתב שיש לחלק בין דבר שידוע לכל העולם שמחל בליבו, ובאופן זה מחילתו מועילה ואינו יכול לתבוע את חובו, לבין דבר שאין ניכר לכל שמחל, שאז אנו אומרים שמה שבליבו אין זה כלום.

האמרי בינה (ח"ו ס"כ סק"א) הביא ראייה להכרעת הקצות החושן מדברי הריטב"א בסוגיין, שנקט בפשיטות שמחילה בלב אינה מועילה, ומכאן שיכול המלווה לגבות חובו כאמור.

ועיין מנחת יצחק (ח"א סי' קיב) שגם הוא נקט להלכה שמחילה בלב אינה מועילה.

לפי זה, כתב בתשובות ונהגות (ח"ב סי' תרצה) שגם באופנים הנ"ל יוכל לגבות את חובו, כיון שמחילה בלב אינה מועילה. אך הוסיף שיש

בדרכי משה (יו"ד סי' רמ) כתב בשם שו"ת מהר"ק, שאין הבן חייב לכבד את אביו אלא בדברים ששייכים לאב, כגון מאכילו ומשקהו, אבל דבר שלא שייך לאב פשוט שאין ביד האב למחות בבנו.

אמנם החזון איש (יו"ד סי' קמט אות ח) כתב עפ"י הראשונים בסוגיין, שיש לחלק בין דבר שאין לאב רצון כלל במעשה שמצווהו, שבזה אין הבן צריך לשמוע לאב, לבין דברים שהאב חפץ באמת, שבזה למה יהא רשאי לצערו.

ובשו"ת שבט הלוי (ח"י סי' קנו) כתב, בדבר מי שהוריו אינם מניחים לו לשתות קפה, אם יש להורים סיבה שבגינה אסרו לו לשתות קפה שמזיק לבריאותו, בודאי צריך לשמוע אליהם, ואם אין להם סיבה רק שכך הם רוצים, אם שייך בזה כבוד אב ואם יש מחלוקת בזה בראשונים, ויש מקום לצדד לדעה זו ששלא בפניו מותר, משא"כ בפניו שמצטערים שעוברים על דבריהם, וגרימת צער בפניו עצמו הוא איסור.

קריאת שם לבנו ע"ש אביו או רבו

במשנה: של רבו קודמת שאביו הביאו לעולם הזה ורבו שלמדו חכמה מביאו לחיי העולם הבא (בבא מציעא לג, א).

בספר זיו השמות (פ"ט ס"ב) כתב, שקריאת השם אחר רבותיו קודמת לקריאת השם אחר המשפחה, והוכיח כן ממה שאמרו בסוגיין אבית אביו ואבית רבו אבית רבו קודמת, וא"כ גם כבוד רבו קודם.

כך נראה גם בדבר ספר זכר דוד (מאמר א פפ"ג דף רכט). שכתב, ישים המשים ויקרא הקורא שם לבנו כשמות הגדולים הכשרים והתמימים אשר בארץ, כי השם גורם להצליח את הנושא, אשר על כן רבים נהגו לקרוא את בניהם בשם רבם, שחייב אדם בכבוד רבו יותר מכבוד אביו.

ובשו"ת משנה הלכות (ח"ו סי' רנב) כתב עפ"י המדרש רבה (בראשית לו ז) שיש לקרוא שם הבנים בשם אבותם, וכן הביא לזה כמה וכמה

צדקה לעני שאינו רוצה לעבוד

בגמ': יש לו ואינו רוצה להתפרנס אין נזקקין לו (בבא מציעא לא, ב).

בשו"ע (יו"ד סי' רנג ס"י) נפסק עפ"י סוגיין, שעשיר המרעיב עצמו, ועינו צרה בממונו שלו שלא יאכל ממנו, אין משיגין בו ואין נותנין לו צדקה.

וכך כתב בספר חסידים (סי' אלף כו) אל ירחם אדם על אכזרים, ואל ירחם על מי שאינו מרחם על עצמו, כגון מפזר מעות שלא לצורך ואינו נשמע כשיועצים אותו אל תוציא המעות בהבלים. ביפה ללב (ח"ג יו"ד סי' רנ"ג ס"ק כד) ביאר, שהיינו שאין לרחם עליו עצמו, אבל ודאי שיש לרחם על בניו וליתן להם מהצדקה.

הפוסקים דנו אודות אדם עני שאין לו מה לאכול, אך אינו רוצה ללכת לעבוד האם יש חיוב לפרנסו מהצדקה, או שמא דינו כעשיר שמרעיב עצמו שאין צריך לתת לו צדקה. [כמובן שנידון זה אינו שייך לאדם שאינו עובד מחמת שעוסק בתורה שודאי מותר לו להתפרנס מהצדקה].

בשו"ת מהרש"ם (יו"ד סי' קסו) כתב, שמי שיש יכולת בידו להתפרנס מצד אחר ולא מהצדקה אלא שאינו רוצה, אסור לו לקחת צדקה. וכך כתב בספר חסידים (סי' אלף לה) אם תראה איש שיכול ללמוד והוא מבין, וסופר שיכול לכתוב ואינם רוצים ללמוד ולכתוב, אם תתן להם צדקה קורא אני עליהם (ישעיה ה ז) 'לצדקה והנה צעקה', שנאמר (שם כז יא) 'כי לא עם בינות הוא על כן לא ירחמנו עושהו ויוצרו לא יחוננו'.

ובאמת ליעקב (יו"ד סי' רנג הערה קמא) כתב על אחד שיש בכוחו לעבוד ולהתפרנס אך הוא מסרב לעשות כן והוא נתמך ע"י אחרים, שמוותר ואף צריך להפסיק לתומכו, כדי להכריחו לעבוד, אלא שיש להתחשב באפשרות שיתכן שהוא חולה וזה חלק ממחלתו שאינו יכול או אינו רוצה לעבוד, וצריך לבדוק כל מקרה לגופו.

ובספר באורח צדקה (פ"ה הערה כו) כתב בשם בעל הקובץ תשובות, שאמנם אין חייבים ליתן לעני שאינו רוצה להתפרנס, אך אם יש לו אשה וילדים צריך לתת לו עבורם שםם לא חטאו.

עוד הביא שם (עמ' שפג) במכתב מבעל הדרך אמונה שכתב, החפץ חיים היה אומר שכאשר נגזר על האדם עניות הקב"ה נותן בו עצלות שלא יכול לעבוד. וכן הוא במדרש רבה (בהר לד ד) אמר העשיר לאותו עני לית את אזיל לעי ונגיס [מדוע אינך עובד בשביל שיהיה לך לאכול], חמי שקין חמי כרעין חמי כרסון חמי קפרן [ראו שוקיו, רגליו כריסו ובשרו כמה בריא הוא ומדוע אינו עובד]. אמר לו הקב"ה לא דיין שלא נתת לו משלך מאומה אלא גם במה שנתתי לו אתה מכניס לו עין רעה. עיי"ש.

אב שאמר לבנו לא לשתות קפה

בגמ': תנו רבנן מנין שאם אמר לו אביו היטמא או שאמר לו אל תחזור שלא ישמע לו (בבא מציעא לב, א).

כמתנה בשביל שיקנו כרטיסים, וכפי שנקט האגרות משה, כיון שכבר הופרשו מעות מעשר אלו ואין צריך להמריצו לתת צדקה, ומה שממריצים אותו ליתן דוקא למוסד זה, אין בדבר מצוה גדולה יותר מאחרים.

ברכת הגומל בחולה שבא לחו"ל ועדיין לא הבריא

בגמ': מאי טעמא דאמרין מלאך המות מה לי הכא ומה לי התם (בבא מציעא לו, ב).

באחרונים דנו אודות אדם שחש בליבו ונוקק לניתוח דחוף בחו"ל, ויצא לשם כך אל מעבר לים, אם אדם זה מחויב בברכת הגומל על נסיעתו לבד כדין יורדי הים, או שכיון שעדיין הוא חולה ולא יצא מכלל סכנה אינו מברך הגומל עד שייצא מכלל סכנה זו.

נידון דומה הובא בשו"ת משפטי צדק (גארמיזאן, סי' י) בחבוב בבית האסורים אשר הוא גם חולה מסוכן, האם כאשר יצא מבית האסורים ועודו חולה, או שהבריא ממחלתו ועדיין הוא בבית האסורים, יברך הגומל על ההצלה האחת שהיתה לו, או לא.

בתשובתו כתב שאין לברך, והביא כראיה לדבר את הסברא המוזכרת בסוגיין מלאך המות מה לי הכא ומה לי התם, וכמו כן בנידון השאלה, כיון שעדיין סכנת מלאך המות מרחפת עליו כאשר ריחפה על ראשו קודם, אף שירדה דאגה אחת מדאגותיו אין להחשיבו כניצול מסכנה שיצא ממנה לגמרי, ואינו מברך הגומל.

כך מצינו בשו"ת שדה הארץ (או"ח סי' ז) לגבי חולה בקדחת אשר למחלה זו שלושה שלבים, ויש ביניהם הפסקות אם יברך הגומל בכל הפסקה, שהרי עכשיו הוא בריא וניצל מהשלב הקודם, והכריע בפשיטות על פי דברי הרשב"א, שכל עוד לא הבריא מכל שלבי המחלה אינו יכול לברך הגומל.

שטר חוב, ולפיכך מכירת הכרטיס איננה נידונת כתרומה למוסד אלא כקניית אפשרות זכיה בהגבלה, לפיכך אין לקנותו מכספי מעשר.

אך אם הגבלה נעשית באופן שידוע מראש שאין הגבלה על מספר הכרטיסים שימכרו, ומתחילה נקבע שימכרו במשך זמן הקבוע, אף מספר כרטיסים רב, באופן זה יש לדון את קניית הכרטיס כתרומה רגילה למוסד זה, כיון שאי אפשר לשום את שווי הכרטיס מאחר ואין אנו יודעים כמה כרטיסים ימכרו ומהו סיכוי של כרטיס זה, ולפיכך, על אף שיש כאן אפשרות זכיה גם כן, אין הדבר מגרע מהצדקה שיש בדבר, ומותר לרכוש הכרטיס מכספי מעשר.

אך יצא האגרות משה לדון בדבר החדש, באדם שרכש כרטיס הגבלה מכספי מעשר באופן המותר, מה הדין אם אותו כרטיס אכן עלה בגורל וזכה בסכום כסף או כל דבר אחר, למי יהיה שייך הפרס. וכתב, שנראה לומר שהפרס יהיה שייך לקונה ולא לכסף מעשר. והטעם, שכיון שמהות ההגבלה אינה רכישת אפשרות זכיה, שהרי אין הרוכש יכול לשער מה סיכוייו לזכות [מאחר ומספר הכרטיסים אינו מוגבל וכדלעיל], לפיכך אין לדון את נתינת הפרס כזכיה בגורל אלא כמתנה המשמשת ביד גבאי הצדקה בכדי לעודד רוכשי כרטיסים, נמצא שיש לדון את נתינת הכסף כמתנה שאינה קשורה לכרטיס ההגבלה, והדין נותן שהזכיה תהיה שייכת לו לגמרי. אך הוסיף, שמן הראוי הוא שיחזיר את דמי הכרטיס למעשר הכספים, וכמו כן מוטב אם יתן את המעשר שמפריש מדמי הזכיה, למוסד שעשה את ההגבלה.

אכן, בשו"ת אבן ישראל (סי' סד) חלק על האגרות משה בנקודה זו, והביא ראייה לדבריו מסוגיין, שמצינו בדברי רבי יוסי שאינו יכול לעשות סחורה בפרתו של חבירו, וכמו כן לא יוכל לעשות סחורה בכרטיס הגבלה של מעשר כספים. והריחוק מההגבלה שייך למעשר כספים.

כמו כן כתב, שנראה שאין לדון את הזכיה

לחלק בין משכיר ומלוה, שבמשכיר דירה לחבירו ונתיימשך משלומי השכירות ומחל עליהם אפשר שיכול לגבותם כדעת הריטב"א והקצוה"ח, מאחר ומחילתו אינה מחילה. לעומת זאת, באופן של לוה שהעני, אפשר שזכה הלוה בכסף ההלוואה מדין צדקה, שהרי ההלכה היא שבצדקה מתחייב אף במחשבה כפי שנפסק ברמ"א (יו"ד סי' רנח סי"ג). ולפיכך, באופן שהלוה העני ומשום כך לא יכל לפרוע ומחל לו המלוה בליבו, אינו יכול לגבות החוב ממנו, אלא אם כן יאמר לו בפירוש שרצה לתת לו את החוב כצדקה, והלוה יאמר שאינו רוצה לקבל צדקה, ובאופן זה יכול לגבות את חובו.

לאור הנ"ל, כתב בספר משפטי הלוי (ח"ג עמ' קפג) שמן הראוי לנוהגים למחול לחבריהם בערב יום כיפור על כל חובותיהם הממוניים, שייאמרו כן בפניהם, ובכך יצאו ידי חובת הפוסקים הסוברים שמחילה בלב אינה מועילה, ובכך ביאר (עמ' קצו) את מנהג בני אשכנז לומר קודם יום כיפור בתפילה זכה את ענין המחילה לחבריהם בפה, ולא מסתפקים במחשבה.

אמנם, על צער הגוף או אונאת דברים הביא מדברי החייד"א (הו"ד בשו"ת חיים ביד סי' נז) שמחילה בלב מועילה, ואינו יכול לחזור בו אם מחל לו.

בעניין זה הביא בחיים ביד (שם) מעשה רב שהביא החיד"א ששמע מהאור החיים הק', שאחד מראשי הקהל שר וגדול בבית המלך זלזל בחכם אחד, והרב ז"ל לתוך השלום קרא לחכם לפייסו, והתחיל לדבר לו דברי פיוסים שימחול למי שביזוהו, והחכם ענה אותו למה יטרח האדון בזה, והוסיף הרב להוסיף מחול על הקודש ולהפציר בו, והשיב החכם, כוונתי להגיד למר שמעת אשר זלזל בי השר הזה תיכף ומיד מחלתי לו, מפני שהזוה"ק אומר כי עוונות ישראל ח"ו כביכול מכבידים על השכינה, ואם אין אני מחל לו על מה שביזוה אותי העון עצמו אינו נמחק, ויש צער לשכינה מסיבת עון זה, ולכן מחלתי לו תיכף, ולא היה מקום שיהיה חלות לעון, משום שהביזוי והמחילה היה כאחד ממש ולא היה צער לשכינה כלל.

כרטיס הגבלה של צדקה מכספי מעשר

במשנה: אמר רבי יוסי כיצד הלה עושה סחורה בפרתו של חבירו אלא תחזור פרה לבעלים: (בבא מציעא לה, ב).

האגרות משה (או"ח ח"ד סי' עו) כתב, שמותר לקנות כרטיס הגבלה של מוסד צדקה מכספי מעשר כספים.

אך כתב, שיש לחלק בזה בין שני סוגי הגרלות עיקריות, והוא שאם ההגבלה נעשית באופן שמספר הכרטיסים מצומצם מראש, ובכל אופן לא ימכרו יותר כרטיסים ממספר זה, אז אסור לקנות את הכרטיס מכספי מעשר. והטעם, כיון שבאופן זה שייך למוסד מראש את שווי הכרטיס, לפי הסיכוי שלא לעלות בגורל שהרי מספר הכרטיסים ידועים, ונמצא שיש כאן כעין מכירת

נס רפואי נדיר!

10 דקות אור החיים הק' - הצילו תינוקת שנולדה ממות לחיים

"ביקשתי ממנו: בבקשה ממך, תגיד להורים ולבני המשפחה של הילדה - תקבלו על עצמכם ללמוד 10 דקות בכל יום בספר ה'אור החיים' הקדוש. ובעזרת ה' תראו ניסים ונפלאות מעל הטבע ומעל כל חוקי הרפואה".

זה לא היה קל, אבל מה לא עושים בשביל להקל על סבלה של ילדה יהודית מיוסרת. וכך משפחה שלימה, יותר ממניין יהודים, החלו עוד באותו יום ללמוד בכל יום 'אור החיים'.

הסיפור הזה, מסיים הרב חזן, כמעט נשכח מליבי. עד לפני שעה קלה. פתאום הטלפון מצלצל. אני מרים. מישהו שמציג את עצמו כ"דוד מניו ג'רזי" מודיע לי שהוא שלח לי קטע וידאו קצר. "אתה חייב לראות את זה". הוא צעק וניתק.

ברגע הראשון לא היה לי מושג מיהו אותו דוד, אבל הסקרנות בערה בי. מיהרתי לצפות בתיעוד הזה.

אני רואה משפחה יהודית שלמה - כולם בני תורה - עומדים ברחוב אמריקאי סגרירי. הם עורכים קבלת פנים לתינוקת טהורת עיניים. במרכז המעגל עומד האב, הוא פורץ בבכי וזועק בקול ברכה בשם ומלכות 'שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה'. עשרות יהודים זועקים אמן ומתחילים לרקוד. ופתאום הכל מתחבר.

זו הילדה. אל הנערה הזו הם התפללו, בכו ולמדו. הפרופסורים הגדולים של אמריקה הרימו ידיים. אבל עשר דקות קבועות מדי יום, הביאו לילדה הזו אור וחיים.

הנה, בניגוד לכל היגיון, היא חיה, בריאה ושלמה. מחייכת ומחבקת את אביה.

אשרי העם שככה לו. אשרי העם שיש לו צדיקים מרפאי נפשות. ואשרי כל מי שזוכה להצטרף, להדבק בתורתו של רבינו הקדוש, ליאור באור החיים.

(מתוך שיעורי הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

עמוקות של שני חברי אמת מיילאו את הרקע. ואז, מספר הרב חזן, לא יודע מאיפה, הרגשתי שמשמים נותנים בפי מילים. פשוט לא הפרעתי למילים לצאת מפי.

"תשמע ידידי הטוב", אמרתי בסופו של דבר, "אצלינו היהודים אין מושג כזה 'יאוש'. תמיד יש מה לעשות".

אבל חמישה פרופסורים אומרים שאין מה לעשות... עוקץ הידיד.

"רופאי הנשמות אומרים שיש. אפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם, אל ימנע עצמו מן הרחמים".

ואז, מספר הרב חזן, נתתי לו שני מרשמים, שנזרקו מפי כמו משמים.

"דבר ראשון" אמרתי, "חז"ל אומרים - מי שיש לו חולה בתוך ביתו ילך אצל חכם. קודם אני מתחייב לצאת לנהריה ולהזכיר את הילדה אצל רופא הנפשות של הדור, כ"ק האדמו"ר רבי דוד חי אבוחצירא שליט"א.

"ויש עוד רופא שאנחנו צריכים להיעזר בו, רופא שכבר נמצא בעולם העליון. עטרת ראשנו רבי חיים בן עטר, ה'אור החיים' הקדוש זיע"א. אני עצמי נעזרתי בו פעם וראיתי ישועות גדולות.

אני רואה משפחה יהודית שלמה - כולם בני תורה - עומדים ברחוב אמריקאי סגרירי. הם עורכים קבלת פנים לתינוקת טהורת עיניים. במרכז המעגל עומד האב, הוא פורץ בבכי וזועק בקול ברכה בשם ומלכות 'שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה'. עשרות יהודים זועקים אמן ומתחילים לרקוד

החיים שלנו רצופים ברגעים שונים. לכל זמן ועת לכל חפץ. יש זמנים של התמודדות, ויש רגע ים שבהם נפתחים השמים ואנו זוכים לגילוי גדול ומרגש, גילוי שגורם לנו להצביע ולהכריז - "זה ק-לי ואנוה". רגע שמחייב אותנו לעזוב הכל ולפרסם את שם ה' בעולם.

רגע כזה היה לי ממש לפני כמה שעות. זה התחיל במכתב שנחת בתיבת הדואר.

הרבה מכתבים של הערות והארות, שאלות ותהיות מגיעים. אבל המכתב הזה היה אחר ומרגש. מי שחתום עליו הוא יהודי יקר, הרב אפרים חזן. הוא בסך הכל ביקש לשתף ולהודות, אך תוך כדי קריאה היה ברור שיש לנו שליחות גדולה: לפרסם את הדבר ברבים ולהביא עזרה ליהודים יקרים בכל העולם.

כך מספר הרב חזן במכתבו. זה היה לפני כחצי שנה. בחודש אלול תשפ"ג, חודש ספטמבר למניינם.

באחד מאותם ימי רחמים ותשובה, הוא מקבל טלפון מיהודי יקר שמתגורר בעיר התורה, לייקווד שבארצה"ב.

השיחה החלה כמו שיחת ידידים, אלא שאז החל הידיד לשתף בסיפור עצוב שמעיק על ליבו. הוא מבקש לקיים את עצת הפסוק "דאגה בלב איש ישיחנה".

"לפני חמישה חודשים", מספר הידיד מעבר לקו, "נולדה לי אחיינית יקרה. כל המשפחה שמחה ורקדה עם ההורים היקרים. אלא שאז התגלה דבר עצוב ומחריד:

התינוקת הקטנה נולדה עם מום בלב ובמוח! אין שום דרך קלה להביט על מקרה שכזה. בבת אחת השמחה הגדולה הופכת לאתגר נוראי. במקום להשתעשע עם עגלות וסדינים חדשים, בני הזוג הצעיר מצאו את עצמם משוטטים בין בתי החולים. השעון הסדיר שלהם נגמר. הלילות והימים הפכו למערבולת אחת גדולה. הם והתינוקת האומללה, מצאו את עצמם יושבים בחדרי מיון, עוברים מצילום לפיענוח, מהפניה לאבחון.

העבודה של האב והאם הסתיימה. ובמקום המיטה בבית הם מצאו את עצמם מעבירים לילות ימים על ספסלי ההמתנה הבתי החולים. שוב ושוב הם פגשו רופאי ילדים ששלחו אותם מאחד לשני. הם הוציאו ים של כספים והגיעו עד לחמשת הפרופסורים הכי מפורסמים באמריקה לענייני לב ומוח.

ולמרבה הצער, כל המומחים הללו לקחו את הצילומים והבדיקות, התבוננו בהם באריכות, ואז פכרו ידיים ואמרו: "סורי, אנחנו מאוד מצטערים, אבל אין לנו מה לעשות".

יהודים הצעירים חזרו הבייתה שבורים ורצוצים. המשפחה כולה קרסה ונשברה. אין שום מילה שתגדיר את המראה הלופת הזה של תינוקת טהורה, שעוד לא יודעת לדבר, וכל כולו מתייפחת ומתייסרת. כל מבט במחזה הזה גורר נהרות של דמעות.

"זה המצב", אמר אותו יהודי מעבר לקו, "אין מה לעשות. המצב לאחר יאוש".

רגעים עמוקים של שתיקה השתררו. אנחות

הגה"ק רבי יוסף חיים זוננפלד זי"ע

רבה של ירושלים
י"ט אדר ב' תרצ"ב

שהוא הכרחי, אבל אח"כ כשהתירו לכתוב תורה שבעל פה שוב אמורא צריך לפרש דבריו, עכ"ד. לאור זאת יש לומר לאותו מגיד שיעור, כי גם הקדמונים לא היו מקצרים, כי כבר הותר לכתוב ולפרש, ויקיים מה שכתב הספר חסידים (סימן תתקפד) וז"ל ובזמן הזה שאין חכמה יתירה, צריך לרב לפרש הכל, גם אם יכתוב פירוש, יפרש כל הצורך, כדי שלא יהא יגע לחשוב, ויבטל משאר דברי תורה.

(חשוקי חמד בבא בתרא קי, א)

ביאור סתירת זקנים בנין, ובנין נערים סתירה

אמרו חז"ל (גדרים מ, א) סתירת זקנים בנין, ובנין נערים סתירה.

וביאר הגה"צ רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל: זקנים שרוצים להרוס דבר מה, מה עושים תחילה בונים "בנין", וע"י כן הבנין הישן נסתר מאיליו, וזהו "סתירת זקנים בנין", שבתחילה עושים בנין, ואילו צעירים כשרוצים לבנות בנין חדש קודם הורסים את הקיים, ולבסוף לא בונים חדש ונשאר כלום. וזהו "בנין נערים סתירה" שבתחילה עושים סתירה.

(אוצר הידיעות "ח"א עמ' רי"ח)

מאריך בהסבר והטעמת הדברים, והשיב להם שתלמידיו חריפים, ומספיק להם הסבר בקצרה, ובאו יחד לשאול אם זה צודק?

תשובה. מובא בשם רבנו יוסף חיים זוננפלד זצ"ל לבאר למה התנאים דרכם לקצר, והאמוראים דרכם להאריך, וביאר משום שבימי התנאים עדיין לא הותר כתיבת תורה שבע"פ, ורק מטעם עת לעשות לה' סידר המשנה בכתב, ולכן לא היה רשאי לכתוב הדברים כי אם בקיצור מופלג, מה

הגה"ק רבי יוסף חיים זוננפלד נולד בשנת תר"ט בעיר וווערבווי שבסלובקיה לאביו הגה"צ רבי אברהם שלמה זצ"ל.

למד אצל הגאון רבי חיים צבי מאנהיימער זצ"ל, וכן למד בישיבתו של ה'כתב סופר' בפרשבורג. בשנת תר"ל זכה לתואר 'מורנו' מידי רבו הכתב סופר. לאחר חתונתו נעשה לתלמידו הקרוב של הגה"צ ר' אברהם שאג, מגדולי רבני הונגריה. בשנת תרל"ג עלה עם רבו לארץ, ומאז גר בעיר העתיקה של ירושלים עד פטירתו בשנת תרצ"ב. בירושלים התקרב למהרי"ל דיסקין והפך ליד ימינו בכל פעולותיו הציבוריות, ואח"כ שיתף פעולה עם בנו ר' יצחק ירוחם דיסקין. שימש כראש 'כולל שומרי החומות', וסייע בייסוד שכונות בירושלים. היה ממייסדי העדה החרדית בירושלים, ובשנת תר"פ נבחר לרבה. משרידי כתביו יצא לאור ספר תשובותיו 'תורת חיים'. וש"ת שלמת חיים.

נפטר בן פ"ג שנה ביום י"ט אדר ב' שנת תרצ"ב, ומנו"כ בהר הזיתים שבירושלים.

למה התנאים דרכם לקצר, והאמוראים דרכם

שאלה. מעשה במגיד שיעור בישיבה, שההורים שאלוהו למה מוסר את חידושו בקצרה, ואינו

הרה"ק רבי משה יהושע הגר מויזניץ זי"ע

האדמו"ר מויזניץ בעל הישועות משה
כ' אדר תשע"ב

הרבנית הצדקנית מרת שיינדל תליט"א, תבדל לחיים כשהוא אז בן שמונים וחמש.

בשנת תש"ד בפרוץ מלחמת העולם השנייה, החליטו בני המשפחה ובסיועם של בני המקום, להימלט על נפשם ולעלות לארץ הקודש, בחודש אדר באותה השנה התחילו את מסע הנדודים, האדמו"ר מויזניץ והרבנית לאה אסתר ע"ה ובתם תבדל לחיים כיום הרבנית מסקווירא תבדל לחיים.

בח' באייר חודשיים לאחר מסע הבריחה חצו את הגבול לרומניה דרך היער, ובחסידי השם הגיעו לכפר טאשאד שברומניה, כשבעיניים וחצי לאחר מכן - כ"ו באייר עבר אביו האדמו"ר בעל האמרי חיים זיע"א, גם הוא את הגבול ונפגש עם בנו, יומיים לאחר מכן בכ"ט באייר המשכּו לבוקרשט, ובחודש אב עלו לרכבת לנסיעה לנמל קונסטנצה, משם הפליגו בספינת "מורינה" לחון את עפר ארץ ישראל.

כ"ק אדמו"ר מויזניץ זצ"ל נולד ב"ג בסיוון שנת תרע"ו בגראסוורדין שבהונגריה להוריו הרה"ק בעל האמרי חיים זיע"א והרבנית הצדקנית מרת מרגלית ע"ה, בתו של האדמו"ר הרה"ק רבי זאב מרחמסטריווקא זיע"א.

בילדותו למד תורה ונתחנך על ברכי זקנו הרה"ק בעל 'אהבת ישראל' מויזניץ זיע"א, אליו היה דבוק וקשור בעבותות של אהבה, ובגיל שמונה עשרה בהיותו עדיין בחור צעיר לימים, נתמנה על ידי אביו בעל האמרי חיים לכהן כרב בעיירה ויולחוביץ והגלילות - אז בהונגריה, שם היתה קהילה גדולה של חסידיו וזיניץ.

ביום ב' בניסן תש"ב נשא לאשה את הרבנית מרת לאה אסתר ע"ה, בתו של האדמו"ר רבי חיים מנחם מנדל מדעש זצ"ל, החתונה נערכה בעיירה דעעש, ביום שישי בערב שבת בהשתתפות מאות מחסידיו וזיניץ ותושבי העיר ובראשות אדמו"רים ורבנים, משנפטרה נשא האדמו"ר לאשה את

באחד הימים, העז אחד הצעירים ושאל את רבנו למה הוא ממהר כ"כ. רבנו ענה קצרות: "די הייליגע ווינטער נעכט"..." [לילות החורף הקדושים...]. ליותר מזה לא היה צריך אותו צעיר ירושלמי. הנה עוד בנש"ק המתיימר לדבר גדולות ונצורות... "הייליגע ווינטער נעכט"... מה לו לאברך הזה עם עניינים כה גבוהים? וממחשבה למעשה - החליט אותו צעיר לבדוק ולעקוב אחר האברך, מה יש לו עם ה"הייליגע ווינטער נעכט", שהוא כל-כך ממהר לתפילת מעריב בגין כך.

הלה לא התעצל, ועלה אחר רבנו בלאט אל מבוא הבית. וירא והנה רבנו מיסב אל שולחנו ופותח בלימוד ערב, יושב הוא רכון על הספר ומתענג על דברי הגמרא, הרש"י והתוס', בשפה ברורה ובנעימת קול. לא רצה הלה לעזוב את משמרתו, עדי יראה וייווכח בעיניו כמה זמן אכן ינצל האברך הבנש"ק מלילי החורף. עברה שעה, חלפו שעתים והרבי עדיין לומד, גומע בשקיקה דף ועוד דף, עוד רש"י ועוד תוס', ואינו מש מהספר. כך עמד הצעיר הירושלמי עשר שעות... אח"כ סיפר נוכח קהל ועדה, כי במשך הלילה קם רבנו מהספר שלוש פעמים בלבד, להפסקה קצרה של הכנת תה ותו לא... מאז ידע אותו צעיר והזוהר אחרים לאמור: "אכן, האברך הזה ממהר אל ה"הייליגע ווינטער נעכט".

(ספר 'מקדש מלך' עמ' טו)

קהילות ומשפיעים שמעבירים את תורתו ומשנתו. רבינו עלה בסערה השמימה ביום כ' אדר תשע"ב, ומנו"כ באוהל ויוניץ.

שטריימל במוצאי שבת

בביקור גומלין של הגאון רבי פינחס הירשפרונג אצל רבינו הישועות משה זצ"ל אמר הגר"פ חשבת יאולי יש ללכת עם שטריימל רק בשבת, ולא במוצאי שבת, כי ראיתי ברש"י (נדרים עז.) שתכשיטי שבת מפשיטים מיד בצאת השבת. והשיב רבינו הישועות משה, השטריימל איננו 'תכשיט' אלא 'בגד' של שבת, וגם במוצאי שבת הלא ישנה סעודת מלוה דמלכה.

(דברות קודש - גל' תתטו)

הגית בו יומם ולילה

בחורף תש"ה התגורר כ"ק מרן אדמו"ר בעל 'ישועות משה' מויוניץ זי"ע בשכונת מאה שערים שבירושלים. בתקופה ההיא היה מנהגו בקודש להתפלל תפילת ערבית במנין הראשון שבשטיבלאך, עם דמדומי חמה. חסידים ואנשי מעשה שישבו באותה שעה בבית המדרש והמתינו למנין הבא, המה ראו כן תמהו על מה ולמה האברך החסידי הזה ממהר כל-כך, מדי ערב.

ביום שני כ"ה מנחם-אב תש"ד, שלושה חודשים לאחר הבריחה מציפורני הנאצים, זכה לחונן את עפר הארץ, כשמאות חסידי ויוניץ המתינו לקבל את פניהם בתחנת הרכבת בחיפה, עם עלותו לארץ ישראל נתמנה על ידי דודו הרה"ק בעל "דמשק אליעזר" זי"ע, לכהן כראש ישיבת "בית ישראל ודמשק אליעזר" ויוניץ בתל אביב.

בהמשך סייע בידי אביו להקים את שייכון ויוניץ בבני ברק, ובמקביל כיהן כרב ואב"ד שייכון ויוניץ בעיר עם פטירת אביו האדמו"ר הרה"ק בעל 'האמרי חיים' זי"ע ביום ט' ניסן שנת תשל"ב, מונה תחתיו לאדמו"ר.

מקום מושבו נקבע בשיכון ויוניץ בבני ברק, כאשר לצידו מונה אחיו כ"ק אדמו"ר מויוניץ מונסי זצוק"ל לאדמו"ר כשמקום מושבו בעיירה מונסי שבניו יורק.

האדמו"ר היה ידוע כמתמיד ולמדן עצום, תפילות והטישים בשבת וימים טובים היו ידועים בחמימות ובהתלהבות.

במהלך כהונתו הקים האדמו"ר מוסדות תורה וחסד, ישיבות, תלמודי תורה, כוללים, וסמינרים ובתי ספר לבנות בהם מתחנכים למעלה מעשרת אלפים תלמידים ותלמידות.

בין תלמידיו וחסידיו בולטים היום בעולם התורה והחסידות עשרות רבנים ודיינים, ראשי

כלל ישראל תדרשוני לטובה

מדרש רבה

המבואר והמשולב

עם "ליקוט אמרים"
מתורת החסידות והמוסד

כלל ישראל המוסד הרוחני ללימוד

ביום זה של ישראל אירענו לנו פלאים... (Text describing the significance of the Torah and the mission of the institution.)

מדרש רבה

המבואר והמשולב

עם "ליקוט אמרים"

מתורת החסידות והמוסד

עץ חיים

מרכז הומניטרי

1800-22-55-66

הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזנסק זי"ע

בעל הנועם אלימלך
כ"א אדר תקמ"ז

אחותו שהיתה בחדר הסמוך כששמעה קולות יוצאים מחדרו של רבינו מיהרה לראות אם אירע ח"ו דבר מה לרבינו,

עם סיום תפלתו פתח בעל הערוגת הבושם שוב את הספר ללמוד ואז התחיל להרגיש כבר מתיקות וקדושת הספר, והמאמר הראשון שלמד הכניס בלבו התעוררות עצומה כל כך עד שלא היה יכול לפרוש ממנו, וקרא בו ושנה אותו כמה פעמים, וקבע לו בזה שיעור קבוע וחזר עליו בעל פה, לעת ערב נפגש בביהמ"ד עם ריעו וידידו ת"ח מפורסם בעיר ההוא, ובתוך השיחים הגיד לו שיש לו ספר יקר בתוך ביתו הספר הקדוש "נועם אלימלך" והתחיל לומר חידושי תורה ממנו, והערה"ב חשב שכמו שהוא מרגיש בו טעם מתוק וערב כן ירגיש בו חבירו, אמנם לאחר שהערה"ב סיים דבריו, השיב לו ידידו הנ"ל: איני יודע מדוע הנך מתפעל כ"כ מחידוש זה כבר שמעת חידושים טובים מזה, אולם הערה"ב כבר הרגיש בהם גודל הקדושה העצומה הגנוזה בו.

בנו של בעל הערוגת הבושם ה"ה רבי יעקב יחזקי' גרינוואלד זצ"ל הי"ד מפאפא בעל המחבר ספר ויגד יעקב סיפר, שפעם אחת כאשר היה במרחץ מאריענבאד אצל הרה"ק מרן מהרי"ד מבעלזא זי"ע, שאל אותו האדמו"ר מבעלזא שיספר לו כיצד נתקרב אביו בעל הערה"ב לדרך החסידות, ובתוך השיחים סיפר לו המעשה הנ"ל, וענה ע"ז האדמו"ר מבעלזא זי"ע, "שחידוש גדול הוא בעיניו שאותו רב ת"ח לא הרגיש את מתיקות ספרו של הנועם אלימלך, כי באמת אף לפי פשוטו גם לאנשים פשוטים הוא טוב מאד חוץ ממה שיש בו גבוה מעל גבוה.

(תולדות ערוגת הבושם ח"ב, עמ' קסב)

הערוגת הבושם, השיב לו כי מימי נעוריו לא שמע ממנו ואינו יודע עליו, תמה עליו החסיד הנ"ל וכי אינך יודע מי הוא, הלא הוא המחבר ספר הקדוש "נועם אלימלך", והערוגת הבושם השיב לו שגם על ספרו לא שמע עדיין, אותו חסיד הביטח לו כי בשו בו למקום מגוריו ישלח לרבינו בעל ערה"ב ספר הנ"ל וכן עשה, ולאחר תקופה קצרה הגיע הספה"ק לבעל הערה"ב בדואר.

היה זה אחר חג הסוכות ובעל הערוגת הבושם שהתחיל ללמוד בו לא הרגיש עדיין גודל התעוררות דקדושה אשר דימה בנפשו להרגיש, לפי גודל עוצם קדושתו של מחברו, ותלה החסרון בעצמו, כי מסתמא אינו ראוי להבין דברי קדשו, הוא סגר את הספר והתפלל ברכת "אהבה רבה" בכיות עצמות ובהשתפכות הנפש בקול גדול,

הרה"ק הרבי ר' אלימלך נולד בשנת תע"ז בפולין לאביו רבי אליעזר ליפמן. נתקרב אל 'המגיד הק' ממעזריטש' ע"י אחיו הרה"ק הרבי ר' זושא מאניפולי.

במשך שמונה שנים נדד במקומות שונים עם אחיו הצדיק ר' זוסיא מאניפולי, כשבדרכם מחזירים הם רבים בתשובה. ואח"כ התיישב בליזנסק, שבזכותו הפכה לעיר חסידות מרכזית. הירבה במעשי צדקה וחסד, ונהג מנהגי פרישות וסגוף.

וכל צדיקי החסידות בדור שלאחריו בפולין וגאליציע היו מתלמידיו.

כ"א אדר בשנת תקמ"ז נתבקש לשיבה של מעלה ומנו"כ בליזנסק. והמקום הקדוש נעשה לאבן שואבת עד היום הזה. הרה"ק רבי מנחם מענדיל מרימנוב זי"ע אמר, כי תפילה על ציונו של הרבי ר' אלימלך סגולה להתעוררות תשובה.

הותיר אחריו ברכה את ספרו הק' "נועם אלימלך" שהוגדר על ידי הרה"ק בעל ה'תניא' זי"ע, ספרם של צדיקים. זי"ע.

ה'ערוגת הבושם' נתקרב לדרך החסידות ע"י לימוד בספה"ק נועם אלימלך

רבינו בעל הערוגת הבושם זצ"ל נתקרב לחסידות עוד בימי נעוריו, בימי מגוריו בטשארנא, ע"י חסידים ואנשי מעשה שעברו דרך העיירה, בין העוברים בטשארנא היה אורח מפולין, חסיד מופלג, וכשנודמן עם רבינו סיפר לו מגודל קדושתו גדולתו ומדרגותיו של הרבי ר' אלימלך מליזנסק זי"ע, כאשר רבינו בעל

קו 'מחוברים'

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8

הגה"צ רבי ישראל משה דושינסקי זי"ע

גאב"ד ירושלים
כ"ב אדר ב' תשס"ג

דעה, בן יחיד ומיוחד לאביו הגדול, וממשיך דרכו בהנהגה המרוממת של גדולי הונגריה אשר גם הנהיגו קהילותיהם ברמה. היה סמל ומופת לשקידה במסירות להעמדת הדת על תילה. עשה זאת בדרכו המיוחדת, בפיקחותו ובתבונתו, בנתיב האופייני לו. בדרכי נועם ושלוה עם הכל. בניווט ענייני הציבור והיחיד. גדול היה פעלו להרבנות תורה וחסד, בקרב כל שכבות העם, בשנותיו האחרונות חלה וסבל יסורים קשים ומרים, שהתגברו בחדשי חייו האחרונים. המוני בית ישראל בארץ ובתפוצות עקבו בדאגה אחר ההתדרדרות במצבו והרבו תפילות לרפואתו, אולם נעלמו שיערי שמים. וביום הרביעי כ"ב לחודש אדר ב' תשס"ג השיב נשמתו הטהורה לבוראה, ותרב בבת יהודה תאניה ואניה.

הגה"צ המהרי"ם דושינסקי, נולד כבן יחיד לאביו הגה"ק מהרי"ץ דושינסקי זצוק"ל בראשית ימי כהונתו כגאב"ד העיר חוסט בהונגריה. ביום כ"א לחודש כסלו תער"ב.

לאחר שנים רבות בהם הרבה תפילות כעתר, לזכות לבנים. גדולי עולם התפללו בעדו, ביניהם הגה"ק משינווא זי"ע ובעל ה"אהבת ישראל" מוויזניץ זי"ע. אשר התבטא פעם אודות הילד היקר ישראל משה בדברי חנה אם שמואל הנביא על בנה שנולד לה אחרי שנים ארוכות: "אל הנער הזה התפללתי". שמו בישראל נקרא על שם אבי אביו רבי ישראל זצ"ל ועל שם דודו זקינו הגה"ק מהר"ם שיק זצוק"ל.

אביו הגדול אשר נפשו היתה קשורה בנפשו, ראה בו כלי מחזיק ברכה, ולא זהה ידו מתוך ידו. העלם הצעיר התלווה אל אביו הגדול, שהיה יוצא ובה בפגישות עם גדולי ומאורי הדור, והודות לכך זכה להכיר רבים ממאורי הדור הקודם.

כאשר הפליג אביו למסע מיוחד בארץ ישראל, בחודש אדר תרצ"ב, ובנו יחידו אז בן 10 שנים. נטלו עמו. הוא שהה כאן בימי הפורים והנער היניק וחכים הגיע אל רבה של ירושלים, הגאון הנערץ למשגב, רבי יוסף חיים זוננפלד זצוק"ל, נושא משלוח מנות מאת אביו. היה ימים ספורים טרם הסתלקותו של הגרי"ח, שנפטר בי"ט באדר ב' תרצ"ב. הוא הניח ידיו על ראשו של הינוקא וברכו בחביבות יתירה באריכות ימים ושנים.

כאשר נקרא מהרי"ץ דושינסקי לכהן פאר כגאב"ד העדה החרדית בירושלים ורב ראשי ליהדות החרדית בארץ ישראל, הפצירו בו ראשי קהילת חוסט, לבל יעזוב את מקומו בחו"ל, בתוך הדברים הציעו לפניו כי אם יאות להשאר עמם, מתחייבים הם כי יתנו את כס הרבנות בעיר לבנו אחריו. על הצעה זו השיב מהרי"ץ: "נפשי קשורה בנפשו ובאשר אלך ילך, ואם מן השמים יסכימו, תחכה לו רבנות בירושלים גם כן". היו שראו בכך רמז גלוי לעתידו כממלא מקומו ברבות הימים בארץ הקודש.

ביום ד' באלול תרצ"ג, עלה יחד עם אביו הגדול לארה"ק, בירושלים נתחנך בת"ת הותיק "שומרי החומות". עם הגיעו לעול תורה ומצוות, לקחו אביו כתלמיד מן המניין בישיבתו הרמה, כבר אז נחשב בין התלמידים המופלגים בתורה ויראה ובעלי מדות נשגבות. בנוסף על לימודי הישיבה

המפתח שביקש ד"ר וולך

בימים שירושלים היתה מופגזת חדשים לבקרים, בנו של מהרי"ץ דושינסקי זצוק"ל הגאון הצעיר רבי ישראל משה דושינסקי קיבל חדר מגורים קטן מד"ר וולך ז"ל בדירה הצמודה לבית החולים.

סיפר תלמידו: פעם אחת בעת סעודה שלישית, באנו קבוצת בחורים לשמוע שיעור ושיחה מפי רבי ישראל משה דושינסקי, ישבנו וטעמנו משהו, וגם שרנו שירים של סעודה שלישית. ואז חלף במקום איש החסד דוקטור וולך ז"ל, היה לו תמיד תלוי על בגדיו צרור מפתחות ענק של כל החדרים וחדרי חדרים של מעשי החסד והרפואה שהיה עוסק בהם.

הגרי"מ דושינסקי רצה להעניק לו מילה טובה, ואמר לו עם המפתחות שלך - יפתחו לך את כל שערי גן עדן. ד"ר וולך הגיב בהכנעה כבוד הרב בבקשה תן לי מפתח אחד מהמפתחות שלך בתורה, ואני נתון לך את כל המפתחות שיש לי.

הבחורים דאז שהיו עניים ובעלי קשיים, התפעלו מאד מכבוד התורה והערכה לתלמידי חכמים שהיה לו לד"ר וולך, וזה השפיע עליהם.

פתח ואמר הגרי"מ דושינסקי: זה נרמז בפסוק "פתחו לי שערי צדק" - לשון רבים. ואח"כ אומרים "זה השער לה" - שער אחד. כאשר אדם רוצה להתעלות מבקש מהקב"ה תפתח לי את אותו שער לה' שצדיקים יבואו בו.

(מוסף שבי"ק)

הרבה לקבוע שיעורים נוספים בלימוד ההוראה עם תלמידי חכמים מופלגים, ביניהם הגאון רבי העניך פאדווא זצ"ל, לימים גאב"ד לונדון, והגאון הירושלמי רבי אליעזר ברנד זצ"ל.

בהגיעו לפרקו, הקים ביתו ביחד עם הרבנית הצדקנית, בת הרב החסיד רבי דוד יהושע גרוס זצ"ל, מלפנים ראש הקהל בעיר סאטמר. עם נשואיו נצטווה מפי אביו לסייע בידו בהנהגת הישיבה ובאמירת שיעורים לפני התלמידים. הוא הפך להיות עמוד הימיני בהיכל הישיבה, רועה רוחני מובהק, והצורבים התחממו לאורו.

עם הסתלקות אביו, בערב סוכות תש"ט, הוטלה הנהגת הישיבה וקהילת הקודש דושינסקי על שכמו, והוא בן כ"ח שנים בלבד. עטרה הגדולה הזאת אשר ענדה לראשו, היתה מרכז פעלו למעלה מיובל שנים.

בשנת תשכ"ט, נתמנה על ידי הראב"ד הגאון רבי פנחס אפשטיין זצ"ל לחבר בד"ץ העדה החרדית בירושלים. בשנת תשמ"ט, עם הסתלקות הגאב"ד בעל ה"מנחת יצחק" הגאון רבי יצחק יעקב וייס זצוק"ל, נתמנה לראש בית דין. בשנת תשנ"ו, עם פטירתו של הגאון רבי משה אריה פריינד זצוק"ל, התמנה לכהן כגאב"ד עיה"ק ירושלים.

רבים הביטו בהערצה בדמות המיוחדת של הגה"ק הגרי"מ זצלה"ה, ראו בו שריד לדור

ארוחת ערב

ענתה בו כי הוא עוסק בתורה ובמצוות, אלא שבעיניו נצצה עצבות כלשהיא. איש לא הכירו, אך משהוא ביקש להכנס אל הרבי, כיבדו הגבאי והכניסו לפני כל הממתנים.

פתח האיש ושפך בפני הרבי את מר לבבו: הנה בזמן האחרון הרגשתי הרוחנית בעבודת השי"ת אינה טובה. איני מרגיש חיות ברוחניות, וכל התענוג והסיפוק שהיו לי בעבר מעבודתי בקודש חלפו בפתע פתאום, והדבר מביאני לצער גדול. אין רצוני, המשיך האיש, לשבח את עצמי בדברי קילוסין, אולם ההכרח לא יגונה כדי להבין את גודל שברי כהיום הזה: זה מעודי, וכבר מימי נעוריי, אך בתורת ה' חפצי ובה אהגה יומם ולילה, עד כי ממש לא פסק פומי מגירסא. גם בסדר עבודה שבלב זה תפילה הייתי אחוז וקשור, להלך ברגש בבית אלוקים ולהתפלל בדביקות ובכוונה. ובעוד שבכל השנים הייתי שואב מלוא חופניים תענוג דקדושה מכל עבודתי, הרי שבזמן האחרון אני חס כחרס הנשבר, בלא כל לחלוחית, ואנה אני בא.

במשך כל הזמן בו תינה האיש את צערו היה הרה"ק מסדיגורא מסתובב בהיכל קדשו מצד אל צד כשהוא מעלה עשן במקטרתו כעבודת הקטורת. לאחר שהאיש סיים, נעצר הרבי מהליכתו ופנה אליו בבקשה ושאלה: הוואל נא לפרט ולומר לי את כל סדר יומך מבוקר ועד ערב, תאמר לי בפרוטרוט את התנהגותך משעת קומך עד שעת לכתך לשינה.

פתח האיש וסיפר: מדי לילה בלילה משכים אני קודם לשעת חצות ועשה תיקון חצות כראוי. לאחר מכן יש לי שעורים קבועים כסדרם, עשה סדרי משנה וספר הזוהר הקדוש, עד זמן עלות השחר. לאחר טבילה במקוה טהרה אני מתפלל עם הנץ. לאחר התפילה אני נשאר כל שעות לפני הצהריים עם תפילין דרבינו תם ולומד עד חצות היום גמרא עם תוספות ושולחן ערוך עם נושאי כלים. לאחר שאני סועד את נפשי בסעודת צהריים הריני נותן מעט מרגוע לנפשי בשינה קצרה, ושוב אני חוזר לתלמודי עד לפנות ערב, לאחר כן אני מתפלל מנחה ומעריב בציבור. כבר בשעה מוקדמת אני עולה על יצועי כדי שאוכל להקדים ולהקיץ משנתי.

עם כל זאת, סיים האיש ואמר, ולמרות כל עבודתי הרוחנית, אין אני חש סיפוק כפי שהיה ראוי לי וכפי שהרגשתי משכבר הימים. על דא קא בכינא ועל דא באתי לבקש את עצת הרבי.

הקשיב הרה"ק מסדיגורא לדבריו ואמר לו בלשון של שאלה: מדבריתם ומסדר יומכם ניכר שאין אתם סועדים את ארוחת הערב? האם כנה השערתי זו? נענה האיש והשיב לרבי: אכן כן הם פני הדברים, וזאת לפי שאין הזמן מספיק לי לארוחה זו.

פתח הרה"ק מסדיגורא ואמר, הקשב נא לדבריי: הנה תיכף עם קימת האדם ממיטתו, לפתח חטאת רובץ ותיכף נמשך הרע להתגבר עליו ולהפילו ברשתו. אלא שהקב"ה עוזרו וזאת על ידי אותם המצוות הרבות המוטלות על האדם בכל יום, הלוא הם: קריאת שמע וציצית, תפילין ותלמוד תורה, וגדול כוחם של מצוות אלו שיש בהם כוח מיוחד להתגבר על הרע ולהחלישו.

אולם יצר הרע יש לו קנאה גדולה על זה שהאדם מנצחו במצוות אלו, שהרי הוא מלאך ואילו האדם אינו אלא בשר ודם, ואם האדם מנצח את היצר הרע, הרי שהיצר הרע מבקש לנקום בו, ולכן בהגיע שעת הלילה, אשר אין בו מצוות חיוביות, שהרי בציצית כתיב 'וראיתם אותם' ודרשו חז"ל 'פרט לכסות לילה', וגם תפילת ערבית הוא רשות לרוב הדיעות, ובכלל יש שאומרים שלא איברא לילה אלא לשינה, כך שאין בלילה חיוב גמור בתלמוד תורה כמו ביום. ועל כן יש בלילות כוח מיוחד ליצר הרע ח"ו להתגבר על האדם ולהכניס בו דברים שאינם טובים.

אך העצה לאדם אשר עיני שכל לו, שהגם שישנם מצוות שאין חיובם אלא ביום, אך עדיין יש מצוות מהתורה שחיובם הוא בלילה כמו ביום, ועל ידי שהאדם מקיים את מצוות אלו הרי שבזה הוא מגביר על עצמו את כוח הטוב ויש בכוחו לנצח את הרע. והאופן המובהק בו אדם עושה זאת הוא על ידי שאדם אוכל סעודת לילה, וזוהו הוא מקיים מצות נטילת ידיים לפני האכילה ומים אחרונים בסוף הסעודה, הוא מברך

סיפר הרה"ק רבי ישראל אברהם מסקולען זיע"א: פעם בא אורח לבית הרה"ק האוהב ישראל מאפטא זיע"א, בו בשעה שישב הרה"ק בבית דינו לשפוט משפט צדק את העם. פנה הרה"ק לאנשי ביתו וביקש מהם להכין לאורח סעודת ערב ומקום ללון. כשסיים הרה"ק מאפטא את הדין תורה ושב לביתו, ראה שאין האורח נמצא, ושאל אודותיו לאנשי הבית. נענו הללו ואמרו שסייר האורח לסעוד סעודת ערב, למרות הפצרותיהם המרובות, וזאת משום 'חולשא דאורחא', לפי שהיה עייף ויגע מקושי הדרך הארוכה וביקש מיד לשכב לישון. נענה הרה"ק מאפטא ואמר בתמיהה רבת: אינני מבין האיך לא יתבייש יהודי מבורא עולם לשכב לישון בלא לסעוד קודם סעודת ערב? ('רועה אבן ישראל').

בשעות האחרונות לחיי של הרה"ק רבי אשר מסטולין זיע"א, לפני פטירתו ממש, אף ש'תקף ליה עלמא', עם כל זה השתדל ליטול ידין לסעודת ערב, ואמר, שכך מקובל מהרה"ק רבי שלמה מקארלין זיע"א, שצריך ליטול ידיים לאכילה קודם השינה. וכן הרה"ק רבי משה מקוברין ציוה להאברכים שיטלו ידיהם לסעודת הערב, בכדי שיתחזקו כוחותיהם לעבודת התפילה בבוקר ('כתבי ר"י שו"ב').

סיפר החסיד רבי שמואל גורארי ז"ל: בחודש תשרי של שנת תרפ"א סיפר לי הרה"ק הרי"צ מליובאוויטש זיע"א על 'ויכוח' שהיה לו עם כ"ק אדמו"ר הזקן זיע"א לגבי השאלה: האם בעת כזאת יכולים לדרוש מאברך חסידי שתהינה לו אהבה ויראה? האדמו"ר הזקן אמר שגם בעת הזאת צריכים לדרוש מחסידים אהבה ויראה, בדיוק כמו שהיה בשנים קדמוניות, והוא הביא לכך הוכחה מהעובדה שגם כיום ישנם כמה אברכים שעובדים את ה' באהבה ובראה. לעומתו טען הרי"צ: איך יכולים לדרוש אהבה ויראה מאדם שהולך לישון בלי לאכול ארוחת ערב ושנתו אינה ערבה עליו מאחר שאין לו על מה לישון? הוויכוח התקיים בליובאוויטש בין ארגזי הספרים שהיו מונחים בהם כתבי יד קודש של רבותינו ('רשימות דברים').

לאחר שהתקרב הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זיע"א אל רבו רבי מרדכי יוסף מאיוביצא זיע"א החל לנהוג בחסידות ופרישות יתירה, כשבין הנהגותיו החדשות היה שלא אכל בשר כי אם בסעודת מצוה, וכיוצא בזה גם חדל מלאכול ארוחת ערב. נודעו הדברים רבו ויגזור עליו כי יסעד את סעודת הערב מדי יום ביומו, ואכן היה רבי צדוק מקפיד ביותר לשמור את דברי רבו ולאכול ארוחת ערב, ועוד היה מחשיב את ארוחת הערב לסעודת מצוה, שהרי הוא מצווה ועומד על כך, ומקובל כי בכל ערב, בשעה שהיה פונה לסעודתו, היה אומר: הריני מוכן ומזומן לקיים מצוה לשמוע דברי חכמים ('תולדות הכהן').

שח הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זיע"א בשם זקנו הרה"ק רבי דוד צבי שלמה מלעלוב זיע"א שאמר בשם זקנו הרה"ק החוזה מלובלין זיע"א: ראוי לאדם לכוון בכל סעודת ערב שהוא אוכל, שכזית אחד מתוך אכילתו יהא כדי שיהיה לו כח לצום ביום הכפורים.

שח אחד ממקורביו של הרה"ק רבי משה אריה פריינד זיע"א, מרא דארעא דישראל: פעם נסעה הרבנית ע"ה למקום נופש מחוץ לעיר, ובקשה אותי כי בלילה אבא לישון עם רבינו בביתו, כדי שלא יישן יחידי. עשיתי כמצוה ובלילה הגעתי לבית רבינו. נקשתי בדלת ורבינו הגיע לפתוח. הוא שאלני: אם אכלתי ארוחת ערב? ועניתי שלא. אמר לי רבינו כי נכון שלא לשכב מבלי לאכול, וכדכתיב (משלי יט כג) 'ושבע ילין בל יפקד רע', והוסיף כי אף שחז"ל (ברכות יד.) דרשו הפסוק על שביעה מדברי תורה אבל נכון לקיים גם פשוטו של מקרא לאכול ולשבע לפני השינה ('משה רעיא מהימנא').

אל הרה"ק רבי אברהם יעקב מסדיגורא זיע"א הגיע אדם נכבד ובה בשנים, שמראהו העיד עליו כי הוא איש חשוב ובר אוריין. הכרת פניו

מסר חסידי לפרשת השבוע

האלוקי ממעל השוכן באותו האבר הזה והוא מורידם לנוקבא דתהומא רבא.

והנה יש חטאים אשר האדם פועל אותם על ידי מעשה שעושה, ועל כל מעשה ומעשה של עבירה יש את הקרבן הראוי לו, קרבן חטאת או קרבן אשם, ועל ידי הקרבת הבהמה אשר הניצוצות הקדושות בקרבה היו הניצוצות עולים ומגיעים לתיקונם. אולם על הרהור הלב, אשר הוא דבר שאין בו מעשה, על זה הוא שבא קרבן עולה, שהוא קרבן העולה כולו כליל ואין בו שום מעשה של אכילה, והוא התיקון המכפר על הרהור הלב.

ולאשר כי רוב הרהורים הרעים עולים במחשבתו של האדם בשעות הלילה, וזאת לפי שבשעות אלו כמעט ואין לאדם מצוות חיוביות לקיימם, ועל ידי זה מתגבר כוחות הרע והמחשבות הרעות באות לאדם, לכן הודיעה אותנו התורה שיהיו האיברים והפדרים של קרבן העולה קרבים במשך כל הלילה, כדי לכפר בשעות אלו על הרהורי הלב, שלא יהיה כח בצד הרע להתגבר על הטוב.

אמנם כל זה היה בזמן שבת המקדש היה קיים. אכן בזמן הזה, כשבעונותינו הרבים, אין לנו לא קרבן ולא מזבח, קיימא לן ששולחנו של אדם מכפר עליו, ולכן בלילה שאין בו מצוות חיוביות צריך האדם להכניס ולהביא על עצמו כמה וכמה מצוות חיוביות, הן מצוות מדאורייתא הן מצוות מדרבנן, וזה על ידי שאוכל את סעודת הלילה, שעושה בזה כמה מצוות ובכך מתגבר הטוב על הרע ויכול האדם להינצל ממשחשבות והרהורים רעים השכיחים ומצויים בלילה. ואף אם ח"ו כבר נכנס לאדם איזה מחשבה שאינה טובה, אזי יש כח במצוות החיוביות שעושה בלילה, אלו המרמזים על האיברים ופדרים שמצוותן כל הלילה והם מכפרים על הרהור הלב, ובדומה לכפרה זו, שפירושה לקנח, שהיא מכפרת ומקנחת את הלב מן הרהורים הרעין עד שלא נשאר שום רושם ניצות הקדושים, כך גם יש את כוח זה במצוות החיוביות שנעשים בלילה, שהוא באכילת סעודת הערב.

(מתוך שיעורי הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

ברכת המוציא וברכת המזון, והוא אוכל לשם שמים כראוי, הרי שכל מצוות אלו שהוא מצווה ועושה בהם, אזי יש בו כוח להתגבר על הרע ולהחלישו ממש כמו ביום.

אמר לו הרה"ק מסדיגורא, עליך לחזור להליכותיך הקודמות בהם היית מקפיד על אכילת ארוחת ערב כראוי עם נטילת ידיים וברכת המזון, וכוח מצוות אלו יסייע בידך שכוח הרע לא יוכל להתגבר עליך ולהכניס בך רגשות שליליים.

המשיך הרה"ק מסדיגורא ואמר: דע לך כי זה הענין במה שנאמר (ויקרא ו ב): 'צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העלה הוא העלה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר ואש המזבח תוקד בו', ופירש רש"י: הרי הענין הזה בא ללמד על הקטר חלבים ואיברים, שיהא כשר כל הלילה.

כי הנה אמרו חז"ל שקרבן עולה מכפר על הרהור הלב, ופירוש הדבר הוא בהקדם כלל גדול בהבנת ענין הקרבנות, שהוא חסד השי"ת על הבריאה כולה. שכן בחטא אדם הראשון נפלו ניצוצות קדושות מהקדושה אל עומקא דתהום רבה, ותפקידו של האדם הוא לתקן את כל אותם הניצוצות שנפלו ולהעלותם אל תיקונם.

ודרך תיקון הניצוצות הוא על ידי הקרבנות, שהקב"ה ברוב חסדו עם האדם מזמין לו בהמה אשר נמצאים בתוכה הניצוצות הקדושות שצריכים עליה ותיקון, ועל ידי מעשה הקרבן ככוונה מתעלים הניצוצות הקדושות למקורם, וקודשא בריך היא ואורייתא חד הוא.

כמו כן גם כל נשמה ונשמה של כל אחד מבני ישראל יש לו חלק אלוך ממעל, והנשמה נמצאת בתוך גופו של האדם שיש בו רמ"ח אברים וש"ה גידים, וכל תרי"ג המצוות בהם אנו מצווים ועומדים הרי המה מכוונים ועומדים נגד איבריו של האדם, באופן שיש לכל אבר ואבר מצוה מיוחדת לו, שהוא אור אלוקי השוכן בתוך האבר הלו.

וכאשר יחטא האדם במצוה מסוימת המכוונת כנגד אבר פלוני הרי שבמעשיו הרעים הוא מפיל את הניצוצות הקדושות השייכות לחלק

להגות בפרשת השבוע עם האוצר הפלום

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 ובחנויות הספרים המובחרות

נויצוב ועימוד: שוקי קטר

לתגובות ולהצטרפות לקבלת הגליון במייל: newsletter.mechubarim@gmail.com

מלוך יקרוך ויהושים נלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצירא שליט"א

מִי־הֵיאָה חֻזְרָא

חֻזְרָא דְאִוְרֵי־תָא
יְסוּד חֲדָשׁ וְנַפְלָא עַל הַפְּרָשָׁה

הבטל לצדיק מתקדש בקדושתו

מלהיות צדיק בעצמו, ואין כאן ויתור כלל. מעלת הדור כשמתבטלים אל הצדיק ידועים הם דברי התוספות במסכת עירובין (ג:): על מה שאמרו חז"ל 'נמנו וגמרו נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא', שזה דווקא בסתם אדם, אך צדיק אשריו ואשרי דורו. הקשה **בשפתי צדיק** (ליקוטים ד) אם אשרי דורם של הצדיקים, אם כן באיזה דור נאמר 'נוח לו לאדם שלא נברא', הרי בכל דור יש צדיקים שאשריהם ואשרי דורם, כמאמר חז"ל (יומא לח:): 'ראה הקב"ה שצדיקים מועטין עמד ושתלן בכל דור', ואין לך דור כשארין בו כאברהם, כיצחק וכיעקב' (ליקוט שמואל א' ז).

אלא מבאר, אשרי דורו נאמר רק כאשר מתבטלים הם לצדיק שבדור, כמו שאמרו באבות (פ"א מ"ד) 'זהו מתאבק בעפר רגליהם', שמורה על ההתבטלות שצריכה להיות כלפי הצדיק עד שיתאבק בעפר רגליו. ונביאו בלשונו הקדוש: מזה ראינו גדולה לדרכי המתאבקים בעפר רגלי צדיקים, כאשר שמעתי מפה קדוש זקיני מו"ר ז"ל **[החיידושי הרי"מ ע"ה]** על ענין זה 'חיבור לטהור טהור', וצריך אדם לבטל עצמו וחיותו לצדיק אמיתי.

וכך דרשו מעל ספר הרה"ק בעל תפארת שלמה ע"ה (ד"ה כל זכר) בדברי התורה הקדושה בפרשתנו: **כל זכר בבני אהרן יאכלנה וגו' כל אשר יגע בהם יקדש**. ופירש רש"י להיות כמוהו כו'. הנראה לי בזה, שהתורה מרמזת בזה גודל מעלת דיבוק חכמים וצדיקי הדור, כל המסתופף בצילם ומתאבק בעפר רגליהם, אף כי הוא אינו במדריגה הנכונה עם כל זה אם הוא מחובר לטהור יש לו תקומה להיות לו עליה ע"י הצדיק כי 'כל המחובר לטהור טהור'. כמו ששינינו במשנה במסכת זבחים פרק ט' (פה:): 'הקרנים והטלפים כל זמן שהם מחוברים יעלו, פירשו לא יעלו, רמז על הנ"ל אם הוא מחובר לצדיק יעלו עמו אף שהוא בשפל המדריגה. וזה המרומז בפסוק **כל זכר בבני אהרן** בחינת דבר ומשפיע הוא הכהן בחינת החסד כו'. **כל אשר יגע בהם יקדש** להיות כמוהו להעלות אותו עם עבודתו.

מפרשיסחא ע"ה (הובא ברמתיים צופים פ"ג אות לד), שהיה אומר 'כל המחובר לטהור טהור' וכו' ושאלו וכי הקב"ה וותרן. ומה סברא היא זו, שבדבר קל יהיה לו מדריגת הצדיק אשר לא נהנה מהעולם הזה. והשיב לו, שעבודה גדולה מאוד להיות דבק לצדיק האמיתי, ויותר קשה

כל אֲשֶׁר יִגַע בָּהֶם יִקְדָּשׁ (ו יא). מרגלא בפיהם של צדיקים המשנה בכלים (פ"ב מ"ב) 'כל המחובר לטהור טהור', שכך הוא בכל אדם מישראל, כיון שמחבר עצמו לטהור הוא הצדיק נעשה כמוהו טהור. שאל **הרבי שמחה בונם מפרשיסחא ע"ה** את רבו היהודי הקדוש

מִילְתָּא דְפְלִיָאָה

לימוד התורה בכל מקום - מראה את הדרך שילך בה האדם

זאת התורה לעלה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלוואים ולזבח השלמים (ז לז). דרשו בגמרא (מנחות קי:): מאי דכתיב 'זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם'. כל העוסק בתורה, כאילו הקריב עולה מנחה חטאת ואשם. עוד אמרו שם: אמר רבי יצחק, מאי דכתיב (לעיל ו יח) 'זאת תורת החטאת' ו'זאת תורת האשם' (לעיל פסוק א). כל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת, וכל העוסק בתורת אשם כאילו הקריב אשם.

בביאור הפסוק הקשה הרה"ק מהרי"ד **מבעלזא ע"ה**, מדוע הקדים לומר עולה לפני חטאת, הרי בכל מקום קודמת חטאת לעולה כמו שאמרו חז"ל (זבחים ז:): שהחטאת היא בבחינת הפרקליט המרצה תחילה, ואחריה נכנס העולה הדומה לדורון.

אולם, מתרץ המהרי"ד ע"ה, מדרשת הגמרא רואים אנו שכל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה וכל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת, אם כן מן הסתם יבוא אדם וילמד זכות על עצמו לומר שאינו חייב כי אם עולה הבאה לכפר על מצוות עשה, ואילו חטאת הבאה על חטא אינו צריך להביא, שכך הרי אמרו במשנה (נגעים פ"ב מ"ה) 'כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו', שאדם קרוב אצל עצמו ואינו יכול להסתכל בבירור על מעשיו כי לבטח יטה זאת לטובה, ולכן מסתבר שלא יפנה ללימוד תורת החטאת אלא רק לתורת העולה, אם כן מה יעשה הלא ויתכפר בעוד שאינו חש בכך כי חייב הוא קרבן חטאת.

לכן אמרה תורה בראש דבריה 'זאת התורה לעולה', כלומר אל לנו לחשוש שבתחילת לימוד תורת הקרבנות יעסוק בתורת עולה עוד קודם שיעסוק בקרבן חטאת. כי מאחר שעוסק בתורה תודיעהו התורה על חטאיו כמו שאמרו (זוהר ויקרא כג:): 'אורייתא קא מודעא ליה חוביה', כי בכל מקום שיעסוק בתורה יאירו עיניו לראות על מה יש לו לשוב בתשובה, וברגע שיעסוק בתורה שוב אין לנו חשש שלא יעסוק בתורת החטאת, כי כבר תודיע לו התורה לשוב ממעשיו ולהביא קרבן חטאת. לפיכך דווקא בפסוק זה שממנו נלמד עסק התורה, הקדימה התורה עולה לחטאת, שבללימוד התורה בכל מקום שרק יהיה יבוא ממנו לשוב בתשובה. אך בשאר המקומות שאינו מדבר על העסק בתורת הקרבנות אלא על הקרבנות בפועל, שם אכן חטאת קודמת לעולה.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

גדול מצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה'

ע"ה, אך ישנם מצוות שנקראות 'חוק' שטעמם לא ידוע כלל ועיקר ואת סודם האמיתי יודע רק השי"ת בכבודו ובעצמו ועל האדם לקיימם בפשיטות רק משום שציוה השי"ת לעשותם.

ממילא כשאדם מקיים מצוה עפ"י מה שמבין בשכלו את כוונת המצוה פעמים שאינו מייחד את מעשהו כראוי בשורש הדבר, כיון שמה שמבין בשכלו הוא כאין וכאפס לעומת הטעם העיקרי של המצוה בשורשה העליון, אך כשאדם עושה מצוה בדחילו ורחימו ואומר 'אשר קדשנו במצוותיו וציונו' ומכוון שעושה המצוה לשם יחוד קב"ה ושכינתיה עפ"י הטעם הסודי הגלוי רק ליחידו של עולם, הרי הוא מתקן את הדבר בשורשו העליון עד למקום הגבוה ביותר, וזהו הפירוש 'גדול המצווה ועושה' היינו מי שעושה המצוה מחמת הציווי האלוקי ולא רק כפי שמבין בשכלו.

בזה יובנו דברי חז"ל (קידושין לא.) 'גדול מצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה', שכיון שאדם עושה מצוה מחמת ציווי השי"ת ממילא יש בו דין שליחות וכשעושה המצוה הרי זה כאילו עשה השי"ת בכבודו ובעצמו. [בתוספות ד"ה גדול] ביארו טעם הדבר מדוע גדול המצווה ועושה, משום שמי שמצווה ועושה עדיף לפי שדואג ומצטער יותר פן יעבור ממי שאין מצווה שיש לו פת בסלו שאם ירצה יניח].

הרחיב על כך האדמו"ר הישועות משה מויז'ניץ זלה"ה [יומא דהלילא כ' אדר] וביאר שהנה בענין כוונת המצוות מצאנו חלוקות רבות, ישנם מצוות שטעמם ידוע לכל וכל אדם המקיימם יוכל לכוון אל פנימיותם, וישנם מצוות שטעמם עפ"י סוד הגלוי רק לבעלי תורת הנסתר כרשב"י וחבריו, יותר מכך בתורה"ק מצינו לדוגמא את מצות פרה אדומה שטעמה נגלה רק למשה רבנו

ידוע מה שכתבו בספה"ק שבכל מעשה מצוה שעושה האדם בעולם הזה התחתון הוא משדד מערכות עליונות, ופועל בעולם העליון תיקונים נשגבים שבהם תלוי קיום העולם וכל המשכת השפע היורד לבניו חביביו של השי"ת. ולכאורה תמוה כיצד אדם בעוה"ז שהוא יצור כ"כ קטן ואפסי יוכל במעשיו לפעול בעולמות עליונים, מה שאין בכוחם של מלאכים ושרפי מעלה לפעול ולשדד מערכות במעשיהם.

ישוב מעמיק הובא לתמיה זו בספר הקדוש שם משמואל (בא תרע"ו) בשם אביו האבני נזר זלה"ה שהסביר שכיון שהאדם הוא שליח מהשי"ת לקיים מצוותיו, ושליח הרי לעולם יש בו כח המשלח ושלוחו של אדם כמותו, לכן כל המצוות שאדם עושה בשליחות השי"ת נחשב שהקב"ה עצמו הוא העושה, ולכן אין לתמוה כיצד מעשי המצוות פועלים בעולמות עליונים.

קרבן פסח כדין קרבן תודה - על הד' שצריכים להודות

לו מזכויותיו].

על ידי השבח וההלל זוכים לישועה קודם הבקשה

על ידי שמשבחים ומהללים לפני ה' יתברך זוכים להיושע גם קודם שמבקשים, כי בשעה שהאדם מבקש צרכיו בפיו עלולים המקטרגים להתעורר ולהזכיר עוונותיו ולעכב את תפילתו שלא תתקבל, ועל כן הדרך הרצויה היא, לשבח ולהלל לפניו יתברך באותו ענין שהוא נצרך בו לישועה, והקב"ה שהוא בוחן לבבות מבין כוונתו וימלא את רצונו.

ובזה יבואר הכתוב (תהלים יח ד) 'מהולל אקרא ה' ומאויבי אוושע', שקריאתו אל ה' תהיה בדרך הלל ושבח ועל ידי יוכל להיושע מכל אויביו. וזהו גם פירוש הכתוב (שם ק"ח כא) אודך כי עניתני ותהי לי לישועה, 'עניתני לשון עניות, ואני אודה לה' בעודי בעניי, ועל ידי יהיה לי לישועה כי יתעוררו רחמי עלי בלי שישגיחו בכך המקטרגים.

הלילות' הם הלילות שאנו אוכלים בהם קרבן תודה, ומביאים עמו שלשים מצות ועשרה לחמי חמץ, ואילו בלילה הזה אנו אוכלים קרבן פסח, שהוא כעין קרבן תודה להודות לה' על יציאת מצרים, ואין אוכלים עמו אלא מצה בלבד].

על ידי הודאה על הנס אין מנכים מזכויותיו

יש להבין בדברי הגמרא, מהו הלשון 'צריכים להודות' ולמה לא אמרו 'חייבים להודות'. ואפשר לפרש שהלשון 'צריכים' פירושו שההודאה על הנס היא צורך לאדם ואינה רק חיוב בעלמא, כי כל מי שעושים לו נס מנכים לו מזכויותיו, אמנם על ידי שמודה לה' על ניסיו עמו הרי הוא פורע חובו לשמים, ועל ידי כן לא ינכו מזכויותיו, וזהו הצורך שיש לאדם בהודאה על הניסים שעל ידי כן מרוויח את זכויותיו [כן פירש בשמע יעקב למהרי"י אלגאזי (בשלח ד"ה וזאת) בשם הראשונים. והוסיף לבאר שם שההודאה היא כתשלומין על הנס, ועל ידי שמשלם חובו אין מנכים

אם על תודה יקריבנו והקריב על זבח התודה חלות מצות בלילה בשמן וגו' (ז, יב).

אמרו חז"ל (ברכות נד:): 'ארבעה צריכין להודות, יורדי הים, הולכי מדברות, ומי שהיה חולה ונתרפא, ומי שהיה חבוש בבית האסורים ויצא'.

בשעה שיצאו בני ישראל ממצרים זכו לכל ארבע הבחינות - יצאו ממצרים כבית האסורים שהיו חבושים בה, ובקריעת ים סוף עשה להם השם יתברך נס וירדו לים, וכן היו הולכי מדבריות, ובשעת גמר יציאת מצרים ותכליתה דהיינו בקבלת התורה נתרפאו מכל המומין שהיו בהם כמו שדרשו חז"ל על הפסוק 'כולך יפה רעיתי ומום אין בך' (שיה"ש ד ז), ולפיכך מביאים קרבן פסח אחר יציאת מצרים בשיר תודה וזמרה כדין ההודאה שאנו חייבים להודות על כל הניסים הללו.

[ובדרשות חתם סופר (שבת הגדול תקפ"ח ד"ה שבכל) ביאר בשם האברבנאל מה ששואלים, 'שבכל

אברהם אבינו ע"ה מתפלל על עם ישראל עד היום הזה

כיס בדבר מועט שכזה. ועוד קשה, הלוא כל המצוות צריכים זירוז כמאמר חז"ל (ע"ז כ): נקיות מביאה לידי זריזות. אלא ברור הוא שאין הכוונה 'חסרון כיס' כפשוטו חסרון ממון.

אלא פירוש 'חסרון כיס' היינו חסרון הלב התלוי בכיס, כלומר, בדורות שחסר בהם את הלב, ועל דורות אלו אמר רבי שמעון 'ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש חסרון כיס', שגם בדורות נמוכים יראו הצדיקים שבדור הנקראים בשם כהן העובד את העבודה, שישפיעו להם על ידי עבודה תמה שבהם שיוכלו אף הם לעבוד את השם יתברך ולקיים המצוות. ומקודם היו דורות שלא היו צריכים לזה כמו דורו של חזקיהו שהיו כולם צדיקים, לכן הזהיר 'אמר רבי שמעון צריך לזרז במקום שיש חסרון כיס', ואחר כך ישפיע אף לדורות העתידיים להיות אחריהם כנ"ל, ממש כפירוש הראשון שהביא רש"י 'מיד ולדורות'. שיש כאן שתי עבודות, האחת לדור זה שיש בו חסרון כיס להשפיע על כולם קדושה וברכה, ומלבד העבודה לדור זה עדיין יש לעשות בעבור הדורות הבאים.

אברהם אבינו קיים כל המצוות בחיבור עם כל דורות הבאים

על פי דברי קדשו יובן מה שכתוב אצל אברהם אבינו ע"ה (בראשית יח ט) 'כי ידעתי למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט, למען הביא ה' על אברהם את אשר דיבר עליו', שכל הכח שלו שאני אוהב אותו הוא בזכות 'אשר יצוה' - מלשון צוותא וחיבור, 'את בניו ואת ביתו אחריו', שמכוון בעשיית כל מצוה לייחד ולחבר עצמו עם כל הדורות הבאים, והשריש והטמיע בהם את המסירות נפש שלו בשביל עשיית המצוות, וכמו שפירש הרה"ק יצחק מווארקא ע"ה (ראה תולדות אדם שם) מה שמבקשים מ'י שענה לאברהם אבינו בהר המוריה הוא יעגנו', שהוא הראשון שקידש שמו יתברך כשמסר נפשו בכבשן האש, ובכך כבש הדרך לעבודה זאת אף לדורות העתידיים שיוכלו אף הם לעשות כמותו ולמסור את נפשם להשם יתברך, ונמצא שכוח זה נצמח ממנו, ומשכך דין הוא שאף הוא יקבל מכך תועלת להצלת בניו.

ובחינת 'הוה' הוא לדור שעומד בו הצדיק עכשיו, שזכותו תעמוד לדורו שיוכלו גם הם לקיים זאת המצוה באמת לאמיתה, וכן שיושיעם הצדיק המקיים המצוה הן בתועלת הגוף והן בתועלת הנשמה. ובחינת 'יהיה' היינו לדורות העתידיים להיות אחר כך.

ביאור 'אין צו אלא לשון זירוז מיד ולדורות'

ובזה ביאר הכתוב שלפנינו: **צו את אהרן ואת בניו לאמר**, ופירש רש"י 'אין צו אלא לשון זירוז מיד ולדורות'. ויש לדקדק, איך שייך במצוה זו של הקרבת קרבן עולה 'מיד ולדורות', והלוא עתיד קרבן עולה להתבטל. אך הרמז בפסוק ובפירוש רש"י, שהשם יתברך ציוה לאהרן ולבניו ולכל הצדיקים הבאים אחריו שיזהרו בעשיית המצוות לקיימם באופן כזה שימשיכו מהם כוחות וזכויות לכל הדורות.

ועל כן נאמר בתורה הקדושה 'צו' שהוא לשון הוה ולא נאמר 'תצוה' שהוא לשון עתיד, לרמז כי דבר ההוה תמיד נכלל בו עבר ועתיד מאחר והוא תמידי. וכך הוא כוונת רש"י באמרו 'מיד ולדורות', מתחילה מורה תיבת 'מיד' שיעשה המצוה ויפעל טובה לדור שעומד בו עכשיו, ואחר כך יעשה אותם באופן שיזכו אף הדורות העתידיים. ועל מה נאמר ציווי זה, ממשיך הכתוב ומפרט **זאת תורת העולה**, דהיינו העולה למעלה, שכל המצוות נקראים עולה על שם שעולים למעלה, ו'תורת העולה' היא, שתהיה כולה כליל לה' בלא שום פנייה לטובת עצמו כלל, וכדכתיב (תהלים מ ט) 'לעשות רצונך אלקי חפצתי' דהיינו רק לעשות רצונך בלא שום פנייה אחרת.

ביאור 'ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש חסרון כיס'

בדרך זו מבאר את שמביא רש"י בפירושו השני בשם רבי שמעון 'ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש חסרון כיס', שאף בזה יש להבין, לשם מה נצרך לצוות לאהרן הכהן לזרז בגלל חסרון

צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העולה וגו' (ו ב). וברש"י: אין צו אלא לשון זירוז מיד ולדורות. אמר ר' שמעון, ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש בו חסרון כיס. נקדים לבאר הנאמר באברהם אבינו ע"ה (בראשית יח כב) 'ואברהם עודנו עומד לפני ה'.' יש לומר שבא לרמז על כוחו של אברהם אבינו ע"ה שעודנו עומד לפני השם יתברך עד היום הזה, ואין עמידה אלא לשון תפילה, כלומר שהוא עומד ומתפלל עלינו ועל כל עם ישראל שיהיה לנו קיום בגלות בין האומות, וכך תירגם אונקלוס שם 'ואברהם עד כען משמש בצלו קדם ה'.'

קיום מצוות באופן שיישאר מהם ברכה לדורות אחריו

ענין זה מבואר על פי הידוע שאופן עשיית מצוות ה' שונה בין אנשים, עד כי לפעמים חילוק גדול נמצא ביניהם. יש אדם שעושה מצוה ועל ידה מכריע את כל העולם לכף זכות, ויש שעושה המצוה וממשיך השפעתה לדור אחד או לשני דורות, ויש מי שעושה המצוה וממשיך את השפעתה לאלף דור, ויש מי שעושה מאהבה וממשיך השפעתה לאלפים דורות כמו שאמרו חז"ל (סוטה לא). כפי עשיית המצוה, כך ממשיך כוחה השפעתה וטובתה, ולשבעת הרועים ע"ה היה הכח להמשיך השפעות וטובות מעבודתם עד סוף כל הדורות, ובזכותם יש לנו קיום בין האומות בגלות.

וכתב בספר **תולדות אדם** (בפרשתנו) שנראה מזה, שבעת קיום מצוות השם יתברך צריך כל אדם לזכור שלא יכוין רק על עצמו כי אם לטובת כל העולם, ולא לדורו בלבד כי אם להניח ברכה אחריו מכח המצוות לדורות הבאים אחריו.

ומוסיף ביאור לדבריו, כי נתן השם יתברך המצוות לבני ישראל לעשותם, וציוה לנו לעשות אותם על זה האופן, שיהיה ניכר כח המצווה את המצוה במצוה ויהיה כח הפועל בנפעל, וכמו שהוא יתברך היה הוה ויהיה כמו כן יהיה במצוה כוחו יתברך שמו, דהיינו בחינת 'היה הוה ויהיה' עד העולם, ויגן הזכות של העבודה התמה, שאף הדורות העתידיים להיות אחר כך יוכלו לעבוד עבודה תמה. כדי להושיע אותם מכל המיצרים שלהם, זהו בחינת 'היה'.

יצא לאור ע"י מכון אור לישראלים
© כל הזכויות שמורות
אין להעתיק או להפיץ ללא אישור
מפורש בכתב ממכון אור לישראלים

אַצְנֻנוֹת

פְּרֶשֶׁת 13

לְפָנֵינוּ שֶׁבֶת

כס"ד, אֲדִינוּ רל"ז

ואֲפֹשֶׁר לומר עוד שֶׁהיוּ שְׁלָמֵי תוֹדָה בְּאִים עִם לֶחֶם רב כְּדֵי שֶׁבַעל הַשְּׁלָמִים כְּשֶׁהוּא מְקַדֵּשׁ קְרוֹאָיו לא יְחַסֵּר לְחֶמֶה, כִּי אִם לא יִהְיֶה לוֹ לֶחֶם בְּרַבּוּי וְלִשְׁבַע יִמְנַע מִלְּהַקְדִּישׁ קְרוֹאָיו לְאָכֵל עִמוֹ שְׁלָמֵיו, כִּי הַבֶּשֶׂר לא יֵאָכֵל מִבְּלֵי לֶחֶם. וְלִכֵּן צִוָּה לְהַבְיִיא עִם הַשְּׁלָמִים לֶחֶם רב מִסְפִּיק לְכָל בֶּשֶׂר שְׁלָמֵי הַתּוֹדָה, בְּהִיּוֹת מִן הַמִּין הַבִּינּוֹנִי שֶׁהוּא כָּבֵשׁ. כִּי הִנֵּה הַכָּבֵשׁ הַבִּינּוֹנִי הוּא כְּמוֹ עֶשְׂרִים לִיטְרִים וְהַצֵּטְרָכוֹ לוֹ אַרְבָּעִים לֶחֶמִים שְׁנֵי לֶחֶמִים לְלִטְרָא אַחַת. וְכֵן הִיָּה מִסְפַּר לֶחֶמֵי הַתּוֹדָה. וְעַם זֶה נִשְׁבַּח גַּם כֵּן לְמַה הַבְּדִיל הַשֵּׁם שְׁלָמֵי תוֹדָה לְהִיּוֹתָם נְאֻכָּלִים לְיוֹם וְלֵילָה, וְשֶׁאֵר הַשְּׁלָמִים נְאֻכָּלִים לְשְׁנֵי יָמִים וְלֵילָה אַחַד כְּמוֹ שֶׁמְבָאָר בַּפְּרָשָׁה. כִּי הִנֵּה הִיָּה זֶה כְּדֵי לְפָרְסֵם הַנֶּסֶם, וְזֶה שֶׁהַבַּעַל שְׁלָמֵי תוֹדָה כְּשֶׁהוּא רוֹאֶה שֶׁשְׁלָמָיו אֵינָם נְאֻכָּלִים אֵלֹא לְיוֹם וְלֵילָה עַד חֲצוֹת הַיּוֹם מִזְמִין עַל שְׁלָמֵי תוֹדָתוֹ אֲחִיו וְאוֹהָבָיו וּמְדַעֵיו לְאָכֵל וְלִשְׁמַח עִמוֹ, וְיִשְׁאַלֻּם זֶה אֵת זֶה עַל מַה הִיָּה תוֹדָתוֹ, וְהוּא יֵגִיד לָהֶם הַנֶּסֶם וְהַנְּפִלְאוֹת שֶׁעָשָׂה עִמוֹ הַשֵּׁם וְיִוַּמְמוּהוּ בַקֵּהל עִם וּבְמוֹשָׁב זְקֵנִים וְהַלְלוּהוּ. וְאֵלוֹ הָיוּ שְׁלָמֵי תוֹדָה נְאֻכָּלִים כְּשֶׁאֵר הַשְּׁלָמִים לְשְׁנֵי יָמִים וְלֵילָה אַחַד, לֹא הִיָּה הַבַּעַל מִזְמִין לְשׁוּם אָדָם, כִּי לְשְׁנֵי יָמִים וְלֵילָה אַחַד בְּבֵית אַחַד יֵאָכֵל. אֲבָל בְּרֵאוֹתוֹ הַבֶּשֶׂר וְהַלֶּחֶם רב בְּבֵיתוֹ וְשֶׁלֹּא יֵאָכֵל אֵלֹא לְיוֹם וְלֵילָה אַחַד, בְּהִכָּרַח יִקְרָא רַבִּים מִמֵּידְעָיו וְאַחֲזֵת מְרַעְהוֹ לְאָכֵל, כִּי יִהְיֶה בְיוֹם הַמַּחֲרָת לְלַעַג וְלַקְלָס לְבָנֵי אָדָם הַרְּאִים אוֹתוֹ שׁוֹרֵף כְּמוֹת גְּדוֹל מִתּוֹדַת שְׁלָמָיו וְאֵת אֲחִיו וְאוֹהָבָיו לא קָרָא.

(מתוך הספר ספיר ויהלום - להרב הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

מִצְפָּה לְעֹזֶרֶת בְּנֵי אָדָם. הַמְקַרֵּב הַזְעִיק מִיָּד כְּמָה עוֹבְרֵי אַרְחָ, וְיִחַד הַצְּלִיחוֹ לְהַקִּים אֵת גַּג הַסֶּכֶה, וְלַהֲעִמִּידוֹ עַל תֵּלוֹ בְּחֻזְקָה לְבַל יִמוּט שׁוֹב.

בֵּין אֵלוֹ שֶׁהָטוּ שָׂכָם לְעֹזְרָה הִיָּה גַם רַב אַחַד מִבְּנֵי עֹדוֹת הַמְּזוֹרָה, אֲשֶׁר גַּר בְּקִרְבַּת מְקוֹם. כְּעֵבֶר זְמַן מַה פָּרַח הַמֵּאֲרַע לְגַמְרֵי מְזוֹכְרוֹנוֹ שֶׁל הַמְקַרֵּב, אֶךְ רַמ"א לא שָׁכַח עַד עוֹלָם אֵת אֵלוֹ שֶׁבָּאוּ לְעֹזְרָתוֹ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה.

כְּעֵבֶר עֶשְׂרִים שָׁנָה הִלֵּךְ הַרְבֵּה הַסְּפָרְדִי לְעוֹלָמוֹ, וּבִקֵּשׁ הַגָּאֹב"ד רַמ"א לְהִשְׁתַּמֵּךְ בְּהַלּוּיָתוֹ. לְתַמִּיחָת בְּנֵי הַבֵּית מַה לוֹ עִמוֹ, שׁוּחַ לָהֶם כָּל אוֹתוֹ מֵאֲרַע וְאָמַר: חֵיב אֲנִי לְלוֹוֹתוֹ כְּהַכֹּרֶת הַטוֹב עַל עֹזְרָתוֹ אֲזִי אֵלֵי (מְשֵׁה רַעִיָא מֵהֵימְנָא' פֶּרֶק יח).

כְּדֵי לְהַגְדִּיל הַשְּׁמֻחָה

קִרְבַּן תּוֹדָה הַמְּזוֹכָר בַּפְּרָשָׁה הַשְּׁבוּעָה, פְּרֶשֶׁת צו, עֲנִינוּ הַפֶּרֶת הַטּוֹבָה לְהַקְב"ה עַל נִסְיוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו, וְכִשְׁמוֹ כֵּן הוּא. וּבְשֵׁל כֵּן צִוָּתָה הַתּוֹרָה שִׁיּוֹסִיפוּ וְיִרְבוּ בַקִּרְבָּן זֶה, וְכַפִּי שֶׁכָּתַב רַבְּנוּ הָאֲבֵרְבָנָאל זִיע"א:

בְּאֵת הַכְּתוּב הַזֶּה וְחֹדֵשׁ שָׂאֵם יִהְיוּ הַשְּׁלָמִים עַל תּוֹדָה שִׁיְהִיו טְעוּנוֹיִן לֶחֶם, וְהוּא אֲמָרוּ 'אִם עַל תּוֹדָה יִקְרִיבְנוּ וְהַקְרִיב עַל זְבַח הַתּוֹדָה חֲלוֹת מִצוֹת' וְגוֹמַר, וְשִׁיְהִיָּה לְפָנֵינוּ מִהֶם בֶּשֶׂר וְלֶחֶם, רוּצָה לומר בֶּשֶׂר חָזֶה וְשׁוֹק וְלֶחֶם מִצָּה וְחִמְץ אַחַד מִכָּל קִרְבָּן וְשֶׁאֵר הַבֶּשֶׂר וְהַלֶּחֶם נְאֻכָּל לְבַעֲלִים. וְטַעַם הַלֶּחֶם הַזֶּה לְשְׁלָמֵי תוֹדָה כְּדֵי לְהַגְדִּיל הַשְּׁמֻחָה לְהַשְׁלִימָה לְכַהֲנִים וְלְבַעֲלִים כְּדָרְךָ שְׁעוֹשִׂים בְּנֵי אָדָם בְּשַׁעַת שְׁמֻחָתָם שֶׁהֵם שְׂמֻחִים וּמְשֻׁמְחִים אֵת רַעִיָהּ.

הַכֹּרֶת טוֹבָה עַל עֶשְׂרִים וְחֲמֵשׁ שָׁנִים קֶדֶם לְכֹן

בְּאֶחָד מִבְּקוּרָיו בְּחוּ"ל הַתְּאָרָח הַרַה"ק רַבִּי יִצְחָק מְבוֹהוּשׁ זִיע"א אֲצַל בַּעַל בֵּית מִסִּים, כְּעֵבֶר כְּעֶשְׂרִים וְחֲמֵשׁ שָׁנִים בְּקֹר שְׁנִית בְּאוֹתָהּ עִיר וּבִקֵּשׁ לְעַרְךָ בְּקוֹר אֲצַל אוֹתוֹ בַּעַל בֵּית כְּדֵי לְהַפִּיר לוֹ טוֹבָה עַל הַכִּנְסַת הָאוֹרְחִים שֶׁעָשָׂה עִמוֹ אֲזִי. אֲבָל הַתְּבַרֵּר כִּי אוֹתוֹ יְהוּדֵי עַלְהָ בִּינְתִים לְאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל.

לְאַחַר שֶׁשָּׁב הַרְבִּי מְבוֹהוּשׁ אֲרָצָה פָּנָה לְאַחַד מִמְקַרְבָּיו וּבִקֵּשׁוּ לְכַרֵּר הֵיכָן מִתְגוֹרָר אוֹתוֹ יְהוּדִי. לְאַחַר שֶׁבָרַר הִלֵּךְ מִיָּד לְבַקְרוֹ בְּבֵיתוֹ וּמָצְאוּ שֶׁהִיָּה יִשִּׁישׁ וְשׁוֹכֵב עַל עֶרֶשׁ דָּוִי, אֶךְ כְּנִיסַת הַרְבִּי לְבֵית הַבַּעִירָה בּוֹ חִיַּת חֲדָשָׁה עַד שֶׁלֹּא יָדַע אֵת נַפְשׁוֹ מֵרַב הַתְּרַגְּשׁוֹת.

הַרְבִּי מְבוֹהוּשׁ הַסְּבִיר לוֹ כִּי הוּא חָשׁ כְּלַפִּי הַכֹּרֶת טוֹבָה, וְרוּצָה לְגַמֵּל לוֹ עַל הַכִּנְסַת הָאוֹרְחִים שֶׁהִיָּתָה לוֹ אֲצַלוֹ עֶשְׂרִים וְחֲמֵשׁ שָׁנִים קֶדֶם לְכֹן. הַבְּקוֹר הִיָּה בְיוֹם רַבִּיעִי בְּשַׁבּוּעַ וּבְיוֹם שְׁנֵי שְׁלֹאֲחֵר מִכֵּן נִפְטַר הַחוּלָה הַיִּשִּׁישׁ לְבֵית עוֹלָמוֹ (עַל צְדִיקִים וְעַל חֲסִידִים' עִמּוּד 360).

חֵיב אֲנִי לְלוֹוֹתוֹ כְּהַכֹּרֶת הַטּוֹב עַל עֹזְרָתוֹ

פַּעַם בְּעֶרֶב סְכוֹת, שְׁעוֹת מִסְפָּר לְפָנֵי כְּנִיסַת הַחֹג, יָרַד גֶּשֶׁם שׁוֹטֵף בִּירוּשָׁלַיִם ת"ו, וְתַקְרַת סִפְתּוֹ שֶׁל גָּאֹב"ד יְרוּשָׁלַיִם הַרַה"ק רַבִּי מִשֵּׁה אֲרִיָּה פְרִיִינְד זִיע"א קָרְסָה וְנִפְלָה. מִשְׁמִים נִתְּנוּ בְּלֵב אַחַד מִמְקַרְבָּים לִילֵךְ לְבֵית הַגָּאֹב"ד לְבַדֵּק אִם הַכָּל אֲצַלוֹ כְּשׁוֹרָה, וְהוּא מָצָא אֵת הַרַמ"א עוֹמֵד בְּרַחוּב הָעִיר אוֹבֵד עֲצוֹת,

חִידוֹן אֲצְנֻנוֹת - נוּשָׂא פֶרְסִים אֵיזָה קִרְבָּן בַּפְּרָשָׁה זֹו מוּבָא עִם חִמְץ?

פֶּתְרוֹן הַחִידָה - פְּרֶשֶׁת וַיִּחִי:

ש. בְּאִזְיָה הַקָּשֶׁר מוֹזְכָּרִים דְּגִים בַּפְּרָשָׁה זֹו?
ת. בְּבִרְכַתְּם שֶׁל אֲפִרִים וּמְנִשָּׁה, אוֹמֵר הַפְּסוּק "וַיִּדְגוּ לָרֵב בַּקִּיָּב הָאֲרָץ" (בְּרַאשִׁית מֵח טז).

שֵׁם הַזּוֹכָה בְּסִידוֹר מִתִּיבַת מַנְחָה מְעֵרִיב בְּהוּצַאת "עוֹז וְהַדְר":

פְּרֶשֶׁת וַיִּחִי:
ה' אֵלֵיהוּ כְהֵן מִבְּנֵי בְרַק.

פֶּתְרוֹן הַחִידָה וְכֵן שֵׁם הַזּוֹכָה, יְפוֹרְסָמוּ אִי"ה בְּגִלּוֹנוֹת הַבָּאִים

הַפּוֹתְרִים נְכוֹנָה יִכְנסוּ לְהַגְרָלָה אִי"ה
עַל סִידוֹר מִתִּיבַת מַנְחָה מְעֵרִיב בְּהוּצַאת "עוֹז וְהַדְר".
אֵת הַפְּתוּרוֹנוֹת יֵשׁ לְשַׁלוֹחַ אֵלֵינוּ עַד לְיוֹם שְׁנֵי

לְמַסְפַּר פֶּקֶס: 077-470-26-81

אוּ לְמֵייל: magdenot@gmail.com

נֹא לְכַתּוּב שֵׁם, כְּתוּבַת מְדוּקָה וְשִׁלְפוֹן.
בְּרֵאשׁ הַדָּף לְצִיּוֹן "עִבּוֹר חִידוֹן לְנוֹעַר".

ממנוחיטש

בית מדרשו של המגיד

סיכום ותמצות דברי תורתו של המגיד

הצדיק מחבר בין הקדוש ברוך הוא לעולם

במאמר זה מבאר רבינו את דרך ההשפעה והקבלה בכל העולמות, על ידי השתוקקות המשפיע להשפיע, והשתוקקות המקבל להיות כלי מוכן לקבל מהמשפיע אליו.

ויסוד הענין הוא שלא רק קבלת ההשפעה תלויה במקבל והשתוקקותו לקבל, שבכך הוא נעשה אוצר מוכן לקבל את השפע, אלא שעל ידי השתוקקות זאת גופא הוא מעורר רצון ומחדש את כח ההשפעה במשפיע אליו, ובאמת כן רצון השי"ת, שלא תתעורר ההשפעה לקבל בלי הכנת המקבל לקבל השפע על ידי אהבה ויראה, וכמאמר חז"ל אין טיפה יורדת מלמעלה עד שיהיו טיפיים עולות מלמטה, ועל ידי צירוף טיפיים אלו שהם אהבה והיראה, התשוקה נשלמת להיות תשוקה גמורה, התלויה בשלימות ההכרה של המקבל כי כל חיותו והשפעתו הוא רק מהמשפיע אליו והוא "לית ליה מגרמיה כלום" - אין לו מעצמו כלום.

והמשכה זו מהמשפיע למקבל נקראת 'נהר היוצא מעדן', כיון שהיא המשכה ממקור התענוג, ופעולתה נרמזת בשמן המשחה, שהוא דומה אל שפע החכמה היורד ממקורו האלוקי שורש כל החכמות, ונמשך אל דרגות התחתונות.

והנה כל משפיע ומשפיע שבעולם, אופן השפעתו הוא על ידי התחברות אל עולם החכמה הזה, באופן של גדלות המוחין, היינו שהמשפיע יוצא מהצמצום שהוא הרצון הטבעי של כל נברא ונברא לקבל בלבד, שהוא קטנות המוחין, ונמשך אל הנהגת הגדלות שהיא להשפיע, והמקבל מקטין עצמו כדי לקבל שפע זה, כי הקבלה היא על ידי הקטנות שמקטין עצמו אל המשפיע אליו לקבל ממנו.

וכשהשפע הזה הנקרא 'נהר היוצא מעדן' נמשך בשלימות והשמן יורד ונספג בכליו של המקבל, אזי כל מהותו של המקבל דהיינו כנסת ישראל נעשים כלי לקבלת השמן, והוא מאיר באור המנורה אש השם המשפיע לכנסת ישראל, ואז אפילו האותיות כלומר התשוקות התחתונות שבה, נעשים כלי לקבלת השמן הזה, כמו שהנר (שהוא כינוי למנורה המקבלת את השמן) כשמקבל את השמן היורד ונמשך לתוכו הוא נעשה כלי הבטל לגבי האש המאירה בו, ואפילו הכלי עצמו מכונה מנורה, כי הוא מציאות אחד ממש עם האש המאיר בתוכו על ידי השמן.

מגיד מראשית

תורתו של המגיד ויע"א לפרשת השבוע

אָף לְסִפָּה זֶה הַטְּבִיעַ הַבּוֹרָא יִתְבַּרַךְ טְבַע אַחֵר, וְהוּא (פסחים קיב:) יוֹתֵר מִמָּה שְׂעָגַל רוּצָה וְכוּ'. דְּהֵיִינוּ שֶׁהַתְּעוּגוּ שְׂמֻקְבֵּל הַמְּשַׁפֵּיעַ בְּהַשְׁפָּעָתוֹ הוּא יוֹתֵר מִתְּעוּגוּ שְׂיִישׁ לְמֻקְבֵּל הַשְּׁפַע, וְלִזֶּה כָּל עֵלָה מְנִיחָה תְּעוּגוּגָה בְּקִבְלַת שְׁפַע מְעֵלְיוֹן מִמְּנָה, לְפִי שְׂמֻקְבֵּל יוֹתֵר תְּעוּגוּ בְּהַשְׁפָּעָתָהּ לְמִטָּה מִמְּנָה כְּמִשְׁלַל מִפְּרָה הַצֵּ"ל וְנִמְצָא שְׂמִיד כְּשֶׁהַמְּקַבֵּל שֶׁהוּא נִמְשַׁל אֶל הָעֵגֶל, מִתְּקַרֵּב לְשׁוֹרְשׁוֹ וּמִתְקַשֵּׁר אֵלָיו לִינוּק מִמֶּנּוּ, מִיד מִתְקַשֵּׁר הַמְּשַׁפֵּיעַ אֵלָיו וְרוּצָה לְהַשְׁפִּיעַ אֵלָיו וְנִמְשַׁכְתָּ אֵלָיו חִכְמָתוֹ שֶׁל הַמְּשַׁפֵּיעַ, וְזֶהוּ וְנִהַר יֵצֵא מֵעֵדֶן, שֶׁהִיא הַמְּשַׁכָּה וְהַתְּקַשְׁרוּת, גִּסְתֵּלֶק מֵעֵדֶן, שְׂאִין רְצוּנָה לְקַבֵּל מִשְׁרָשָׁה וְלִדְבֶק בּוֹ נִסְתֵּלֶק מִמֶּנּוּ טְבַע זֶה שֶׁרְצוּנוֹ לְהַתְּעֵדֶן עַל יְדֵי דְבִיקוּתוֹ בְּשִׁרְשׁוֹ, וְאִין טְבַע זֶה שׁוֹלֵט עֵלָיו כִּיּוֹן שִׁמְתַעֲנֵג יוֹתֵר מִהַטְּבַע הַשְּׂנִי שֶׁהוּטְבַע בּוֹ וְהוּא לְהַשְׁפִּיעַ, וְהוּא נִגְדַּד דְרָף הַטְּבַע כְּנֵ"ל. לְזֶה פֶּרֶשׁ קִדָּם וְאָמַר שְׂזָהוּ 'מְקַדָּם', פְּרוּשׁ (בראשית רבה לחז) מְקַדְמוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁהוּא הַטְּבִיעַ זֶה שֶׁתָּהָא כָּל עֵלָה מִנְחַת לְקַבֵּל מִשְׁרָשָׁה כְּדִי לְהַשְׁפִּיעַ לְמִטָּה, כִּי יוֹתֵר מִשֶׁהָעֵגֶל רוּצָה לִינוּק פְּרָה רוּצָה לְהַנִּיק וְכוּ' (פסחים קיב.) כְּלוּמַר שֶׁהַמְּשַׁפֵּיעַ מִתְּעוּגוּ לְהַשְׁפִּיעַ יוֹתֵר מִהַתְּעוּגוּ שִׁישׁ לְמֻקְבֵּל בְּקַבְלַת הַשְּׁפַע, וְלָמָּה עָשָׂה זֶה הַקְּדָמוֹן לְמָה עָשָׂה כֵּן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא קְדָמוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם שִׁיחִיהָ טְבַע הַמְּשַׁפֵּיעַ וְתְּעוּגוּגוֹ לְהַשְׁפִּיעַ יוֹתֵר מִתְּעוּגוּגוֹ הַמְּקַבֵּל לְקַבֵּל, וְלִזֶּה פֶּרֶשׁ וְאָמַר לְהַשְׁקוּת אֶת הַגֵּן, שְׂאֵלּוּלִי כֵּן יִמְנַע חֶסֶד וְשְׁלוֹם שְׁפַע מִהַתְּחַתְּוֹנִים כְּנֵ"ל שֶׁלֹּא יִתְּכֵן לְשׁוֹם דְּרָגָה לְקַבֵּל מִהַדְּרָגָה הַמְּשַׁפֵּיעָה אֵלָיהָ, אִם לֹא יִצְמַצֵּם עֲצָמוֹ הַמְּשַׁפֵּיעַ לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ וְלִהְשַׁפֵּיעַ אֵלָיו.

וְזֶהוּ 'וַיִּטַּע ה' וְכוּ' גֵן בְּעֵדֶן, רוּצָה לּוֹמַר עִם עֵדֶן נִטַּע הַגֵּן כְּלוּמַר עַל יְדֵי ה'עֵדֶן נִטַּע הַקֶּבֶ"ה אֶת הַגֵּן, פְּרוּשׁ שְׁעַל יְדֵי שְׂעָדֶן מְשַׁפֵּיעַ בּוֹ נַעֲשֶׂה הַגֵּן וְהַצְּמִיחַ עֲצִים וּפְרִירוֹת, שֶׁהוּא מְנַבִּיעַת הַשְּׁפַע הַמְּחִיחָה אוֹתוֹ

וַיִּצַק מִשְׁמֶן הַמְּשַׁחָה עַל רֹאשׁ אֶהָרֶן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ לְקִדְשׁוֹ'. (ויקרא ח יב).

אֵיטָא (הוריות יב.) תַּנּוּ רַבְנֵי רַבִּנּוּן כְּשִׁמּוֹן הַטּוֹב [וְגו'] יוֹרֵד עַל הַזֶּקֶן זֶקֶן אֶהָרֶן וְגו' (תהלים קלג ב.) כְּמִין כְּשִׁנֵי טַפֵּי מְרַגְלִיּוֹת וְכוּ' הֵיוּ תְלוּיּוֹת לְאֶהָרֶן בּוֹקֵנוּ. אָמַר רַב פַּפָּא תַנָּא כְּשֶׁהִיָּה מְסַפֵּר עוֹלָם וַיּוֹשְׁבִים בְּעֶקְרֵי זְקֵנוּ'.

הִנֵּה כְּתִיב (תהלים קלט ה) 'אֲחֹר וְקִדָּם צִרְתָּנִי, וְאֵיטָא (ברכות סא.) ד"ו פְּרָצוּפִין נִבְרָא, וְזָכַר מְסֻגֵי בְרִישָׁא (שם) פְּרָצוּף הַזֶּכֶר הִיָּה הוֹלֵךְ בְּרֹאשׁ, וְנִמְצָא שֶׁהַנְּקִבָּה נִקְרָא אֲחֹר וְהַזָּכֵר נִקְרָא קִדָּם דְּהֵיִינוּ פְּנִים וְזֶהוּ פִירוּשׁ הַתִּיבּוֹת אֲחֹר וְקִדָּם צִרְתָּנִי, אֲחֹר הֵיִינוּ הַנּוֹקְבָא וְקִדָּם הוּא הַזֶּכֶר הוֹלֵךְ בְּרֹאשׁ.

וְזֶהוּ (בראשית ב ח) 'וַיִּטַּע ה' אֱלֹהִים גֵּן בְּעֵדֶן מְקַדָּם, דְּהֵיִינוּ שְׂנִטַּע אֶת הַגֵּן בְּעֵדֶן, דְּהֵיִינוּ עִם עֵדֶן הַעֵדֶן שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְּשַׁפֵּיעַ, שׁוֹרָה בְּתוֹךְ הַגֵּן, וְהוּא הַתְּעוּגוּ הַמִּתְפַּשֵּׁט בְּגֵן שֶׁהוּא הִירָאָה בְּחִינַת נִקְבָּה, אֲשֶׁר הִיא הַכְּלִי לְקַבְלַת אוֹר ה', וְנִמְהַיְכֵן מְקַדָּם זֶה נּוֹבַע מִבְּחִינַת הַזֶּכֶר הַמְּשַׁפֵּיעַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּנִים וְדו"ק.

וְהֵעֵנִן לְמָה הַזָּכֵר נִקְרָא קִדָּם דְּהֵיִינוּ פְּנִים, דְּכְתִיב (בראשית ב י) 'וְנִהַר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוּת אֶת הַגֵּן. וְנוֹדַע שְׂנִהַר הוּא לְשׁוֹן הַמְּשַׁכָּה וְהַתְּקַשְׁרוּת, כְּמוֹ וְנִהַרְוּ אֵלָיו כָּל הַגּוֹיִם, כְּמוֹ הַנְּהַר הַנוֹבַע מִמְּקוֹרוֹ עַל יְדֵי שֶׁהוּא מְחוּבֵר לְשֵׁם, כֵּךְ הַנְּהַר הוּא כְּנוֹי לְהַמְשַׁכָּה שְׁעַל יְדֵי הַתְּקַשְׁרוּת, וְיָדוּעַ שְׂכַל דְּבַר וְכָל הָעוֹלָם חֲפָצוֹ וְרְצוּנוֹ וְשְׁלָמוֹתוֹ הוּא לְדְבֶק בְּשִׁרְשׁוֹ וְלִינוּק מִמֶּנּוּ, וְכֵן הוּא מְדַרְגֵה הַטְּבַע, וְנִמְצָא לְפִי זֶה אִם הַטְּבַע הַזֶּה הוּא הִיָּה הַטְּבַע הַיְחִיד שְׂמוּטְבַע בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, לֹא הֵיוּ עוֹלָמוֹת הַתְּחַתְּוֹנִים יְכוֹלִים לִינוּק שְׁפַע כָּלֵל מֵעֵלְיוֹנִים, כִּי גַם עוֹלָם עֵלְיוֹן רְצוּנוֹ לְקַבֵּל וְלִינוּק תְּמִיד מִשְׁרָשׁוֹ, וְאֵיִדִי דְטָרִיד לְמַבְלַע לֹא פְּלִיט כְּנוֹדַע (חולין קח:).

בתוך הגן, היינו החכמה המתפשטת בתוך הגן
שהוא בחינתו של המקבל ממנו. **אָךְ אֵיךְ נַעֲשֶׂה**
שְׁהַעֲדוּ יִשְׁפִיעַ חוּץ לְדָרְךָ הַטָּבַע, שְׂפָל
עָלָה טַבְעָה לְקַבֵּל וּלְדַבֵּק בְּיָרְשׁוֹ, לְזֶה
אָמַר שְׂזָה הִיָּה מְקֻדָּם, פְּרוּשׁ מִהֶקְדָּמוֹן
שֶׁהַטְּבִיעַ זֶה שְׂיוֹתֵר מִשְׁהַעֲגֵל רֹצֵה לִינוּק
הַפְּרָה רֹצֵה לְהַנִּיק כּו'. וְעַל כֵּן נִקְרָא הַדְּבָר
הַזֶּה קָדָם בְּכָל מְקוֹם, לְפִי שְׂמָה שֶׁהוּא זָכָר
וּמִשְׁפִּיעַ הוּא נַעֲשֶׂה מִהֶקְדָּמוֹן. וְהוּא כִּי
מַחֲשָׁבָה קְדוּמָה הִיָּה לְהִטִּיב, לְפִי שְׁלַעֲצָמוֹ
הוּא שְׁלֵם וְאֵינוֹ רַק לְהִיטִיב, וְרֹצֵה וְהַטְּבִיעַ
כִּף כַּנְּל"ל כִּיוֵן שְׂכַל הַנְּבֵרָאִים נִבְרָאוּ מִמַּחֲשַׁבְתּוֹ
וּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְהִיטִיב, וְכַח הַפּוֹעֵל בְּנַפְעַל
עַל כֵּן הוֹטְבַע בְּכּוֹלֵם הַרְצוֹן לְהִיטִיב, וְעַל כֵּן
נִקְרָא בְּחִינַת פְּנִים, כְּפִי מִה שְׁבִאֲרָנוֹ אֶצֶל
הַמְּשָׁלִים מִהוּ בְּחִינַת פְּנִים שֶׁהַכוּוֹנָה לְהַשְׁפִּיעַ
נִקְרָאת פְּנִים כִּיוֵן שֶׁהִיא תְּכֵלֶת הַבְּרִיאָה, וְדו"ק
וְתַמְצָא מְרֻגָּע בְּכַמָּה עֲנִינִים. וְזֶהוּ זָכָר
מְסֻיָּה בְּרִישָׁא שֶׁהוּא מַחֲשָׁבָה קְדוּמָה כַּנְּל"ל.
וְזֶהוּ (יִשְׁעִיָּה נח יד) 'אֲזַ תַּתְּעַנֵּג עַל ה', דְּהֵיִינוּ
עוֹלָם הַתְּעַנְּנוּ הוּא עַל ה' כְּלוּמַר לְמַעַלָּה מִשֵּׁם
הו"ה וְדו"ק, וְלִכְאוּרָה תְּמוּנָה כִּי שֵׁם תְּרִין
רַעֲיוֹן דְּלֹא מִתְּפָרְשִׁין (זוהר ויקרא ד.) אבא ואימא
שֶׁהֵם לְמַעַלָּה מִשֵּׁם הו"ה שְׁמוּרָה עַל הַמַּשְׁכַּת
הַשְּׁפַע עַל יְדֵי שְׁבַעַת הַמִּידוֹת (הַנְּקֻרָאִים זְעִיר אַנְפִּין),
הֵם תְּמִיד מִתִּיחַדִּים בְּהַשְּׁפַעְתָּם, שֶׁאֲבָא שֶׁהוּא
בְּחִינַת חֲכָמָה מִשְׁפִּיעַ תְּמִיד לְאִימָא שֶׁהִיא בִּינָה,
וְנוֹדָע מִהֶבֶעַל שֵׁם טוֹב ז"ל שֶׁתְּעַנְּנוּג תְּמִידִי
אֵינוֹ תְּעַנְּנוּג, וְרַק כְּשֶׁמִּתְּחַדֵּשׁ הַתְּעַנְּנוּג לְאַחַר
שֶׁנִּפְסַק מוֹרְגֵשׁ הַתְּעַנְּנוּג, אִם כֵּן קִשָּׁה אֵיךְ יִתְקַיֵּים
הַפְּסוּק הַזֶּה, שְׂקָא עַל הַתְּעַנְּנוּג שְׁבַעוֹלָם הַבִּינָה
שֶׁמִּקְבַּלְתָּ הַשְּׁפַעְתָּה תְּמִיד מְעוֹלָם אֹרֵךְ הַחֲכָמָה.
וְעַל כֵּן כְּתִיב (יִשְׁעִיָּה נח יא) 'וְהַשְּׂבִיעַ בְּצַחְצַחוֹת
נִפְשָׁךְ וְכו' כְּמוֹצָא מִים אֲשֶׁר לֹא יִכְזְבוּ
מִימִי, דְּהֵיִינוּ שְׂלֵא יִפְסַק הַתְּעַנְּנוּג וְכַנְלַמַּד
מִלְשׁוֹן 'לֹא יִכְזְבוּ מִימִי, כְּלוּמַר לֹא יִפְסְקוּ מִימִי,
וְלִכְאוּרָה לְפִי זֶה לֹא יִהְיֶה תְּעַנְּנוּג גְּדוֹל
בְּאִיכוֹת שֶׁהִי תְּעַנְּנוּג תְּמִידִי שְׁשׁוֹלֵט בּוֹ הַהֲרַגַל
אֵינוֹ תְּעַנְּנוּג, עַל זֶה אָמַר וְהַשְּׂבִיעַ בְּצַחְצַחוֹת
וְכו' פְּרוּשׁ שֶׁתְּהִיָּה תְּמִיד צָחִי, דְּהֵיִינוּ צְמָא
שִׁיתְּחַדֵּשׁ תְּמִיד הַצְּמֵאוֹן לְקַבֵּל וְלְהַתְּדַבֵּק בְּאוֹר
הַשֵּׁם, וּמִכַּח זֶה יִתְחַדֵּשׁ הַתְּעַנְּנוּג תְּמִיד, שֶׁהַשְּׁפַע
נִמְשָׁךְ לְפִי הַהֲתַקְשְׁרוֹת וְכַדְלַעֲלִי, מְלִשׁוֹן
(בְּרִכּוֹת נד.) צָחָא לְמֵיא. לְמַשְׁלֵא אִם אָדָם צְמָא
וְשׁוֹתָה מִים יֵשׁ לוֹ תְּעַנְּנוּג מֵהֵם, אֲבָל אִם
אֵינוֹ צְמָא אֵין לוֹ תְּעַנְּנוּג, וְרֹצֵה לּוֹמַר שִׁיָּהִיָּה
לָךְ תְּעַנְּנוּג כְּמוֹ אִם הֵייתָ תְּמִיד צְמָא אִף עַל
כִּי שֶׁלֹּא תְּהִיָּה צְמָא מִצַּד הַסְּתַלְקוֹת הַחַיּוֹת, כִּי
תְּתַעַנְּנֵג תְּמִיד עַל הַשֵּׁם, אִךְ תְּהִיָּה צְמָא מִצַּד גְּזִירַת
עַלְיוֹן, כְּמוֹ שְׂלֵא הִיָּה לָךְ תְּעַנְּנוּג כְּלָל מְעוֹלָם
וּבְזֶה מִתּוֹרַצַת הַקּוּשִׁיא אֵיךְ שִׁיךְ הַתְּעַנְּנוּג
בְּעוֹלָם הַבִּינָה שֶׁתְּמִיד מִתְּחַדֵּשׁ שֵׁם הַשְּׁפַע מְאוֹר
הַחֲכָמָה, כִּי גַם הַצְּמֵאוֹן מִתְּחַדֵּשׁ שֵׁם תְּמִיד וְלִכֵּן
יֵשׁ שֵׁם הַתְּחַדֵּשׁוֹת הַתְּעַנְּנוּג בְּאוֹפֵן תְּמִידִי.
אִךְ פְּרוּשׁ הַפְּשׁוּט שֶׁל וְהַשְּׂבִיעַ בְּצַחְצַחוֹת

וְכו' הַנְּל"ל, כִּי צַחְצַחוֹת לְשׁוֹן צַחְצַחוֹת
וּבְהִירוֹת. וְעַתָּה יִתְבָּרַךְ הַפְּסוּק לְפִי פִירוּשׁ זֶה,
הֵיִינוּ שֶׁהַשְּׂבִיעַ הוּא עַל יְדֵי הַתְּחַתּוֹנִים הֵיִינוּ
מִצַּחְצַחוֹת וְזָכִים, וְכָתִיב (אֵיבּוֹ טו טו) 'הֵן שְׂמִים
לֹא זָכּוּ בְּעֵינָיו, שְׂמִים נִקְרָא מִשְׁפִּיעַ גַּם
כֵּן לֹא זָכּוּ בְּעֵינָיו, לְפִי שְׂנוֹדָע שְׂבָרְצוֹן
הֶקְדָּמוֹן הוּא מְטַבַּע לְהִטִּיב בְּלִי גְבוּל וּמִידָה
כְּנֻזְכָּר לְעִיל, אִךְ הַכֶּרַח לְצַמְצָם אֶת עַצְמוֹ
מִפְּאֵת הַמְּקַבְּלִים כְּנוֹדָע, וְהֵנָּה הַשְּׂמִים
הַמְּשִׁפִּיעִים עֲתָה כַּח הַשְּׁפַעְתָּה הַנִּקְרָא שְׂמִים
מֵאִיר אֲלֻקוֹת בְּעוֹלָם רַק בְּצַמְצוּם כְּפִי כַּח
הַמְּקַבְּלִים, עַל כֵּן מִטַּעַם זֶה שֶׁהֵם עִכְשִׁיו
בְּצַמְצוּם נִאֵמַר עֲלֵיהֶם לֹא זָכּוּ בְּעֵינָיו, לְשׁוֹן
זְכוּת וּבְהִירוֹת אֵין הַהֲרָה וְהַזְכוּת הַנִּשְׁפַעַת עַל
יָדָם כְּפִי הַהֲרָה וְהַבְּהִירוֹת שֶׁהִיא בְּעֵינָיו כְּלוּמַר
בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ וּרְצוֹנוֹ לְהַשְׁפִּיעַ, שֶׁהֵם מְצַמְצָמִים
כַּנְּל"ל וְלִכֵּן לֹא נִתְמַלֵּא רְצוֹנוֹ לְהַשְׁפִּיעַ,
שֶׁהַתְּחַתּוֹנִים אֵינֵם זָכִים לְקַבֵּל אֶת הַשְּׁפַעְתּוֹ
בְּשִׁלְמוֹת.
וְלַעֲתִיד לְבָא שִׁיִּזְדַּכְּכוּ הָעוֹלְמוֹת וְיִוְכְּלוּ
לְקַבֵּל הַרְבֵּה, וְלֹא יִהְיֶה צְמָצוּם גְּדוֹל
כְּמוֹ עַתָּה, וְאֲזַ יִהְיֶה בְּהִירוֹת גְּדוֹל בְּכָל
הָעוֹלְמוֹת, וְאֲזַ יִהְיֶה שְׁלֵמוֹת בְּרָצוֹן הָעַלְיוֹן
כְּבִיכּוֹל שִׁיתְּמַלֵּא רְצוֹנוֹ לְהַשְׁפִּיעַ בְּשִׁלְמוֹת,
שְׂפָאֲשֶׁר הָעוֹלְמוֹת הַתְּחַתּוֹנִים נִגְוָבִים
מִהַשְּׁפַע חָס וְשְׁלוֹם, כְּאֵלוֹ אֵין שְׁלֵמוֹת
בְּרָצוֹן הֶקְדָּמוֹן כְּבִיכּוֹל. כְּנוֹדָע מִשְׁלֵ הַבְּנָאִי
שְׁעָלָה בְּרָצוֹנוֹ לְבָנוֹת בֵּית בְּכַמָּה וְכַמָּה
חֲדָרִים, וְכָל זְמַן שְׂלֵא נְשָׁלֵם הַבְּנִין אֵין
שְׁלֵמוֹת בְּרָצוֹנוֹ עַד שִׁיִּגְמַר כְּפִי רְצוֹנוֹ. הַגַּם
שֶׁהוּא לְעַצְמוֹ שְׁלֵם שֶׁהִי הוּא בְּרָצוֹנוֹ הַפְּשׁוּט
בְּחַר בְּהַנְּהַגָּה זֹאת שִׁיְהִיָּה טַבַּע הַטוֹב לְהִטִּיב,
וְשַׁעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה חֶסֶד וְעִנִּי כָל זְמַן שֶׁלֹּא יוֹשְׁלֵם
רְצוֹנוֹ, אִךְ עַל פִּי כּו', כִּיוֵן שְׂכַבְּרָ עָלָה בְּרָצוֹנוֹ
כִּף לְאִיזָה סִבָּה שִׁיְהִיָּה וְעִכְשִׁיו כֵּן הִיא
הַהַנְּהַגָּה אֶל הָעוֹלְמוֹת, שֶׁמִּתְּנַהֵג בְּעַצְמוֹ בְּהַנְּהַגַת
דְּרַךְ הַטוֹב לְהִטִּיב שֶׁאֵינוֹ שְׁלֵם עַד שִׁיטִּיב, אֵין
שְׁלֵמוֹת בְּרָצוֹנוֹ עַד שִׁיִּגְמַר הַדְּבָר. וְאִתָּא
(תִּיקוּנֵי זוּהַר תִּיקוּן כֹּא נח.) עֲנִיג רֵאשִׁי תְּבוֹת עֲדָן
נְהָר גִּין וְכו', וְכִשְׂפָל הַנְּל"ל נְשָׁלֵם שִׁיוּצָא
הַשְּׁפַע מִעֲדָן אֶל הַהֲתַפְּשׁוּת שֶׁהִיא רְחוּבוֹת
הַנְּהָר וְנִמְשָׁךְ מִשֵּׁם אֶל הַמְּקַבְּלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת גֵּן,
אֲזַי יֵשׁ שְׁלֵמוֹת בְּרָצוֹן הֶקְדָּמוֹן כְּבִיכּוֹל וְזֶהוּ
וְהַשְּׂבִיעַ בְּצַחְצַחוֹת נִפְשָׁךְ, שִׁיּוֹכְלוּ הַתְּחַתּוֹנִים
לְקַבֵּל כְּרָאוּי אֶת הַשְּׁפַע, וְזֶהוּ שְׁלִימוֹת וּפְרֻנְסָה
לְרָצוֹן הָעַלְיוֹן הַשְּׂבַע שֶׁנִּתְמַלֵּא רְצוֹנוֹ לְהַשְׁפִּיעַ,
וְעַל כֵּן לְפִי זֶה הִיא בְּאָמַת עֲלִיָּה לְמַדְרִיגָה
הַתְּחַתּוֹנָה, שֶׁהוּא מְדַרְגָּה עֲלִיּוֹנָה מְאֹד,
שִׁיִּגְעַע עַד רְצוֹנִית הֶקְדָּמוֹן כְּבִיכּוֹל שִׁיִּאִיר
בֵּה בְּשִׁלְמוֹת רְצוֹנוֹ שֶׁל הַקְּבָ"ה לְהַשְׁפִּיעַ, הֵיִינוּ
שֶׁתְּקַבֵּל אֶת הַרְצוֹן בְּשִׁלְמוֹת וּבְזֶה יִהְיֶה יְחִוּד בֵּין
מְדַרְיַגַת הַרְצוֹן אֶל הַמְּדַרְיַגָה הַתְּחַתּוֹנָה, וְדו"ק.
וְנוֹדָע שֶׁהַמְּשָׁכָה נִקְרָא נְהָר, וְהֵנָּה אִתָּא
בְּזֶהַר (מְצוּרַע נג.) מִשָּׁה שׁוֹשְׁבִינָא דְּמִלְכָּא
וְאַהֲרֵן שׁוֹשְׁבִינָא דְּמִטְרוּנִיתָא מִשָּׁה הִיָּה

מִמְשִׁיךְ הַשְּׁפַע מִצַּד הַמֶּלֶךְ - הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
שֶׁהִיָּה מִמְשִׁיךְ אֶת הַשְּׁפַע מִמְּקוּרוֹ, וְאַהֲרֵן הִיָּה
מִמְשִׁיךְ הַשְּׁפַע מִצַּד הַמַּלְכָּה, שֶׁהִיָּה מְכִין אֶת
כְּנַסַת יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּל הַשְּׁפַע, (וְהֵנָּה בְּנִקְבָה כְּתִיב
(בְּרִכּוֹת סא.) בְּנִין כְּאוֹצֵר לְקַבֵּל בְּנִין הַנוֹקְבָא הֵיִינוּ
כְּנַסַת יִשְׂרָאֵל הוּא הַתְּשׁוּקָה לְקַבֵּל וְלְהַתְּקַשֵּׁר אֶל
הַמְּשִׁפִּיעַ, וְלִכֵּן הִיא נִמְשַׁלֵּת לְאוֹצֵר שֶׁהוּא כְּלִי
הַמוֹכֵן לְקַבֵּל אֶת הַחֲכָמָה, וּבְנֻדָּאִי נּוֹתְנִין לָהּ
מִה שְׂחָסֵר לָהּ, וּמְצִינּוּ שְׂחָסֵר לָהּ הַדְּעַת,
כְּמוֹ שְׂאֲמַרו רַז"ל (שְׁבַת לג.) נְשִׁים דְּעַתָּן
קְלוֹת, עַל כֵּן הוּא נּוֹתֵן לָהּ הַדְּעַת (בְּרִאשִׁית ד כה)
'וַיִּדַע אָדָם כּו'. וְזֶהוּ (מִלְאכֵי ב ז) 'וְשִׁפְתַי כִּהֵן
יִשְׁמְרוּ דַעַת', שְׂמוֹר לְנִקְבָה, וְדו"ק).
וְהֵיִינוּ כִּי אַהֲרֵן אוֹתִיּוֹת נְהָר, [כֹּאֵן הָאֵרִיךְ
לְבָאֵר אֵיךְ נִרְמַזַת בְּשִׁמוֹ הַהַמְּשַׁכָּה לְדַבְרִים
הַתְּחַתּוֹנִים שֶׁהִיא בְּחִינַת חֲכָמָה תְּתָאָה, עֵיין
בְּמִקּוּמוֹ].
וְהֵעֲנִין שֶׁל שְׁנֵי טְפוֹת הַנְּל"ל עַל דְּרָךְ זֶה,
דְּאִתָּא (זוהר יתרו פד:) מִמָּה נַעֲשֶׂה הַלּוּחוֹת,
כְּמִין שְׁנֵי טְפִין טַל וְהַקְּרִישׁוֹ וְנַעֲשׂוֹ כְּמִין
מְרַגְלִיּוֹת וּמֵהֵם נַעֲשׂוֹ הַלּוּחוֹת. וְנוֹדָע
שְׂפָל מִה שֶׁהִיָּה וְיִהְיֶה הַכֵּל הִיָּה בְּמַחֲשָׁבָה
הֶקְדוּמָה, וְהִיא (זוהר יתרו פג.) אֶסְקוּפָא
דְּאֲתַמְלִיא מְכוּלָא, וְכָל הַאוֹתִיּוֹת וְהַדְּבָרִים
וְהַמְּחַשְׁבָּה הַכֵּל הִיָּה שֵׁם, וְמָה שֶׁנַּעֲשֶׂה
בְּכָל הַזְּמַן כֵּל מִה שֶׁמִּתְּעוֹרֵר עַל יְדֵי בְּנֵי אָדָם
בְּבְרִיאַת הָעוֹלָם שֶׁהוּא תַּחַת הַזְּמַן דְּהֵיִינוּ
הַהַגְּבֵלָה הוּא מִה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשֵּׁם הַמְּקוֹם
שֶׁלְמַעְלָה מִהַזְּמַן, שֶׁהוּא הַשׁוֹרֵשׁ שֶׁמִּמֶּנּוּ
נִמְשָׁךְ הַשְּׁפַע שֶׁל בְּרִיאַת הָעוֹלָם. וְאִם אָדָם
מִתְּפַלֵּל וּמִמְלֵא הוּא מִתְּדַבֵּק בְּאוֹתָם אוֹתִיּוֹת
שֶׁלְמַעְלָה מִהָעוֹלָם, הֵם אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה וְהַתְּפִילָה
שֶׁנִּמְשַׁכּוֹת מִרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ בְּלִי שׁוּם פִּירוּד, אֲזַ
מַעְלָה שְׂאָר אוֹתִיּוֹת לְשָׂרְשָׁם אוֹ שְׁמַעְלָה
אוֹתִיּוֹת שֶׁבְּדַבְרִים בְּטָלִים לְשָׂרְשָׁם עַל יְדֵי כּוּוֹנָתוֹ
שֶׁמִּתְּדַבֵּק בְּשַׁעַת דִּיבּוּרוֹ בְּדִבְקוֹת הַבוּרָא יִתְבָּרַךְ,
הֵיִינוּ שְׂאֵלוֹ אוֹתִיּוֹת שֶׁהוּא מְדַבֵּר יֵשׁ לָהֶם
דְּבָקוֹת עִם אוֹתָן אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן לְמַעְלָה
כַּנְּל"ל וְזֶהוּ בְּחִינַת חֲכָמָה תְּחַתּוֹנָה, שְׂגַם הַמִּידוֹת
מִתְּכַלְלֹת בְּחֲכָמָה וּמִתְּנַהֵגוֹת עַל פִּיהָ בְּאַהֲבַת
ה' וְיִרְאָתוֹ וּמִתִּיחַדוֹת יְחִדּוֹ שְׁנֵי הַחֲכָמוֹת, וְזֶה
כְּשֶׁהוּא מְסַפֵּר עוֹלוֹת וְיוֹשְׁבַת בְּעִקְרֵי זְקֵנוֹ.
וְאָמַר שְׂמָא חָס וְשְׁלוֹם מְעַלְתִּי בְּשָׁמֵן
הַמְּשַׁחָה, דְּהֵיִינוּ שֶׁהִיָּה דוֹאָג עַל שֶׁהִבִּיא
מְדַרְגָּה תְּחַתּוֹנָה כְּזוֹ אֶל מְדַרְגָּה הָעַלְיוֹנָה
שְׂמָא יֵשׁ בְּזֶה חִלּוּל הַקּוּדֵשׁ שֶׁמַּעְלָה אֶת הַחַיּוֹת
מְדַבְרִים תְּחַתּוֹנִים הָעוֹסְקִים בְּעֵינֵינִים שְׂפִלִים
הַרְחוּקִים מְדַבְּקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, יִצְאָתָה בַּת קוֹל
וְכו' מִה טַל הִזָּה אֵין מְעִילָה, הֵיִינוּ לְפִי
שְׂטַל מַחִיָּה מִתִּים, וְהֵיִינוּ אֶפְלוֹ מִה שֶׁהוּא
בְּמְדַרְגָּה תְּחַתּוֹנָה מְאֹד יֵשׁ לוֹ תְּחִיָּה עַל יְדֵי
טַל וְנִמְצָא שְׁבַעַת שֶׁמַּעְלָה אוֹתָם הֵם מִתְּקַדְּשִׁים
וְנַעֲשִׂים אִף הֵם עַצְמָם קוֹדֵשׁ, כִּיוֵן שֶׁמִּשֵּׁם שׁוֹרֵשׁ
אֲשֶׁר מִשֵּׁם נִמְשָׁכוֹ, וְדו"ק הִיטִב.

אור חדש מאיר עינים ומאיר לבבות בטרקלין החסידות

ליכתיק יפה

הספר הקדוש 'מאור עינים' המבואר
 להרה"ק רבי מנחם נחום זי"א מטשערנאביל
 בעריכה מפוארת עם ביאור בהיר ומוזקק

להשיג בחנויות הספרים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

לגעת בקצה המטה
של תורתו הטהורה של
הרה"ק רבי ישראל דוב בער
מווילעדניק זיע"א

ה'קל'אמקע'

הספר הקדוש 'שארית ישראל' המבואר

להשיג בחנויות הספרים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

על-ידי התחרותם בקדושי עליון גם הם ישכבו אף וחמה ולהיטיב מטוב ה'

פ"ב
אחינו ורבינו איש
אלוקים הרב ר' אלימלך
בהר"ר אלעזר ליפמן
בעומתם נעים אלימלך
נפטר בא אדר ש
תנצבה

אדרבא הייליגער רבי ר' אלימלך תנו אשכנזי

מהדורת פאר מושלמת

ביאורים | ציונים | יצעטיל קטן ו'תפילה קודם התפילה' מבואר
פרקי תולדות מורחבים | מפתחות

כל יהודי בעדינות נפשו ובפנימיות טוהר לבבו, תיכף שנגלה לפניו אש שחורה על גבי אש לבנה, אותיות המאירות של התנא האלוקי הרבי ר' מיילעך, נבער נשמתו בעזו תעצומות, ומצא מין את מינו וניעור לאהבה וליראה את ה' הגדול והנורא, להחזיר ולהשיב את כל חלקי נפשו ורוחו ונשמתו לאביו ולבוראו.

משאידיים כלום לעצמם. בכך נתגלה שמיד כשהתחילו רצו לתת.

ותשפיע...

בכל עת שהצדיקים הגדולים הולכים מדרגא לדרגא והורגים את הנחש לגמרי, הם מתעלים לתכלית "צדיק מושל ביראת אלוקים", שהם מתדמים ליוצרים, לשנות הטבע, לחולל פלאות ולהיטיב עם כל הברואים, כי "בשבילם נברא העולם".

ועתה שמחה גדולה בכל העולמות שמופיע בעולם אור חדש: "נועם אלימלך" בשלמות הביאור ותכלית הפאר. הספר שכל הצדיקים ראו בו המשפיע הן לצאת מטיט החומר, והן לקבל ממנו תיקון כזה שכל המקושר זוכה גם כן בעצמו לתת את טובו לכל העולם, שיוכל להעלות את כל הבריאה לשרשה, "ולייחד ייחודים כמותך" (תשובת משיח לשאלת אור שבעת הימים "אימתי קאתי מר". אגרת הבעש"ט).

'מקום גדולתם' - שאנו רואים שהריקעו שחקים - 'מתגלה בענותנותם': שהנשמה שלהם שגבה מאד, עד שהם מרגישים, שכל מה שיגעו להגיע לתכלית שלמות השגתם, מדרגתם ייחודם ומופתייהם - הכל רק כדי למסור ולתת, ובכך לתקן את כל הבריאה, הן ברוחני והן בגשמי. הגשמע כואת והנראה כמורה, שרואים גדולת הצדיקים שאינם

אשרי העם שככה לו, שהצדיק המשכך הכל ומעלה העולם לשרשו, הוא נותן לנו במתנה שכל אחד יזכה כמורה לשכך חמת המלך.

אור הגאולה לישרי לב